

A NOSA TERRA

ANO XIX • 1 DE FEBREIRO • 1996

PERIÓDICO GALEGO SEMANAL

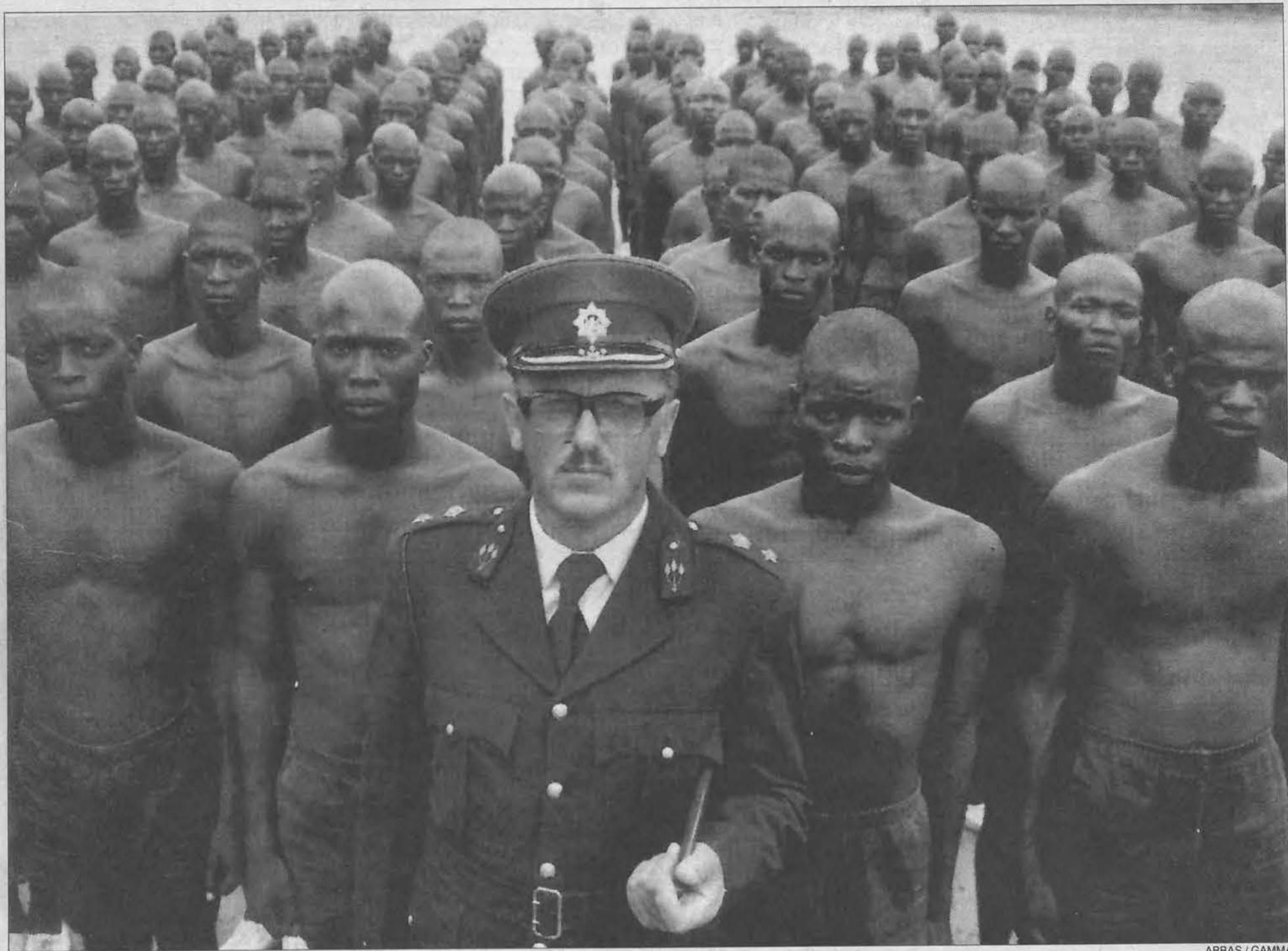
Nº 711 • 200 PTA

O liberalismo a escala planetaria impõe como ideoloxia oficial

Imperialismo, a palabra proibida

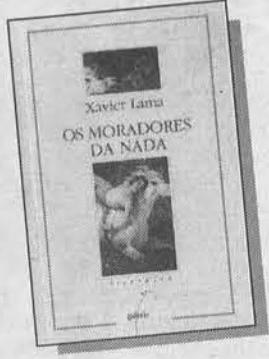
Mundialización, internacionalización e globalización son as modernas expresións escollidas polos méios de comunicación para disfarzar un fenómeno moi antigo: a expansión dos mercados a cargo das grandes potencias.

ABBAS / GAMMA

OS MORADORES DA NADA

Xavier Lama

Premio Álvaro Cunqueiro
1995

¿QUE ME QUERES, AMOR?

Manuel Rivas

Premio Torrente Ballester
1995

A UE podería aconsellar a negociación cos nacionalismos no Estado español, unha vez que remate o proceso irlandés

As distintas forzas hexemónicas que operan dentro do Estado español entraron nunha profunda confrontación que ten como un dos motivos principais os in-

tereses subxacentes a respecto da configuración do Estado e a resolución dos conflitos que xe- ran os nacionalismos periféricos, principalmente o basco. Es-

ta lioría non aparece claramente na campaña eleitoral, pero si se manifesta na polémica desatada a raíz do procesamento de Barrionuevo. (Páx. 4)

Carme Junyent: 'O catalán pode desaparecer coa xeneración que agora ten vinte anos'

"A substitución lingüística tronza ás comunidades por dentro, por iso é importante coñecer como

funcionan eses procesos para poder paralos", afirma Carme Junyent, profesora de Lingüística

Xeral (lingüística histórica e antropoloxía lingüística) na Universidade de Barcelona. (Páx. 16 e 17)

A edición de libros en galego descendeu en 1995

Un informe da Asociación de Editores sobre a situación editorial conclue que no ano 1995 descenderon o número de libros publicados en galego, un

baremo que a Xunta mimaba nestes anos como indicador da sua política. O relatório dos editores reclama pontualidade nas axudas da Xunta porque o re-

traso de varios meses pon en dificuldades a empresas que poña a súa dimensión e baixa capitalización non resisten ben a incertidume económica. (Páx. 21)

O imperialismo, pésie a ser expresión denostada, expresa con bastante exactitude a situación hoxéndia do planeta

A mundialización da economía, catecismo do noso tempo

MANUEL VEIGA

A reforma laboral, a crise social en Francia, o pacto sindical en Alemaña, o acordo de arbitaxe no Estado español, o debate sobre a redución de xornada, a escisión entre o sector público e o privado. Existe un marco global para entender estes fenómenos que se suceden dia a dia? Ten todo isto algo que ver coa crise de sobreproducción nos países desenvolvidos? Aquí oferecese unha hipótese para comprender mellor esta fervenza económica.

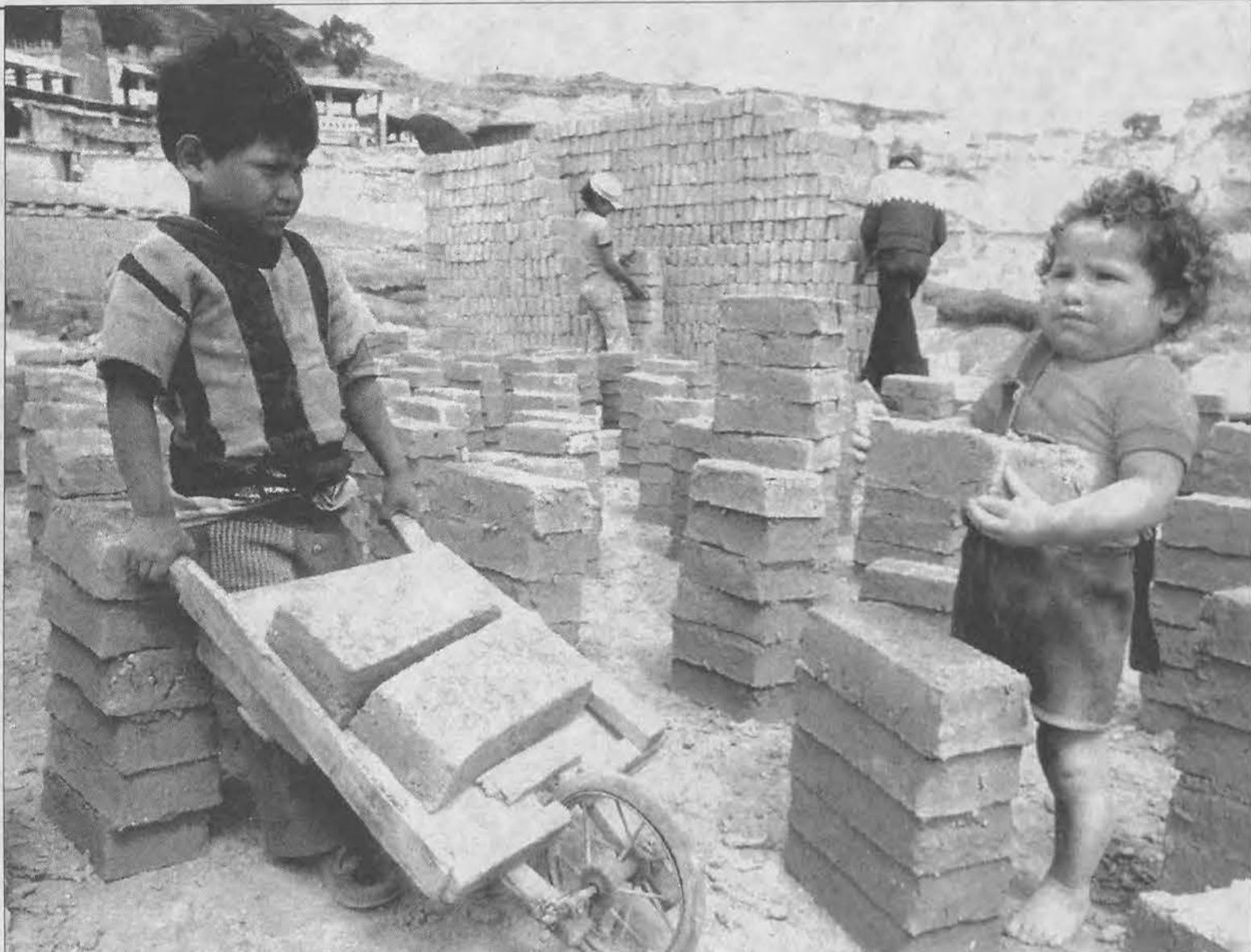
"Por aqueles días (1993), en México organizáronse unha serie de reunións de consulta entre funcionarios de comercio e artistas e intelectuais para tratar o asunto das políticas culturais no seo das negociacións do Tratado de Libre Comercio de América do Norte (TLC). Un alto funcionario da Secretaría do Comercio decíame paternalista: *Maria, compre ser realistas. As películas son como as camisas. Se están ben feitas venderanse ben. Non podemos andarmos con protecionismos culturais.* Trataba evidentemente dun funcionario moi ignorante. Porque a realidade foi que, entre outras cousas, baixo o TLC as sás de cine en México foron vendidas a consórcios norteamericanos e durante os meses recentes practicamente non se ten exhibido cine mexicano en México".

Estas palabras de María Novaro, directora do filme mexicano *El jardín del Edén*, ilustran o fondo dun problema mundial. As notícias sobre a economía e o mundo do traballo que de cote aparecen nos periódicos obedecen a un contexto xeral poucas veces explicado. Abrir os mercados, internacionalizar, son fórmulas ofrecidas polos gobiernos —con escasas excepcións— para resolvexo case todo. Abondaria con aplicalas. Poucos son os que se atreven a oponerse á cascada de propostas liberalizadoras.

Voces críticas

As veces as opiniões críticas aparecen onde menos cabía agardar. O ex-ministro Miguel Boyer afirmaba, o pasado Domingo 21 de Xaneiro, nunha entrevista publicada por *El Periódico de Catalunya*, que "a experiencia das desvaluacións da peseta, a libra esterlina e a lira en 1992 e 1993, e o colapso do Sistema Monetário Europeo (SME), cando se ampliaron as bandas de fluctuación das moedas europeas até marxes do 15%, despertaronme dun soño dogmático respecto da conveniencia da moeda única". Para Boyer esta converteuse "nunha trampa política de alto custo".

Outros dos elementos do debate en cernes, a redución da xornada laboral, foi curiosamente centrado nada menos que por Jacques Chirac, ben é verdade que en 1993, cando ainda non era presidente e prometía un estado social que inmediatamente defraudou ao chegar ao Eliseo. "A redución do tempo de trabaa-

Nenos traballando nunha fábrica de ladrillos de Bogotá.

JEAN-PIERRE LAFFONT / SIGMA

Ilo —decia o agora presidente francés— non é froito do progreso social e tecnológico, senón unha medida destinada a reparar a miseria".

Segundo algunas estimacións, a sobreproducción dos países más avanzados acada o 20% do que fabrican. O interland de países como Alemaña e Xapón

é notablemente reducido. Ambos necesitan nutrirse de matérias primas e un espazo para vender os seus produtos. Os Estados Unidos, pola sua banda, nunca dieron por rematado o seu proceso de expansión e o abandono de grandes espacios, por parte de potencias anteriores como Inglaterra ou a creba dos países socialistas colônicos ante unha oportunidade a non desperdiçiar.

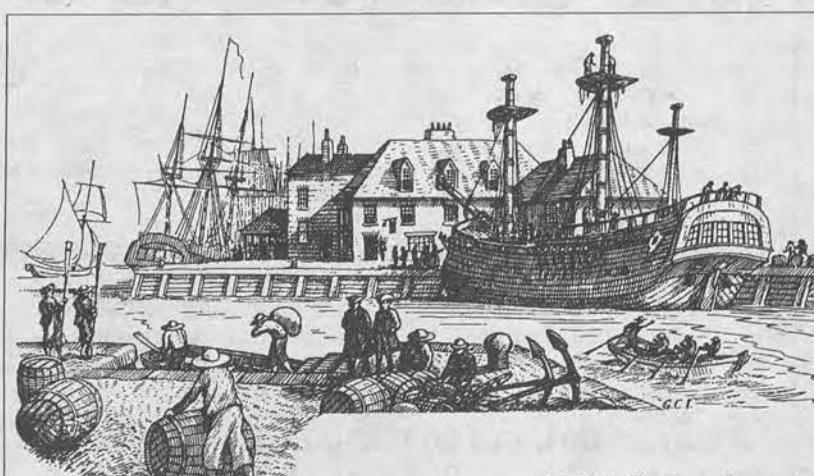
Mundialización ou terceirización

A mundialización é tamén unha terceirización. E non é necesario sair de casa para encontrarla. Como decía hai pouco neste periódico o sociólogo francés Alain Touraine: "pódolle indicar a calquera a estación de metro de París onde pode atopar o tercei-

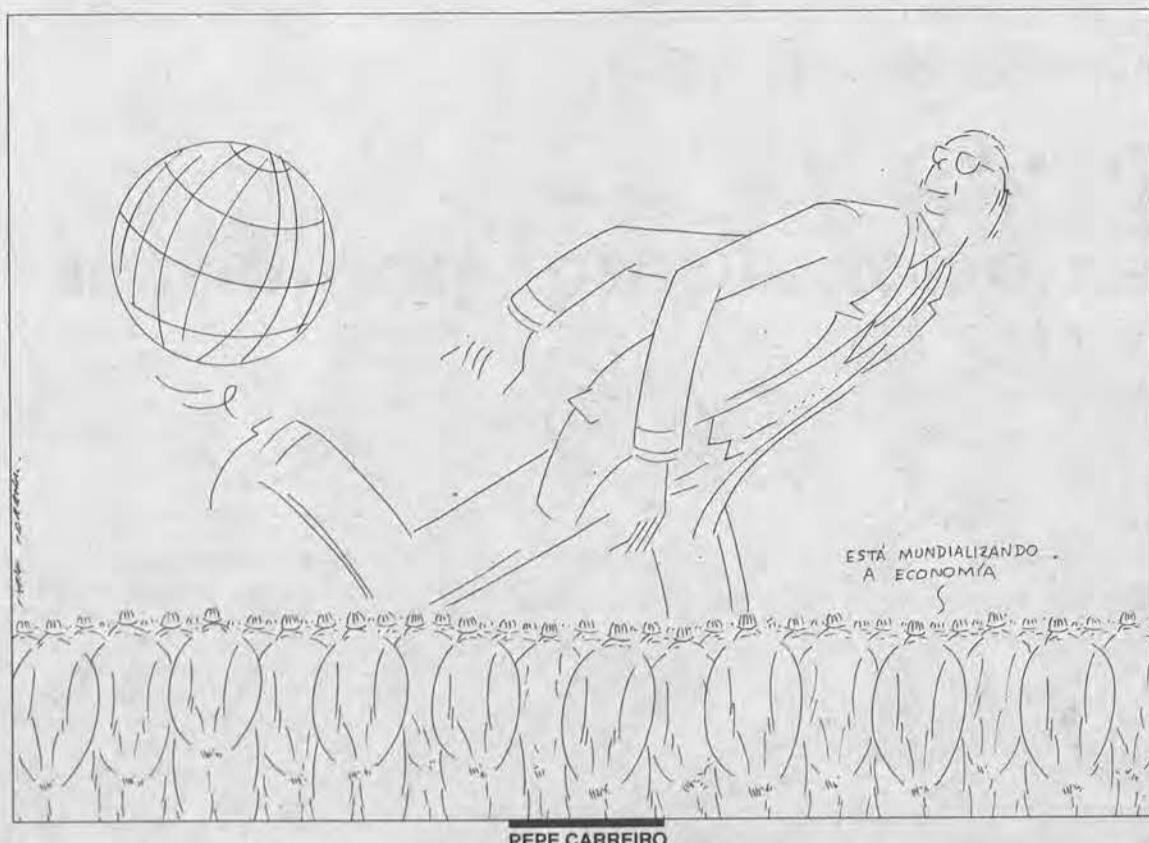
ro mundo". En Europa sobran traballadores non cualificados.

A mundialización non afecta igual a todos. Os países produtores de matérias primas como Brasil ou Arxentina precisarian dun proceso de desenvolvemento cara dentro. Na situación inversa estarian Xapón, Alemaña, Singapur ou Hong Kong que teñen que volcarse cara afora na procura de mercados. A internacionalización impone volve pobres aos países más ricos, como os antes mencionados do continente americano.

A desigualdade opera en todos os niveis. Xa se fala dunha Unión Europea a duas e mesmo a tres velocidades ou de círculos concéntricos. Alemaña estaría no primeiro. Francia ou Cataluña no segundo e Galiza e Portugal no terceiro. O pior é para este vagón de cola que antes só tiña que competir coa calidade

Navío inglés desembarcando mercadorias durante a época colonial.

dos produtos alemães e agora debe enfrentarse tamén a competencia dos precios baixos dos produtos que chegan de países do terceiro mundo. Estas economias sofren un efecto bocadillo, do que lle será difícil sair, se non conseguem modificar a tendencia das políticas económicas que lle afectan.

Transferéncia ou monopólios tecnológicos

Os defensores da globalización aluden ás transferencias tecnológicas que xera a apertura dos mercados. Pero mesmo este efecto debe ser matizado, pois os países fortes sempre se reservan as de máis alto valor engadido e as primeiras xeneracións de cada novo produto que só ceden aos demais países cando consideran que os mercados xa están saturados. De aí a forte guerra que existe polas patentes, a espionaxe industrial e o monopólio que algunas marcas manteñen sobre produtos ponteiros durante anos. Este fenómeno explica que cada novo produto comece sendo moi caro e, á volta de tres, cinco ou dez anos, segundo o tempo que tarde en cubrir a parte principal dos mercados, baixe enormemente de prezo.

Ademais, os países que pode-

rian ter acceso a novas tecnologías adoptan a empregá-las para abastecer o mercado externo, de modo que lle permita sostener a sua balanza de pagos, no canto de abastecer a sua clientela interior, proceso que frea a modernización do país.

As políticas económicas nacionalistas son as únicas que poden relativizar o impacto da internacionalización. Estas estratéxias foron as levadas a cabo na década comprendida entre 1945 e 1955 en numerosos países, caso da Arxentina con Perón ou de Exipto con Nasser. E non parece casual que coincidisen cunha etapa de debilitamento das potencias imperialistas, provocado pola segunda guerra mundial. Ao comezar a recuperación das grandes potencias estes reximes foron sen do derrocados un a un, até quedar a forza do terceiro mundo completamente laminada co derrubamento do denominado campo socialista.

Ofensiva antisindical

A globalización necesita hoxe de sindicatos febles ou próximos ás estratéxias do poder. Con todo, o capitalismo non deixa de abalar entre duas tácticas: a de mantelos como interlocutores,

sempre que admitan a moderación ou facelos desaparecer.

A precarización laboral e o paro son armas que, de por si, debilitan aos sindicatos. Atacan a sua base fundamental de independencia que son os afiliados que pagan as cuotas. O traballador eventual ve condicionada a sua liberdade e o sindicato debe recurrir cada vez máis ás subvencións públicas, no caso de que as haxa, para manter a sua estrutura.

Neste novo contexto, o Estado trata ademais de colocarse á marxe da contenda entre patróns e traballadores, precisamente no momento no que estos últimos son máis febles.

Por último, o control dos medios de comunicación é uniforme. Un inquérito do diario *Le Monde* indicaba, o pasado 17 de Novembro, dous días depois de que o primeiro ministro Alain Juppé presentase ante a Asamblea Nacional francesa o plano de reforma da Seguridade Social, que oito de cada dez franceses estaban en contra do mesmo. Sen embargo, case nengún medio de comunicación discrepou da postura oficial. A maioria coincidiron en saudar "o esforzo de equilibrio" e a "terceira gran data da historia da Seguridade Social". ♦

Exportación respecto do Produto Nacional Bruto

Hong Kong	136,0%	Xapón	11,0%
Corea do Sul	31,5%	EE.UU.	9,7%
India	8,1%	Reino Unido	24,6%
China	18,2%	Estado Español	17,2%
Francia	22,7%	Arxentina	14,9%
Alemaña	31,7%	Brasil	7,4%

Fonte: *World Tables 1992*. Banco Mundial

Alemaña é o país que máis se beneficia do comercio

A porcentaxe representada polas exportacións a respeito do PNB permite averiguar o grado de extroversión ou de dependencia do mercado internacional da economía de cada país. Alemaña é, entre os países sinalados no cadro, o que presenta una internacionalización más notoria. Os dados de Hong Kong non poden ser representativos, dado que se trata dunha economía de transición, máis caracterizable como porto comercial que como país cun certo grau de desenvolvemento endóxeno.

O grado de participación na economía mundial é tamén alto para Corea do Sul, sobre todo se se compara co da India, cuja economía está ainda pouco internacionalizada, igual que a do Brasil. Este último país, sobre todo, está a sofrir fortes acometidas por parte do Fondo Monetário, así como da sua élite política, para que profundice as reformas na liña dominante hoxe no planeta.

Ás avesas, China amosa xa unha economía cun alto grau de relación co exterior, próximo ao de Francia. Isto ven influído polo baixo nivel de consumo interno en relación coa sua elevada povoación, o que incrementa a porcentaxe de internacionalización.

O caso contrario ao de China é o dos Estados Unidos. Pésie a forte implantación de Norteamérica nos mercados internacionais, esta presencia non é representable en cifras, dada a fortaleza histórica do mercado interior norteamericano. Neste sentido, pódese dicir que os Estados Unidos procuraron, desde os seus inicios como grande potencia, a sua expansión exterior partindo da base dun enorme desenvolvemento endóxeno. Xapón destaca tamén polo seu mercado interno, un dos máis protexidos do mundo, se non con leis arancelarias, si con hábitos sociais nacionais moi constituidos.

Deste cadro, dedúcese que a riqueza de Alemaña depende nomeadamente do comercio, sobre todo daquel que realiza con outros países de Europa. Velai a explicación da sua tradición expansionista dentro do continente.

A doctrina da UE establece que *todos podemos ser alemanes*. Dando por suposto que todos os países partisen das mesmas condicións e contasen coas mesmas oportunidades para situarse na carreira da competitividade, a lóxica indica que existen balanzas positivas, en tanto que outras ocupan o lugar oposto. Quérese dicir que a riqueza interna a partir do comercio exterior xenérase, en importante medida, gracies ao intercambio desigual. Quen toma un pedazo grande da tarta deixa, en efecto, un anaco máis pequeno para os demás. ♦

Riscos de accidente ante unha globalización desenfreada

A mundialización da economía é un feito. O capitalismo logrou nos últimos anos un éxito sustancial. A paradoxa consiste en que este incremento, a marchas forzadas, dos vínculos mercantis entre os distintos países está a poñer en escena o drama que a denostada propaganda soviética tiña anunciado. O capitalismo, desprovisto da ameaza socialista, amosa o seu rostro máis salvaxe. Hoxe é posible enxergar con nitidez que o *Estado de benestar* era máis fruto da loita histórica da clase traballadora que un resultado da intelixencia das oligarquías dirixentes ou da bondade intrínseca das economías de libre mercado.

A globalización non é tampouco un elemento de solidariedade. A apertura e a competitividade entre os mercados da pábula, máis ben, ao racismo. Abondaria, para sabelo, con lembrar o que sucedía noutras épocas coloniais, cando a expansión dos mercados e o desprazamento e marxinación de amplas capas de traballadores e de países enteiros era un feito non menos importante do que hoxe en dia.

Pretender que esa globalización ten algo que ver co internacionalismo que historicamente ancestran as esquerdas é tan real como o feito de que a multiplicación das telecomunicacións esteña a expandir o pluralismo das ideas. Os cidadáns do Leste que se imaxinaron da noite para a mañá, e con inxenuidade digna de mellor causa, ao volante dun Mercedes, acabaron en postos subalternos e prostituidos dunha engranaxe fondamente desigual.

A internacionalización, en grado tan elevado como o que se está a propugnar, conlleva ademais un perigoso nivel de especialización. Perigoso porque a economía de monocultivo pode devengar éxitos temporais, pero tamén riscos de derrubamento no caso de que sobreveña calquier catástrofe, mesmo natural. En casos así —e a historia ten escrito capítulos abondo que o demostran— non son raras as grandes famas. A especialización interior dentro do modelo soviético, no cal unha peza ia sofrindo engadidos de país a país, mostrase agora como unha eiva para o desenvolvemento independente,

unha vez que o monstruo plurinacional ten desaparecido.

A internacionalización desbocada, cando impide o asentamento dun sistema económico autocentrado e a satisfacción prioritaria das necesidades proprias en función da exportación, coloca aos países ante o arbítrio do azar ou, mesmamente, dos intereses dos Estados más poderosos. Quen lle garante a China o non ser substituída mañá pola India, toda vez que moitas das plantas industriais hoxe existentes poden ser desmanteladas en menos dunha semana? Quen avisou aos escoceses de que a implantación de filiais de grandes multinacionais no seu territorio a comezos dos oitenta podía ser efímera, a pouco que a crise agromase no país no que radicaba a matriz? En que se basou González para supoñer que os capitais xermanos ían permanecer indefectiblemente no Estado español? A unificación de Alemaña desfixo nun dia o engado hispano pola internacionalización. Pero non semella que aprendesen a lección. ♦

A NOSA TERRA

TERRORISMO DE ESTADO

Escacha o muro de siléncio construído durante a transición

O proceso a Barrionuevo centra o debate nos nacionalismos periféricos

■ A. EIRÉ

As distintas forzas hexemónicas que operan dentro do Estado español entraron nunha profunda confrontación que ten como un dos motivos principais os intereses subxacentes a respeito da configuración do Estado e a resolución dos conflitos que xeran os nacionalismos periféricos, principalmente o basco. Esta liorta non aparece claramente na campaña eleitoral, pero si se manifesta na polémica desatada a raíz do procesamento de Barrionuevo.

Cando se fala da guerra suxa, sempre sae a relación os crimes dos GAL, da Triple A, do Batalón Vasco Español e doutros organizacións más ou menos para-estatais. As referencias que se fan son sempre en relación á loita contra ETA. Desde o terrorismo de Estado comezou a ser utilizado na confrontación eleitoral PP-PSOE, nen unha soia vez saiu a colación como operou o Estado contra o GRAPO e, mesmo, através deste grupo, máis dunha vez infiltrado, aparecendo e desaparecendo como un *Guadiana armado*.

Os militantes dos GRAPO sufrieron ao longo dos anos non só sospitosa morte como as de 1981 en Catalunya, acribillados dentro das suas tendas de campaña, a dúcia de integrantes mortos ao ser detidos en circunstancias sospitosamente sen aclarar e, mesmo os dous diri-

José Barrionuevo.

R. GUTIÉRREZ

xentes mortos en Paris nos tempos de UCD. "O mellor terrorista é o terrorista morto", afirmaria Fraga. Pero as operacións anti-Grapo non sairon ainda á luz e semella que a ninguén interesa.

Se está a sair a loita anti-ETA débese a que detrás existe un problema nacional que, máis tarde ou máis cedo terá que ser resolto. Desde a Unión Europea presiónase desde hai anos para que se atope unha solución pactada á configuración do Estado español. De momento as presións para pór fin aos conflitos nacionais nas suas fronteiras están centradas na Irlanda. Non só desde a UE presionan a Major

para que estableza conversas con Sinn Fein, senón que unha comisión internacional aprobo por unanimidade instar ao goberno británico a que estas conversas tivesen lugar sen que o IRA depuxese as suas armas, como demandaban desde London.

A Francia máis chouvinista e centralista non ten reparos tam poco en negociar agora cos independentistas corsos, depois de infiltrar nas suas fileiras a axentes segredos e embarcalos nunha loita fraticida. A zona seguinte a pacificar será o Estado español. O mercado libre non tolera conflitos no interior do seu núcleo principal.

O medo á catarse

A UE demandou, como primeira medida, o desmantelamento das redes criminais que operaban contra os nacionalismos periféricos. Felipe González viuse na obriga de comezar a *limpeza* ainda sabendo que se voltaría, irremisiblemente contra sua. Pero a dereita española, aliada cos intereses que teñen un nutriente específico precisamente na loita antiterrorista, están decididos a impedir a evolución do Estado a unha forma federal. Estes sectores que antes non só aplaudían a Barrionuevo, senón que alentaban e ate impoñían o terrorismo de Estado, son os que agora

están dispostos a utilizar o asunto ao seu favor como xeito de lograr, desde o goberno, un novo parón autonómico, comezando unha cruzada contra os nacionalismos periféricos.

Desde o PSOE non foron capaces de realizar a catarse de entoar o meu culpa, reconhecendo o terrorismo de Estado, como pasou en Inglaterra, Alemaña, Itália ou Francia. Este recoñecimento público foi impedido desde dentro da organización por aqueles que, persoalmente, se ian ver directamente afectados, incluído un dubitativo Felipe González que ameazou várias veces con facelo e logo dimitir. O medo ás consecuencias penais por mor da falta de *razón de Estado* da dereita, pudo ser, segundo algúns, o que levou ao final a defenderse desde a demanda dunha inocencia na que ninguén cree. Ao mesmo tempo, lanzan a idea de que o PSOE non fixo nada que non fixeran gobernos anteriores.

Esta liña de defensa leva consigo que o chamado consenso da transición quedase esnaquizado mentres se celebraba pomposamente a sua efeméride. A mostra máis patente do esnaquizamento é a desputa aberta entre *El País* e *El Mundo*, sacando a colación as suas posturas anteriores a respecto dos GAL e Barrionuevo.

Neste contexto hai que situar os intentos do PP de coutar que os GAL trascendan ao problema nacionalista, tanto disolvendo a comisión do Senado para que non falase Saenz de Santamaría, como o propósito de zanxar o tema cando cheguen á Moncloa, pero tamén os anúncios das negociacións entre o Governo e ETA, o último difundido o 31 de Xaneiro por Elkarri, que actuou de correo.♦

3 DE MARZO, ELEIÇÕES XERAIS

Baltar fala de imposición de Fraga na lista de Ourense

As listas do PSOE, o millor inquérito

■ A.E

Enrique Curiel negouse a ir nas listas do PSOE por Pontevedra, situado no terceiro lugar, por "dignidade persoal". Tamén renunciou Roberto Álvarez, que figuraba na candidatura socialista luguesa en idéntica posición. Na Coruña as protestas da agrupación ferrolana, que se sentiu perjudicada ao situar a Bonifacio Borreiros na cuarta praza, non lograron facer variar a candidatura. Onde si houbo cambios de última hora foi en Ourense: Xulio Alvarez foi sustituido no primeiro posto por Pilar Novoa, proposta desde Madrid. En Lugo a dirección estatal non foi quen de mudar ao primeiro candidato: os intentos de facerlle sítio a López Riaño, responsable do Plano so-

Enrique Curiel.

bre Drogas, desbancando a Xosé Blanco, reconvertido ao vazquismo, non se consumaron.

As renúncias de Curiel e de Álvarez

e o enfado dos ferrolanos, hai que velas á luz dos sondeos cos que conta o PSOE. Curiel pensa que a sua acta de deputado indo no número tres por Pontevedra é case imposible de conseguir, por iso se decidiu a dar a batalla, apoiado polos antiguos *carrillistas* madrileños e polo próprio Felipe González. Até Fernández Moreira, o responsable de organización do PSdG, lle pediu que reflexionase, barallando a hipótese de que, non saindo eleixido Curiel, o alcalde vilagarciano, Xaqin Gago, que ocupa a segunda praza, lle deixaría o seu posto. Nen que dicir ten que Gago se apresurou a manifestar que non estaba por esas componendas e que, se resultaba eleixido ia continuar como deputado. Non hai que esquecer que Curiel é un competidor direc-

to de Gago na comarca de Arousa na que apareceu dando mítines nas anteriores eleições municipais sen ter noticia a organización. Curiel fracasou no seu intento de buscarse unha base eleitoral na Galiza agora a sua situación de cunero pággaa nas listas.

En Lugo, Roberto Álvarez non ten nengunha posibilidade de ser eleixido ao situalo no terceiro lugar, posto que ostentou nos anteriores comicios xerais, entrando de deputado ao dimitir Pérez Mariño. En Lugo o PSOE conseguira nesta ocasión, todo o más un escano, por iso o pacto entre Vázquez e Xosé Blanco impedia facerlle acomodo a López Riaño.

Desde Ferrol consideran tamén que o cuarto posto de Borreiros

vai deixar ao seu representante fóra do Congreso. Até de agora o PSOE contaba na provincia coruñesa con catro deputados, pero agora os sondeos mostran que polo menos van perder ese cuarto deputado.

Non todo foron rosas no PP

Nas listas do PP as tensións non afloraron até que as listas estiveron realizadas. En Ourense o presidente da Deputación e responsable provincial, Xosé Luis Baltar, afirmou que Fraga Iribarne impuxera a inclusión do alcalde de Beariz, Manuel Prado, como candidato ao Senado. Fraga retrucou que en non impuxera nada. "Eu só o propuxen. O que dixo Baltar foi que eu lle fixera unha suxerencia e a el lle parecería ben".♦

ENSINO

Promovido pola CIG, As-PG, NEG e Escola de Verán de Lugo

Un proxecto alternativo tenta deter o deterioro da escola rural

■ CARME VIDAL

A CIG, xunto coas asociacións de renovación pedagógica, As-PG, Nova Escola Galega e Escola de Verán de Lugo, veñen de remitir á Consellería e apresentar aos grupos parlamentarios un proxecto para a revitalización da escola rural na Galiza. O documento nace unha vez feito un diagnóstico do seu progresivo deterioro que levou a fixar como reivindicación básica a necesidade das escolas en canto son unha das institucións que poden "artellar o medio rural a cada máis marxinado".

Á hora de deseñar a alternativa, as organizacións participantes partiron dun modelo de escola "contextualizada no meio, revitalizadora do mesmo, enfocada á sua pervivencia económica e ao seu desenvolvemento social".

O proxecto, presentado como unha serie de medidas alternativas urxentes, está aberto a novos colectivos de profesores que se sumen a este programa, que sigue como principio básico a necesidade de achegar a escola ao medio, medida esta encadrada nunha análise da situación do medio rural e no desmantelamento dos sectores produtivos do país.

A despovoación, a descontextualización cultural e a perda do idioma son algunas das circunstancias que os colectivos de ensinantes recoñecen que están a afectar no mundo escolar rural e que buscan paliar mediante a alternativa, aplicábel a todos os niveis non universitarios e aos centros de zonas dependentes dos sectores primarios e onde persistan as

A. IGLESIAS

características culturais tradicionais do medio rural. No entanto, o proxecto fai fincapé nos primeiros anos de escolaridade, evitando que os más pequenos teñan que desprazarse para asistir ao centro de ensino.

Pechadas 200 escolas rurais

O decrecimiento do número de nenos no rural e os custos económicos que supón o mantenimento das escolas non son argumentos, segundo os promotores do proxecto, para o abandono que está a sofrer a escola rural -estímase que nos últimos cursos pecharon unhas 200 escolas unitarias- xa que a administración tiña que basear os seus esforzos nunha "rendibilidade social e non só económica". Xunto a esta circunstancia, denúncian outros intereses en contra deste reforzamiento, entre os que destacan os transportistas como "un forte grupo de presión" e os mesmos concellos para os que manter unha escola unitaria é maiormente unha carga para uns orza-

mentos moitas veces restrictivos.

Co fin de atallar o peso que para os organismos locais supón o mantenimento das escolas rurais e paliar o deterioro, a alternativa contempla a sua dependencia dun único organismo que seria a Consellería de Educación que debería "garantir que os centros se atopen nunhas condicións que faciliten o seu correcto funcionamento".

As medidas concretas -recolidas no cadro- encamíñanse a manter as escolas cun mínimo de cinco nenos e nenas por escola, o que levaría a reabrir algunos centros xa pechados. No fin, os ensinantes buscan reducir os desprazamentos dos pequenos e garantir a escolarización no primeiro ciclo da Educación Primaria no entorno habitual. Para iso e na busca da integración no meio, propone tamén a necesidade de que o profesorado teña un coñecemento profundo do medio rural no que vai desenvolver o seu labor educativo, co fin de

correxir situacions debidas á "falta de formación e/ou sensibilidá" como o ainda grande número de ensinantes que "seguen a empregar o español como língua de ensino diante de alumnos galego-falantes".

Coa presentación da alternativa denúnciase tamén a existéncia dunha forte discriminación entre os nenos que viven nas aldeas e os que residen en vilas ou cidades. Os pequenos do medio rural atópanse con grandes carencias de centros para os primeiros anos -primeiro ciclo de Educación Infantil- e xa no segundo ciclo (de 3 a 6 anos), cada vez son más os que teñen que desprazarse para asistir á escola, unha vez foron desaparecendo os centros unitários. Engádesele ademais a esta situación precaria as proprias vivas en instalacións e servizos que sofren os centros espallados no medio rural, moitos deles sen teléfono e sen cumplir as mínimas condicións hixiénicas e de saude para un centro de ensino como son patios, espazos para lecer e deporte... ♦

Pontos dun proxecto para revitalizar a escola rural

- Unificación do criterio do número mínimo de nenos e nenas por escola, que podería estar situado en cinco. Realización de estudos de povoación a varios anos vista, co obxecto de reabrir en base a este criterio as escolas pechadas.
- Reestruturación da planificación dos centros nas zonas educativas, tanto para infantil e primaria como para secundaria, que garanta que os nenos/as sexan escolarizados no seu entorno como mínimo até remataren o primeiro ciclo de E.P. Asimismo, os desprazamientos dos alumnos/as do resto de Primaria serían reducidos ao máximo.
- Servizo de transporte dentro das parroquias ou zonas atendidas por pequenas escolas rurais.
- Procurar o equipamento completo nestes centros ou zonas, deportivo, recreativo, cultural, etc...
- Oferta de atención en todas as zonas rurais a nenos e nenas en idade 0-3 pola Consellería de Educación.
- Escolarización de calidad de todos os nenos e nenas de Educación Infantil na parroquia de residéncia.
- Introducción, de forma transversal nas materias dos planos de estudio, de contidos formativos necesarios para a docencia no mundo rural. Outra posibilidade sería a introducción nos planos de estudio dunha asignatura específica do rural para a formación de mestres/as. Esta actividade veríase xa desenvolvendo nalgúnha Escola de Maxistério do Estado.
- Alentamento de proxectos destinados á adaptación do currículum ao rural, e do espallamento entre o profesorado.
- Creación de zonas educativas rurais. Reformulación do modelo de centro rural agrupado. Encadramento nos mesmos de todas as escolas e centros incompletos.
- Favorecemento da formación de grupos de traballo estableis nas zonas educativas rurais.
- Posibilitar a cordenación cos centros de secundaria de cada zona.
- Regulamento mediante orde da Consellería dunha serie de requisitos mínimos que deben cumplir os centros educativos rurais, na que se faga indicación das condicións das aulas, das instalacións e doutros aspectos necesarios para o funcionamento dos centros.
- Fomentar a relación directa da administración educativa -inspección, coordinadores de zona- cos concellos para conseguir o correcto mantenimiento dos centros. ♦

As eleccións causa do retraso na publicación da rede de centros

O retraso da Consellería de Educación en facer pública a nova rede de centros para o próximo curso, prometida para meados do mes de Xaneiro e a falta de concreción dunha data próxima para a sua presentación condiciona tamén o futuro próximo das escolas rurais. A aplicación da Loxse, adiada sobremaneira na Galiza, e a falta de concreción da posición da administración autónoma está a provocar o malestar do profesorado que se está a facer patente en diversas resolucións aprobadas polos claustros docentes.

Ante o novo retraso, os sindi-

catos CIG, ANPE e STEG decidiron levantar o pasado 25 de Xaneiro da Mesa de Negociación mentras UGT, CSIF e CCOO mantiveron a sua presenza, ainda que manifestaron "compartir o malestar polo retraso da Consellería pero mantemos a postura de continuar negociando os asuntos ligados coa aplicación da Loxse".

Para a CIG, as presións caciquis e localistas e as próximas eleccións xerais están na base da falta de decisión da Consellería á hora de apresentar un documento que "vai ser conflitivo e pode deixar descontentos a moitos dos seus xefes locais no que todos buscan sair ben parados". A estas alturas do curso académico non os alumnos poden saber onde vai ser o seu centro de ensino o curso que ven (descónócese onde se impartirá o 1º da Eso que no próximo ano entra en funcionamento) non os profesores poden coñecer o lugar onde terán que impartir aulas, coa amenaza, ademais, de que moitos eles vexan desaparecer as suas prazas. Neste sentido, a CIG-Ensino manifesta ter coñecemento de que "en moitos centros da Galiza, a Administración está a proceder a amortizar numerosas

prazas sen que existan razóns obxectivas para iso" e sen consultar sequer aos "lexítimos representantes do profesorado nem para establecer os criterios de confección dos cadros de persoal nem para determinar as necesidades de profesorado, sendo isto competencia das Xuntas de Persoal ou da Mesa Sectorial de Educación". O fin desta actuación "unilateral e autoritaria" por parte da Consellería para o sindicato nacionalista está en "establecer cadros de profesorado o más flexibles posibles para poder proceder á reconversión dos mestres coa implantación da Reforma". ♦

7 DIAS

■ Pechan o laboratorio do hospital de Montecelo por emanaciones de gases

As obras que se están a facer no hospital pontevedrés de Montecelo orixinaron emanaciones de gases volátiles procedentes de pegamentos e pô, que obligaron a pechar ese departamento o pasado 29 de Xaneiro. A todo iso unironse os gases do gasóleo mal quemado procedente da caldeira. A inibición da Xunta de Persoal do centro sanitario provocou que o cadro de persoal desa sección tivera que traballar con máscaras protectoras. As repetidas queixas da CIG só tiveron efecto ás tres da tarde, cando a Xerencia aceitou pechar o laboratorio. Desde agora as análises forenses faranse no Ambulatório Virxe da Peregrina e as probas que requiran más aparataxe no Hospital Provincial.♦

■ 110 anos do nacemento de Castelao

O 30 de Xaneiro cumpríronse 110 anos do nacemento de Castelao, a personalidade galega máis sobranceira do século XX. Nesta data o BNG rendeulle unha homenaxe e formulou unha queixa pública polo seu afastamento institucional. "Por riba de interpretacións confusionistas e reductoras da sua obra e significación -di unha nota dessa organización política-, por riba de silenciamientos e oclutacións, cómpre recordar a vixéncia, actualidade e necesidade da doutrina política e da construcción da nación galega que Castelao realizou durante a sua vida". A deputada nacionalista Pilar García Negro lamentou que "após quince anos de existéncia de institucións autonómicas, con competencias plenas en Educación e más en Cultura, a figura e a obra de Castelao sigan ausentes da vida institucional galega, do ensino masivo, das conmemoracións culturais..."♦

■ A CIG disente do convénio da Banca

A CIG-Banca ven de criticar moi duramente o convénio colectivo asinado no sector polos sindicatos CCOO, UGT e FITC e a patronal. Para a central nacionalista, chegouse a un acordo en moi poucos días e non se acordou

ningunha mellora. Entrou en vigor a mobilidade xeográfica a vintecinco quilómetros de radio, o que para a central, vai afectar en maior parte a Galiza, e estipulouse un plus de funcionalidade para administrativos, que elimina os demais. O incremento salarial tamén é denunciado pola CIG

xa que un 3'25% para 1996, un 3% para 1997 e un 2'75% para 1998, supoñen unha merma do poder adquisitivo. A central nacionalista xa leva recollidas 3.700 sinaturas rexitando o convénio, o que representa a metade dos traballadores da banca privada do país.♦

■ O proxecto dos discos duros para Santa Bárbara non ten futuro

A empresa Eurostor, que pretende desenvolver un proxecto de fabricación de discos duros de ordenador na Fábrica de Armas da Coruña, non ten futuro, así se desprende dun informe da CIG, que revela que a sua matriz en San Fernando de Cádiz non ten vendas e case a totalidade dos seus ingresos proceden de axudas á explotación. Eurostor recibiu mil millóns de axudas públicas da Junta de Andalucía e do Estado presentando de investimento o capital recibido para indemnizar ao cadro de persoal despedido da factoría de Santa Bárbara en San Fernando. Esta empresa fabrica discos duros de ordenador, pero só ten un cliente, que en 1994 adquiriu material por valor de dous millóns novecentas mil pesetas. O 80% da producción foi devolta por falta de calidad.

Só o 1,8% dos ingresos deriváronse das vendas, o resto, até 157 millóns, de subvencións á explotación. Contudo, en 1994 tivo unhas perdas de 75 millóns, o que supón unha marxe de beneficios de -2577%. Eses son os resultados dunha empresa que se montou con 2.000 millóns de pesetas (dos traballadores) e un cadro de persoal de 125 persoas (regulados durante dous meses en 1995 e prevese que durante outros oito en 1996). Mália eses resultados, Eurostor quer investir na Coruña outros 2.000 millóns e dar traballo a 225. A CIG desconfía da solvencia desta intención.♦

■ Solicitan o indulto para o mozo que queimou unha bandeira española

O mozo de Chantada, Fábio Ferreiro, condeado a seis meses e un dia de prisión menor por ter quemado unha bandeira española, será indultado se o Goberno Central atende á petición do tribunal que o xulgou para substituir a pena por unha multa de cen mil pesetas. O fallo ten en conta que o mozo, de dezaoito anos, estaba bêbedo.♦

■ Mais voltas no xuizo do Aegean Sea

Agora foi un dos acusadores, o que representa as mexiloeiras, o que, ao solicitar unha pena de catro anos para o práctico do porto e para o capitán do Aegean Sea, provocou a suspensión do xuizo. O avogado do capitán, José María Ruiz Soroa, solicitou a suspensión ao terce pedido unha pena superior a un ano. A Audiencia Provincial da Coruña autorizara a celebración do xuizo sen a presenza do capitán se as penas non sobrepassaban un ano. Continuan os despropósitos mentres os fiscais deciden como fazer frente a este para proseguir co xuizo.♦

■ A secesión do Quebeque posposta, pero segura

Os inqueritos entre a povoación do Quebeque seguen falando de independencia. Tamén o fai o seu primeiro ministro, Lucien Bouchard, que resena que a secesión en Canadá é inevitável. Mália ter un recoñecemento oficial como sociedade distinta e o direito a voto en calquera modificación constitucional, o 75% dos habitantes do Quebeque cren que a secesión é inevitável e que se producirá en menos de dez anos. O referéndum, celebrado hai tres meses, estivo a punto de cambiar o mapa canadiano, cun 49'4% dos votos a favor da independencia.♦

■ Seguimiento marioritario da folga de estudantes na Universidade da Coruña

A demanda dun mellor transporte universitario nos campus da Zapateira e Elviña da Universidade da Coruña provocou un seguimento masivo na folga de estudantes que se celebrou o 25 de Xaneiro. Os CAF, organización convocante, queren a universalización o bono bus universitario, a conxelación do prezo do billete, a criázón de liñas especiais, autobuses de volta aos bairros en horas de saída, desmasificación e renovación da frota, construcción de accesos e mellora dos actuais e un apeadeiro do ferrocarril no campus de Elviña.♦

■ O alcalde de Leirado sancionado pola Dirección de Traballo

A Dirección Provincial de Traballo de Ourense sancionou a infracción á Seguridade Social cometida pola empresa Sociedad Cooperativa Textil-Leirado por "falta de alta en catro traballadoras, así como altas de oficio". A Cooperativa está presidida por Xosé António Pérez Cortes, alcalde de Quintela de Leirado, concello no que está radicada a empresa. Pérez Cortes é, ao tempo, sócio e xestor da mesma.♦

■ Pola liberación de Casimiro Xil Arauxo

Partidos políticos, sindicatos e asociacións están a reclamar a liberación de Casimiro Xil Arauxo, enfermo de gravidade que cumprirá dezanove anos de cadea este mes de Febreiro. Xil Arauxo cumplió vintesete folgas de fame como denuncia da represión que padecen os presos políticos. Destacan pola sua dureza as que levou a termo en Herrera de La Mancha á finais do 89 e no 81. Nestas folgas morreron os seus camaradas Crespo Galende e José Manuel Sevillano despois de teren que soportar alimentación forzosa esposados ao leito.

Coas redencións por estudos e traballo Casimiro Xil tiña que ter saído en liberdade condicional pero as autoridades neganlle ese derecho, a pesar de que os médicos reconócenlle tuberculose, tumor de tiroides, prostatitis e úlcera duodenal. O tumor de tiroides necesita intervención urgente. A Comisión Pola Liberdade de Manuel Casimiro Xil, constituída por amigos e familiares, invita a solicitar a inmediata liberación do preso enfermo á Fiscalía de Vixiánica Penitenciária e ao Xulgado de Vixiánica Penitenciária (15071 A Coruña). A FPG, ACPG, EU-UG, a CIG, a CNT e Xustiza e Sociedade, entre outras organizacións, súmanse aos que están a reclamar a liberdade de Xil Arauxo.♦

■ Queren o seguimento exaustivo da nova depuradora de Lugo

Despois de meses de contínuos cortes de auga, coa posta en marcha da depuradora de Lugo, a cidade xa poderá dispor de auga potábel. Contudo, a Plataforma pola Defensa do Miño, baseándose nos informes sobre a calidad do auga do Miño e do funcionamiento da depuradora, advierte de problemas que se poden dar se non hai control. Fundamentalmente, o que solicitan é un seguimento do proceso de depuración, para ver se o uso do cloro é dабondo. Por outra parte, há unha petición do Fiscal do Xulgado de Instrucción nº2 de Lugo de penas entre dous e tres meses de arresto maior e oitocentas mil pesetas de fianza para vinte persoas, que protestaron o pasado ano pola ubicación do Recinto Feiral nas beiras do Miño. A Plataforma pola Defensa do Miño solicita a solidariedade dos vecíños de Lugo e a sua axuda para pagar as cantidades exixidas. Está aberta unha conta en Caixavigo, na rua do Progreso e o seu número é 1431/1.♦

■ Peden a adhesión dos concellos na folga polo encoro do Umia

Os representantes da Plataforma de Moraña contra o Encoro do río Umia venen de pedir ao concello un pleno extraordinario para que a corporación se una á folga convocada para o 15 de Febreiro en Cuntís, Caldas e Moraña. Ademais, solicitan da corporación que apoien aos vecíños que, nese mesmo dia, se desprazan a Santiago.♦

GALIZA E MUNDO

3 DE MARZO, ELEIÇÕES XERAIS

Non fará acordos con ninguén até saber cal é o mapa que sae das eleições

A defensa dos direitos e os sectores produtivos de Galiza centran o programa eleitoral nacionalista

■ CARME VIDAL

O BNG fai pivotar o seu programa eleitoral de cara ás próximas eleições xerais en tres liñas de actuación básicas. Os nacionalistas, a primeira força política na Galiza que apresentou o seu programa para o 3-M, buscarán nas Cortes defender os direitos de Galiza, nomeadamente no que atinxe aos sectores básicos da economía galega, democratizar as estruturas do Estado adecuándoas á realidade plurinacional e impulsar na política europea a igualdade entre os povos.

Sen renunciar aos seus posicionamentos ideolóxicos para o voceiro nacional, Xosé Manuel Beiras, as propostas programáticas nacionalistas "non son maximalistas senón factíveis, é un programa onde os nosos plantexamentos básicos se verten no marco da actual coxuntura política".

En canto á política económica o BNG demanda o control da Administración galega das empresas públicas radicadas na Galiza co fin tamén de que os seus recursos financeiros sexan investidos no próprio país. Esperan con isto que "non se reduza más o emprego e que as ventaxas que esas empresas podan aportar no tipo económico reinvistan na no-

O BNG presenta "unhas propostas factíveis".

A. PANARO

sa sociedade" segundo sinalou Francisco Rodríguez, candidato e un dos redactores do programa para quen Galiza ten que ter tamén unhas "vantaxes comparativas no consumo da enerxía eléctrica con fins industriais ou mercantís que debe facer valer".

Na defensa dos sectores produtivos básicos radica asimismo para os nacionalistas a necesidade da intervención na política estatal onde van apresentar a sua oposición á política de cotas buscando a "aplicación de cláusulas de salvagarda para frear as importacións procedentes dos países comunitarios que ponan en perigo a pervivencia do noso sector lácteo". Do mesmo xeito ao respecto da frota pesqueira e unha vez vista a recente reducción de caladoiros reclamarán a presenza do sector nos foros comunitarios e a sua

intervención nos acordos da UE con terceiros países así como na renegociación da política pesqueira comunitaria. Para os produtos do mar na sua comercialización recollen como medida básica a aplicación dos mesmos controles que para os importados "sen que haxa a discriminación que están sofrindo agora os nosos produtos".

Despois da análise da situación pola que atravesan os sectores produtivos galegos, o BNG expón outravolta a necesidade de revisión do Tratado de Maastricht para lograr que Galiza "poda participar dos acordos económicos internacionais, revisar os acordos pesqueiros, a política de comercialización, modificar o sistema de cotas establecido pola PAC e conseguir unha política social e laboral progresista".

Presenta o BNG tamén un "debate en positivo e non de oposición aos plantexamentos de Catalunya" no tocante á política financiera na que defenden a cesión a Galiza da fase minorista do IVE e a distribución dos fondos públicos do Estado en función de criterios como o nivel relativo de renda por habitante, a dispersión da povoación e o déficit en investimentos ademais de promover unha política que leve ao "investimento do aforro galego no noso país".

Acelerar a construcción das autovías de conexión coa Meseta, construcción de vias rápidas de enlace con Portugal e inclusión

de Galiza nos planos de modernización ferroviaria son os eixos básicos cos que o BNG quer paliar o déficit en transportes e comunicacions que sofre Galiza e que ten o seu centro de decisión na política estatal.

Direito de voto e auto-determinación das nacións

A pesares de manifestar a sua intención de non levar ás Cortes unha "guerra de carácter ideológico" tampouco deixan os nacionalistas á marxe unha profunda reformulación da estructura política do Estado Español encaminada a se convertir nun "produto da vontade libre das nacións que o conforman". Defenden así no seu programa a necesidade de que as nacións teñan "direito de voto" para os temas de transcendencia convertindo ao Senado nunha cámara de representan-

ción das nacións e dando por superado o marco autonómico polo que impulsarán "a reforma da Constitución no sentido de posibilitar a estructuración dun Estado plurinacional" co recoñecemento do direito de autodeterminación das nacións. Responden, no entanto, os nacionalistas á proposta de administración única, "sen cuestionar a distribución e o titular das competencias", defendida por Fraga Iribarne propugnando o traspaso de competencias a cada nación.

No entanto, e mesmo reconhecendo a existencia de cuestións claves comuns para as nacións sen estado, Xosé Manuel Beiras reconece en ronda de prensa que as conversas con outras forzas políticas nacionalistas están "adiadas até saber cal é a situación política que se presenta no parlamento español xa que o BNG non fai nunca acordos a priori".

Para Francisco Rodríguez, os obxectivos do BNG nas Cortes van ser "deixaclaro que existe unha representación galega digna que vai cubrir o lamentábel oco que até agora moitos galegos botaron en falta" co que, polo tanto, van aparecer "os problemas do país nas cortes do Estado de onde estiveron ausentes a pesares de estaren moitos deles condicionados pola política do estado Español e da UE". Dado que, segundo Rodríguez a problemática nacional está incardinada na económica e social, desde as Cortes buscarán extender a sua tese de que "aspirar a un auténtico autogoberno non só é un direito lexitimo de tipo político do povo galego senón que é unha necesidade práctica vital para a sua supervivencia".

Política de esquerdas na defensa dos servizos públicos

A política que vai desenvolver o BNG nas Cortes xerais conectará, segundo Xosé Manuel Beiras "coas tendencias que no marco da UE defenden as clases sociais más desfavorecidas e que dan lugar aos movementos que actualmente estamos a contemplar". Neste sentido o BNG vai pulsar por "retomar a historia progresista que deu lugar á configuración do Estado do Benestar no canto de ir ao desmantelamento dos

servizos públicos, por iso a sua liña política nas Cortes vai ser de xeito claro de esquerdas".

A transferencia plena dos servizos públicos como a sanidade e a educación a Galiza -entre eles a UNED e os centros de investigación mariña na Galiza- e a ampliación a novas prestacións, como a asistencia na interrupción voluntaria do embarazo coa ampliación da lei, aparecen contempladas no programa nacio-

nalista no que tamén se pide a eliminación da Lei Pertierra por "invadir as competencias da comunidade autónoma e polo seu carácter antidemocrático".

Na política laboral, o BNG buscará nas Cortes a eliminación do sistema de contratación temporal ao tempo que defendrá a mellora do poder adquisitivo dos salarios e das condicións de traballo en contra da precarización do mercado de

traballo demandando que o sindicalismo galego conte en todas as estruturas estatais. "A creación de emprego vai depender de que o sector público da economía funcione e de que haxa investimentos nos sectores produtivos, imos ter unha política decidida a prol de que non se precarie a situación dos traballadores e de que non haxa nengun tipo de recortes en servizos sociais e menos en pensións" segundo

sinalou Francisco Rodríguez.

No apartado de direitos cívicos, no que os nacionalistas reclaman unha "democratización do aparato do Estado", destaca a eliminación do servizo militar obligatorio xunto coa despenalización da insubmisión. Co fin de garantir os dereitos dos presos a estaren no seu país, o BNG demandará tamén a transferencia do sistema penitenciario a Galiza.♦

Empresa Xornalística Editora: Promocións Culturais Galegas S.A.

Consello de Administración.

Presidente: Cesáreo Sánchez Iglesias. Vicepresidente: Xaquín Acosta. Conselleiro Delegado: Xosé Fernández Puga. Vogais: Francisco Carballo, Francisco Torrente, Álberto Ansede, Xosé M. Doballo, Manuel Díos e Manuel Veiga. Secretario: Xan Piñeiro.

Director: Alfonso Eiré López

Redacción: Gustavo Luco de Tena, Manuel Veiga, Xan Carballo, Horacio Vixande, Aranxa Estévez, Carme Vidal, Anxo Iglesias (fot.).

Correspondentes: Ricardo Sandoval e Merche Vázquez (A Coruña), Xosé López (Compostela), Carme Carballo (Ourense), H. Sanz (Ferrol), F. Arizmendi (Lugo), X. Castro Ratiñón (Vilagarcía), Antón Malde (As Mariñas), Antón Rosende (Ortegal), X.M. Suárez Estévez (O Condado Baixo), H. Naval (A Maríña), X. López Térnez (O Bierzo), G. Docampo (Valença), P. Pousa (Cesantes), X. Chao (A Mariña), Santiago Cagigal (Barbanza), Manolo Bello (A Montaña), Manuel Díaz (Melide), Xosé R. Castro (O Carballino), X. Gabriel Padrón (A Fonsagrada), A. Díaz Amor (Ribadeo), M.A. Torres (Verín), Manuel Pan (Bergantiños), Daniel Lazaré, Pepe Rei (Euskadi), Paco Solà (Barcelona), Maribel

Lugilde (Asturias), Begoña Moa (Alemaría), Gonçalo Nuno (Porto). Axenda: Iago Luca. Pesca: Severino Xestoso.

Colaboradores:

Paula Castro, Manuel Vilar, Xosé Cid Cabido, Pilar Piñeiro, María Alonso, Víki Costas, Avelina Barreiro, Lino Braxe, Primitivo Carbajo, X.C. Garrido Couceiro, Narina S. Castroviejo, Anxo Salgado, Amanda Alvarez, Manuel Rivas, Xosé A. Gacío, Xurxo Estevez, Margarita Ledo, Victor F. Freixanes, Carlos Melia, César Varela, X. Fernández Mateo, António Mascato, X.L. Iglesias, Rodolfo Dacuña. Internacional: Xúlio Ríos, Patricia Grinberg, Juan C. M. Betelé. Literatura: Xesús González Gómez, Xosé M. Eiré, Miro Villar, Miguel Vázquez Freire, Xosé

M. Millán. Música: Xoán M. Estevez, Xico Peña, Xoán Manuel Carreira, Óscar Losada. Arte: Fernando Ferro, Fernando M. Vilanova. Cinema e Televisión: Celso López Pazos, Gonzalo Vilas, Carlos Amaro. Arquitectura: Práculo Lizancos. Historia: Francisco Carballo, Anselmo López Carreira, Xesús Torres Regueiro.

Fotografía: Andrés Panaro, Carlos Puga, X. Marra, Che, Xosé L. Díaz, X. L. Suárez, Canal, M. Sendón, Tino Vázquez, X. M. Albán, Delmi Alvarez, Voz Noticias, El Progreso.

Ilustración: Xosé Lois, Pepe Carreiro, Carlos Silvar, Gonzalo, Xúlio Galiso, Tokio, Hermida, P. Núñez, Manel.

Corrección lingüística: Fernando Carballa.

Diseño Gráfico e Maquetación: Xosé Taboada.

Administración: Blanca Costas.

Publicidade: Carlos Martínez Muñoz.

Subscrepcións: Lola Fernández Puga.

Redacción e Administración: Rúa do Príncipe, 22, planta baixa (36202 Vigo). Apartado postal 1371.

Teléfonos: Administración, Subscrepcións e Publicidade (986) 43 38 30*. Redacción (986) 43 38 86 - 22 24 05. Fax (986) 22 31 01.

Impronta: E.C. C-3 1958.

Depósito Legal: C-963-1977. ISSN 02-13-3105

Non se mantén correspondencia sobre orixinais non solicitados. Está permitida a reproducción sempre que se citar procedencia.

A NOSA TERRA

PERIÓDICO GALEGO SEMANAL

POLÍTICA INSTITUCIONAL

A última decisión de *Chantada Nova* foi retirar o escudo insconstitucional da fachada do concello

Os independentes de Chantada descubren na moción de censura que xa pactaran co PP antes das eleccións

■ B. LAXE

Os concelleiros do PP e os *Independentes* fixérónse co goberno municipal de Chantada, desbancando aos nacionalistas de *Chantada Nova* por medio dunha moción de censura. Cacharro Pardo recupera deste xeito o control sobre as Ribeiras do Miño e frea a emancipación de concellos que podían reclamar o Canon de Enerxía Eléctrica. Os novos integrantes do goberno municipal non só recoñeceron que o pacto xa estaba firmado antes dos comicios eleitorais, senón que todos eran militantes do PP.

A moción de censura presentada polo Partido Popular e polos *Independentes*, en Chantada convertiuse nunha grande engañifa, por máis que non existira case tensión, pésie ao case medio cento de persoas que seguiron a sesión, e si moi nerviosismo por parte da nova equipa de goberno, principalmente do alcalde entrante, Manuel Varela. O intento de percurar argumentos válidos para xustificar o récambio de alcalde, levou a que Manuel Varela reconócese que o pacto con Serxio Vázquez le-

bra "exista xa antes dos comicios municipais", xustificando este acordo que non se deu a coñecer aos cidadáns, porque "os votos de uns e outros saíron das mesma fonte, a conservadora", segundo palabras deste buscador de acomodo que pasou polo ER e polo PNG.

Vázquez lebra, o líder dos *Independentes*, que na anterior legislatura formara goberno con *Chantada Nova*, o partido agora censurado, aguantou case impertérito as durísimas críticas que lle lanzou o voceiro nacionalista, Carlos Varela, con calificativos como "politicamente vostede non vale un peso" ou "é vostede unha calamidade política" ou "esta sesión é un funeral político, o seu". Ao final, lebra non pudo máis e recoñeceu que non existía nengun cambio de chaqueta pola sua parte, senón que el foi e seguía sendo o PP, mostrando publicamente os recibos acreditativos de que viña pagando relixiosamente as cuotas ao Partido Popular.

Quedaba así descuberta polos seus propios conspiradores unha dubidosa manobra democrática ao presentar o PP duas listas, existindo xa un pacto firmado entre os seus integrantes, sen que os cidadáns chantadinos tiveran coñecemento. O incompatibilismo entre moitos dos integrantes da lista de *Independentes* era maiúsculo. A maioría non estivo presente nesta sesión e, moitos dos consultados, manifestaron sentirse engañados e non ter coñecemento destes arranxos. A maioría des-

Cacharro Pardo, á dereita, non podía aturar que o goberno de Manuel Taboada ameazase a sua primacia na provincia.

A. IGLESIAS

tes candidatos procedían de UCD e decidiron unirse a lebra para loitar contra a política caciquil que representaba o mandamáis da dereita, Xosé Regal, que dirixía o concello desde hai más de 35 anos.

Consideran a postura de Serxio como unha traición personal e falan de deixar totalmente a política. Alguns cheirando o que se barruntaba, xa decidiron non ir nas listas nos últimos comicios e outros xa non fixeron caise campaña. A incógnita é como se resituaran estes patróns parroquiais. As próximas eleccións xerais van dar a medida da sua desvinculación con Vázquez lebra e co PP. A outra incógnita vai ser a de *Chantada*

Nova e o seu achegamento definitivo ao BNG, formación da que se escindiron tamén, os seus principais dirixentes por motivos de cabeceira de lista, como lebra co PP.

Os cartos da Deputación

Máis o centro de gravidade da moción de censura e da política nas Terras de Chantada está situado no Canon de Enerxía Eléctrica. O goberno municipal de Chantada, no que estaba lebra, recorriu a pasada legislatura o reparto que dese imposto facía a Deputación provincial. Os tribunais fallaron ao seu favor, mentres que o PP chantadino se oponía a que máis de 1.000 millóns de pesetas entra-

sen directamente nas arcas municipais, e a Deputación luguesa recorria ao Supremo.

Esta sentenza supuxo un auténtico cataclismo na vida municipal de todos os concellos ribeiros do encoro de Belesar e Os Peares (Carballido, Taboada, Portomarín, O Saviñao, Paradela, Guntín e Ferreira) nos que goberna o PP. Cacharro Pardo tivo que aplacar as disidencias internas que, froito da presión ciudadán, reclamaban tamén o seu canon. Ollaba así o controlador lugues como o exemplo de Chantada podía facer que perdese o control provincial que exercita por medio da distribución orzamentaria de Deputación.

A resolución tomada foi a de facerse con Chantada. O problema estaba en facer renunciar a lebra da sua aspiración a alcaldía. Ofereceulle un posto de asesor da Deputación ben remunerado e a inclusión nas listas para as autonómicas. A outro concelleiro déronlle a xerencia do Plano Lider de Ribeira Sacra e, ao terceiro libráronlo do servizo militar. Todo arranxado.

Non é de estranhar que o discurso do novo alcalde, Manuel Varela, tivese como centro a petición aos chantadinos de que non tirasen papeis á rua e contribuisen a conseguir unha vila más limpa. Tamén fixo unha relación e obras a realizar "que conseguiremos agora millor co apoio da Xunta e da Deputación": Aprobar o PXOU, encauzar o río Asma, rematar as piscinas, solicitar unha climatizada, urbanizar as entradas á vila, construir un auditório e crear un Consello de Cultura. Dase a circunstancia de que todas estas cuestións ou xa estaban proxectadas, algunas comenzadas, ou ian no programa de *Chantada Nova*, pero non se puderan levar a cabo ou ben por falta de financiación externa ou por falta de apoio dos outros partidos ao estar en minoría.

Ainda así, o novo alcalde, acusou a *Chantada Nova* de "non ter capacidade de diálogo coas outras forzas políticas" e de ter practicado "unha política oscuro-estatal e caciquil", sen reparar en que o seu novo compañeiro fora tenente de alcalde do goberno que censuraba.

O papel do PSOE é más patético. Agora critica ao PP e a lebra, votando en contra da moción de censura, pero non só quixo chegar a acordos con *Chantada Nova*, senón que, aproveitando que estaban en minoría foi o seu máximo fustigador. A sua política é tan equiparable á do PP, que até se uniu a eles impedindo en tres ocasións que se mudasen os nomes das ruas ou se tirase da fachada o escudo español fascista. Este foi o único aceno que realizou *Chantada Nova*, mudándose antes de deixar o goberno. Non se acordou de facer o mesmo co que presidia o salón de sesións.♦

AS CERAMICAS DO
CASTRO E AS
SARGADELOS
ESTAN FEITAS CON TERRAS GALEGAS, AS IDEAS E ACIENCIA QUE LLES PROPORCIONA O
LABORATORIO
DE FORMAS DE GALICIA
E O SEMINARIO DE ESTUDOS CERAMICOS

ENGADINDO UN VALOR 200 VECES SUPERIOR AO DAS SUAS MATERIAS PRIMAS QUEREN SER UN EXEMPLO DO QUE SE PODE FAZER APROVEITANDO NA NOSA TERRA OS NOSOS RECURSOS

MEO AMBIENTE

Un vecino impide, nos xulgados, que se especule cunha finca municipal

Ao concello de Pontevedra, róubanlle os terreos á porta da casa

■ ARANTXA ESTÉVEZ

Hai uns anos, cando se empezou a cercar unha finca en Campolongo, en Pontevedra, Fabián Estévez, que se criara neste bairro, tentou perguntar no concello de quen era a propiedade, xa que sospeitaba que era municipal, tivo que meterse nun xuizo para que lle deran a razón. O terreo, cun altísimo valor inmobiliario, é do concello. Fabián Estévez ainda non recibiu nenhuma gratitud.

O Xulgado de Instrucción número 2 de Pontevedra ratificou a propiedade municipal da finca *Entre Ríos*. "Non teríamos que ter chegado ao xulgado xa que era unha cuestión tan simple como ir ao rexistro do concello" dixi Fabián Estévez. A parcela foi expropriada en 1961 ao seu propietario, Ángel García Arosa e entregada en 1978 polo Instituto Nacional de Vivienda ao concello pontevedrés. Sen embargo, aparece nunha operación de compra aos herdeiros de García Arosa en 1984; é dicir, un documento notarial, agora anulado polo xuíz, reflectía a venda a particulares dunha finca municipal. Os vecinos começaron a indagar cando, en 1989, cercouse cun muro de bloques a finca, sendo alcalde da cidade Xosé Rivas Fontán. "Só podia ser de propiedade privada un terreo de setecentos metros cadrados e, sen embargo, estaban valendo dous mil metros cadrados. Comenzamos a perguntar no concello pero non había respuestas", comenta Fabián Estévez.

REFORMA DA ADMINISTRACIÓN

Fabián Estévez, en *Entre-Ríos*, onde ainda permanece o coche da empresa que valou a finca.

Todos están declarados en rebeldía procesal; nunca atenderon ás citaciones para declarar. "Non sei, sequera, se van abonar as costas xudiciais porque poden ter a titularidade das propiedades a outro nome", di Fabián Estévez, que también demandara á empresa "Virogas Campolongo S.A.", encargada do muro que pechou a finca. O xuíz non atopou responsabilidades xa que "non está acreditado de abondo nos autos que os actos de posesión que se viñan exercendo sobre o terreo foran realizados no seu beneficio".

Unha gasolinera en terreo público

O denunciante ainda non recibiu ningún tipo de agradecimento das autoridades municipais, nin a intención de devolverle os cartos que gastou no proceso. Despois de coñecer a resolución xudicial, o actual alcalde, Xan Luis Pedrosa, manifestou publicamente que era unha vergüenza para os anteriores mandatarios que case se perdesse unha propiedade pública. Pero, ao mesmo tempo, aclarou que outra finca de Campolongo, achegada a *Entre Ríos* e valada cando esta, en 1989, é de propiedade privada. Fabián Estévez e a asociación de vecinos "San Xosé" están convencidos de que non é así e xa solicitaron ao rexistro, o documento que o acredite.

"Por un lado, o alcalde láiase da actuación de Rivas Fontán e, polo outro, está dicindo que un terreo do concello non é tal. Os vecinos están a colocar pancartas para que non se especule con propiedades municipais e estanllas a queimar pola noite. Hai un grande interese porque non sexa recoñecida como pública", conta Fabián Estévez. Está previsto que este solar, xunto con outras duas pequenas parcelas, sirva de ubicación para unha gasolinera. "Non puiden incluir a reivindicación deste terreo porque, xa con *Entre Ríos*, o conflito superábase pero queremos amosar os documentos que os terreos para a gasolinera son do concello e que os mesmos que valaron *Entre Ríos*, fixeron con este terreo", di. Esta finca ten no seu interior unha valla de publicidade, pola que non está cobrando o concello, senón os que exercen de propietarios.♦

O MODELO DA ADMINISTRACIÓN PÚBLICA DA XUNTA COMO EXEMPLO PARA IMPLANTAR NO ESTADO

XOSÉ C. CRESPO

A pasada seman que dei abriado can do lín na prensa as declaracions de Dositeo Rodríguez nas que dicía que o PP tomaría, caso de gañar as eleccións xerais no estado, o modelo da Administración da Xunta de Galiza, xa que en ningún caso podemos falar de que éste sexa un caso paradigmático de bon funcionamento, e podo poñer exemplos a eito. A saber:

PROFESSIONALIZACION: Cando o PP levaba no seu programa que o seu goberno ía profesionalizar a Función Pública Galega, namais chegar ao poder, o primeiro que fixo foi sacar un decreto que modificaba o sistema de cobertura dos postos de Delegado Provincial das Consellerías, no que para poder acceder a este tipo de postos non é necesario ser empregado público, nem ter titulación superior, simplemente con ter un título de grado medio (e ter afinidade política) xa pode ser Delegado Provincial de Consellería.

Asimismo presentou unha modificación de Relacións de Postos de Traballo, na que se aumentaban ostensiblemente as libres designacións (ate incluía un posto de conserxe como de libre designación).

EFCIACIA: A súa filosofía está baseada en que "o Público non funciona", polo que pasa a privatizar servizos e crear as famosas "administracións paralelas", que o único que tentan e escamotear os procesos democráticos de control das Administracións Públicas e deteriorar o funcionamento das mesmas, poñendo as súas funcións en mans de empresas privadas, nas que o seu único criterio é obter beneficios económicos e poñelas ao servizo das oligarquías

económicas e non do povo en xeral.

IMPARCIALIDADE: Son evidentes os numerosos casos de nepotismo na Administración Galega de Fraga e Dositeo, e cando se denúncian surde unha implacable persecución contra os sindicalistas que o fan, véxase o caso da compañeira María Xesús Miramontes, Vicesecretaria do Sector da Administración Autonómica da CIG-Administración Pública, a quem abren expediente pola presunta comisión de dúas faltas graves por denunciar casos de enchufismo e criticar actuacións da nefasta política de persoal da Xunta de Galiza (curioso-

samente a Administración do Estado non fixo rén polas declaracions cheas de falsedades feitas por "presuntos" representantes sindicais dos funcionarios ao xornal ABC o pasado 28 de Decembro. Serán o brazo armado do PP?

Diante destas perspectivas que son moi clarificadoras, nas que a Administración da Xunta de Fraga actúa dun xeito autoritario e mesmo represivo, deteriora a calidade dos servizos públicos (véxase tamén a situación do ensino e a sanidade públicas en Galiza) e utiliza os servizos públicos como instrumentos ao servizo do poder, non podemos dizer outra cousa que manifestar o noso rexeitamento a esta caste de políticas na Administración Autonómica e moito menos que estas se extiendan ás demais administracións Públicas.♦

XOSÉ CARLOS CRESPO SANTIAGO é Secretario Xeral da CIG-Administración Pública, Coordinador da Área Pública da CIG e membro do Consello Superior da Función Pública do Estado en representación da CIG

MEIO AMBIENTE

A medida chega despois de recoñecer ante Europa as desfeitas na Límia

A UE obriga á Xunta a avaliar o impacto das concentracións parcelárias

■ HORACIO VIXANDE

A concentración parcelaria na Veiga de Ponteliñares, na Límia, tivo un forte impacto ambiental, segundo admitiu o organismo que a levou adiante, a Xunta da Galiza. O recoñecimento negado na Galiza viu a lus tras unha denuncia apresentada diante do Parlamento Europeu polo Movimento Ecoloxista da Límia (Mel) e a Asociación de Grupos Ecoloxistas e Naturistas da Galiza (Ageng).

A consecuencia das protestas dos grupos de protección da natureza a Xunta determinou non extender a concentración á Veiga de Congostro (situada no espazo da Veiga de Ponteliñares) e recuperar as outras tres veigas que completan o espazo protexido da Veiga de Ponteliñares.

Os ecoloxistas da Límia trataron, repetidamente, de que a Xunta excluira á Veiga de Congostro do Decreto de Concentración Parcelaria para toda a Parroquia de Congostro, promulgado en Marzo de 1992. A estratéxia de

A explicación na Veiga da Porqueira (na foto) significou a destrucción total dese espazo natural. Despois da parcelaria só producen o 20% dos terreos dessa área.

Mel comezou coa presentación dun recurso de reposición que foi desestimado pola Administración galega. A actitude da Xunta obrigou aos ecoloxistas a recorrer á Sala do contencioso administrativo do Tribunal Superior, que está pendente de fallo.

Cando comezou a concentración, a Xunta eludiu facer unha avaliación do impacto nas zonas que abrangían as obras. O resultado foi a explanación total da superficie concentrada (e como consecuencia o talado de todas as árbores) e a canalización dos

rios. A Límia perdeu grande parte da arboleda autóctona por mor da parcelaria. A legislación europea obriga a unha avaliación do impacto na zona a concentrar. Esta avaliación é moi más que un estudo do impacto ambiental, xa que abrangue outros aspectos ademais do medio natural e obriga a facer exposicións públicas das avaliacións e a respostar ás alegacións que se presenten. Pero a Administración comunitaria deixa un período transitório para adaptar a legislación galega á normativa ambiental europea e de mome-

to facultado á Xunta a deixar a un lado a avaliación. Contodo, o feito de que a concentración estea a facerse cos fondos europeos (Feoga), forzou á Xunta a contestar positivamente a Bruxelas e a tomar determinacións que garanten unha maior protección dos espazos sometidos á parcelaria. Neste sentido, a Lei de Impacto Ambiental que prepara o Goberno galego xa incluye ás concentracións como obxecto de avaliación. De todas estas iniciativas ten constancia tanto a Unión Europea como a Sociedade Espanola de Ornitología (que

ten interpelado á Xunta por cuestións relacionadas coa Límia), pero oficialmente os conservacionistas galegos (verdaeiros promotores da presión que obrigou a dar cobertura legal ás concentracións) non saben nada. A Administración galega non quer que se difunda o feito de que recuou diante das presións dos ecoloxistas.

A empresa Trasca, organismo público encargado de facer a concentración, está a desenvolver os traballos de recuperación dos espazos arrasados. Oteca, a empresa privada á que corresponden algúns traballos de concentración e que tamén é propietaria do viveiro Videgal (montado cunha subvención da Xunta) tamén ten asignadas algúns repovoacións das zonas concentradas nas que foron taladas as árbores.

"A Xunta primeiro concentra destrozando o medio ambiente e despois gasta máis caros na recuperación deses mesmos espazos -explica Manuel García González, o presidente do Movimento Ecoloxista da Límia-, e total para nada; moitas das concentracións non teñen obxecto porque non corresponden a necesidades económicas. Un exemplo é a zona de Porqueira, que foi totalmente arrasada e na que agora só hai producción no 20% das parcelas porque esa área está despovoada".♦

URBANISMO

O volume de edificabilidade aumenta un 200% e convierte o litoral en botín imobiliario

Tres promotores principais beneficiarios da recalificación urbanística dunha franxa da praia de Samil

■ H.V.

O goberno municipal de Vigo, presidido polo popular Manuel Pérez, aprobou a recalificación dunha franxa da praia de Samil que con anterioridade foi adquirida case na sua totalidade por tres promotores imobiliarios. Mália que a equipa de goberno asegura que pretende aumentar os servizos na zona, estes só van beneficiar aos habitantes das 500 vivendas proxectadas.

Despois da suspensión, por parte da Xunta, do Plano Xeral de Ordenación Urbana de Vigo, en 1992, en 1993 o concello vigués, daquela gobernado por socialistas e nacionalistas, tivo que promover unha Adaptación do PXOU que non convenceu a ningún, pero que foi o resultado do consenso entre todos os grupos políticos da corporación. Daquela Adaptación resolvíase que na zona se autorizaba a construcción en tres parcelas dunha franxa da praia de Samil; ali irían un edificio de servizos e dous aparta-hoteis. Deses edificios só un deles está por facer. O resto da franxa quedaba como estaba, dedicada a viven-

das unifamiliares. Pero esa pequena recalificación disgustou aos vecinos e un grupo deles recorreu ao Tribunal Superior. En Agosto de 1995, o Tribunal Superior fallou a prol dos vecinos e dixo que a recalificación non estaba xustificada dabondo. A partir da sentenza, a modificación quedaba anulada e o concello tiña tres opcións: retraerse á situación anterior, proceder á solucionar os defectos na xustificación do proxecto anulado, ou autorizar unha modificación ainda más ambiciosa.

Agora ven de saberse que a equipa de goberno optou por recalificar a parcela e permitir un aumento da edificabilidade dun 200%; isto é, 500 vivendas ordenadas en bloques de 24 por 24 metros e de 16 metros de altura, o que supón catro plantas e o aproveitamento baixo cuberto. Vaise equiparar a zona coas áreas urbanas, coos mesmos servizos (residencias colectivas, oficinas, espazos de espectáculo, centros comerciais e clínicos), agás centros de ensino. Aumentan os espazos libres, pero a disposición dos edificios do proxecto fai da maioria das zonas libres, espazos

de cuxo uso só van poder disfrutar os vecinos das vivendas.

Un aspecto tamén polémico nessa recalificación é que máis do 60% do chan afectado xa está nas mans de promotores imobiliarios, mália que con anterioridade na zona só cabían as vivendas unifamiliares. En concreto, tres promotores, Martínez Cid, Casal e Oteca, son quen controlan a maioría dos terreos. "Os tres estudos de detalle nos que se divide o proxecto coinciden cos terreos deses promotores e parecen deseñados ex profeso para que esos tres promotores -di o concelleiro do BNG, Lois Castrillo-, nese sentido hai unha aparente connivencia do PP con esas empresas". Martínez Cid é coñecido polo seu vencellamento con Agustín Arca, ex concelleiro tránsfuga do PSOE, e Oteca é a empresa os aparcadoiros na Coruña. Para Lois Castrillo, a recalificación en Samil é grave "polo aumento da edificabilidade e porque pon ao urbanismo do concello nas mans dos especuladores".

O botín do litoral

Tan pronto como o PP chegou

ao poder, unha campaña para atacar ao Plano Xeral de Ordenación Urbana comezou da man da Asociación de Promotores Imobiliarios (Aproin), e nomeadamente do seu xerente, Miguel Font, ex funcionario municipal e de coñecida filiación popular (estivo a piques de figurar nas listas do PP nas pasadas municipais). Font pretendía a modificación do PXOU para facilitar o acceso a numerosos espazos urbanos que, ao longo de todos os anos de corporacións democráticas, conseguiran certa virxinalidade frente ás apetencias dos especuladores.

A vitória do Partido Popular, con Manuel Pérez na alcaldía, significou un cambio de tornas. A cesión de licencias sofriría unha paralización durante 1997 para modificar o Plano Xeral, como anunciou o concelleiro de Urbanismo, Gil Sotres. É público o desexo da nova equipa de goberno de modificar o Plano de Reforma Interior (Peri) de Bouzas, como a recalificación do litoral portuario, desde o Berbés a Bouzas, para eliminar as plantas industriais e construir vivendas de luxo. O mesmo Peri do Casco Vello non

é visto con bons ollos por parte do goberno de Pérez, que non gosta polos proxectos de reabilitación de vivendas e que prefería novas edificacións. A isto sumanse outros proxectos desbotados polo anterior goberno municipal, como a privatización do estaleiro Barreras e a construcción de vivendas en parte dos seus terreos. Na mesma liña, o conflito de Guixar tivo un transcurso urbanístico, xa que intereses imobiliarios querían a recalificación da zona onde foi construída a empacadora.

"Todos estos planos demuestran que os promotores elixiron ao litoral como botín -explica Castrillo-, a imobiliaria e consulting urbanístico coruñés Tau, que está detrás de todas as grandes obras na Coruña, está a desembarcar en Vigo avalado por Carlos Marcos, o home de confianza de Manuel Pérez e ex man dereita de Paco Vázquez. No mesmo sentido podemos falar de Henrique Tatay, o xerente do Grupo de Empresas Álvarez, e o apoio que lle prestan tanto o concello como a Xunta nos planos para recalificar os terreos dessa empresa en Cabral".♦

PRESOS GALEGOS

Aurélia Domínguez, Ramona Alonso e Aurora Deive

'Reclamamos o traslado dos nosos fillos á Galiza'

Cando estaban en Alcalá Meco comenzaron a reclamar o dereito dos seus fillos a cumplir as penas na Galiza. Daquela, hai catro anos, conseguiron un pronunciamento a favor do Valedor do Povo pero as torcas tornáronse á contra e a dispersión fixo que

as distâncias fosen maiores, impedíndolles tamén facer xuntas as visitas. Nesta semana os seus fillos comenzaron unha folga de fame na cadea. Mentre, desde fóra e loitando contra o silencio, elas seguen a reclamar o seu traslado a Galiza.

■ CARME VIDAL

Aurélia Domínguez ven de chegar de Xaén de visitar ao seu fillo Xavier Filgueira. Foron só 20 minutos os que pudo compartir con el xa que o anuncio dunha sanción inexistente reduciu o tempo permitido á metade. Cando xunto coa sua filla chegou á cadea, despois de percorrer máis de mil quilómetros enterouse, sen razón aparente como logo confirmaron, de que non ian poder dispor do tempo estipulado para as visitas semanais. Tampouco Ramona Alonso cum-

A política de dispersión atenta tamén contra as familias.

A. PANARO

priu a última visita en Teruel a Duarte Abad: a neve impidiu que o autobús saira de Zaragoza mentres pasaba a hora concertada desde a Coruña para ver ao seu fillo. As estrictas condicións do rexime carcerario non permite adiar a hora das visitas previamente solicitadas. Para Aurora Deive a enfermidade do seu home e o seu traballo fan ainda máis difícil viaxar até Córdoba onde o seu fillo cumpre condeia.

As tres son nais de presos independentistas galegos e non entenden a razón da dispersión que impide o contacto coa familia e os alonxa do seu entorno. Para Ramona Alonso, as nais están "pagando unhas penas que non son normais nun país democrático, en Catalunya chamaron aos seus presos pero aquí din que non teñen competencias". Pensan que o traslado do pequeno colectivo de presos independentistas a Galiza non alteraría a situación carceraria, más ainda cando se están a construir duas grandes cadeas nas que sospeitan irán a residir vascos.

Entendidas na escalaera

Cando prenderon a Xavier, a sua nai mandoulle aviso por un garda civil coñecido de que ia estar sempre con el e desde entón leva cumplindo a sua promesa. Mália que ao comezo vise algúha que outra suspicácia entre os veciños, co tempo todos os que compartían a escalaera pasaron a porse do lado de Aurora entendendo que o que ela pedia era xusto, "só reclamabamos que cumprisen a condeia na terra". Para elas entra na más absoluta normalidade, enténdeno os veciños da escalaera porque o coñecen e saben as suas razóns, "non chega a más porque os medios de comunicación non o difunden, porque estamos case soas nesta loita na que a folga de fame dos nosos fillos non terá case eco na sociedade" di Ramona Alonso quen pensa que,

alén de calquer ideoloxía política, é fácil asumir a sua reivindicación só consultando unha leve guía dos direitos humanos ou a mesma lei penitenciaria que contempla o cumprimento das penas no entorno dos presos.

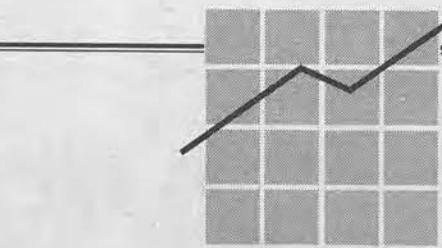
"Amedo, Domínguez e Barrionuevo, algúns acusados de dirección de banda armada, están na rua e os nosos fillos, aos que prenderon con vinte anos non lle deixan sequera vir para Galiza" díñan mentres lembran que só peden xustiza e que lle deixen cumplir un regulamento que lle permitiría facer unha visita ao cárcere cada semana. "Cada viaxe costa unhas trinta mil pesetas. Cando o trasladaron caiuseme o mundo enriba. Eu non sabía ir a Teruel e vinme perdida, pensei que non podía. Teño que depender dunha familiar para que me acompañe co que os gastos aumentan. Que menos pedir que unha nai poda visitar ao seu fillo" di Ramona Alonso ao pé das suas compañeiras ás que coñeceu nas primeiras visitas a Alcalá Meco.

A dispersión enténdena como un intento de alonxar aos presos independentistas do seu entorno e por iso traballan tamén por conseguir que desde a cadea continúen a ter presente todo o que acontece na Galiza. "Levámosses prensa e libros en galego porque están no seu direito de saber o que pasa neste país. Se estivesen aquí poderían ver a televisión e escutar a rádio en galego, ali non teñen

'As nais pagamos unhas penas que non son normais nunha democracia. En Catalunya chamaron aos seus presos pero aquí din que non teñen competencias"

(RAMONA ALONSO)

Duarte Abad. As condicións de saude de Xoán Carlos Deive, segundo comenta a sua nai, impédenlle secundar a folga pero elas, como as outras, queren que se saiba que "continúan a loitar porque á fin sexan trasladados a Galiza". ♦

O exemplo irlandés

MANUEL CAO

Juergen Donges, un dos "cinco sábios" que forman o Consello Alemán de Asesores Económicos referíndose a evolución dos países da UE en relación cos criterios de Maastricht sinalaba o 26 de Xaneiro en Barcelona que "Só hai un país dos que empezaron cunhas finanzas públicas deterioradas que fixera un grande esforzo e é Irlanda". Surprende efectivamente a positiva evolución económica da República de Irlanda calqueira que sexa o indicador utilizado.

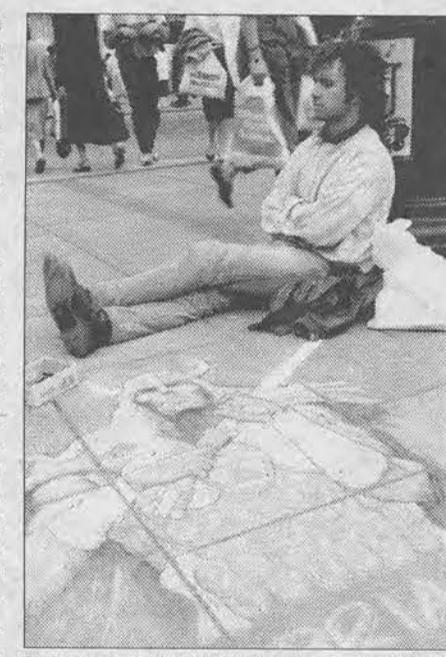
Un país de 70.000 Km², con 3,5 millóns de habitantes, cunha longa tradición de emigración e cunha difícil historia, debido a luxa presencia imperial dos gobernos de Londres, esta acadando uns resultados económicos que ningún podería pensar hai uns anos. Ao tempo, o conflito de Irlanda do Norte entra en vías de solución, xeando un clima ainda máis favorable para os negócios, concretado nas recentes decisións de investimento dalgúns multinacionais.

Actualmente, Irlanda cumple tres das catro condicións necesarias para integrar a UEM. Só o volume de débeda pública cifrado no 84,2% supera o límite de referencia. Estos excelentes resultados "nominais" han de sumarse a outros non menos satisfactorios no referente a crecemento económico e sector exterior, quedando o problema do emprego como o máis difícil de solucionar.

A situación da economía irlandesa era complicada polo ano 1981: inflación en torno ao 20%, déficit da balanza de pagamentos por conta corrente e déficit público superiores ao 14 e 15% do PNB, respectivamente, e un volume de débeda viva do 93% do PNB. O proceso de axuste fiscal fixouse por etapas: A primeira de 1982-86 priorizaba un aumento da presión fiscal consistente coa reducción dos gastos de capital e a contención do gasto corrente no capítulo de persoal. Os resultados foron decepcionantes debido á grave crise económica que fixo aumentar a factura dos subsidios por desemprego e á subida dos tipos de interese reais que engordaron os pagos por servizo da débeda sendo imposible estabilizala, chegando en 1986 ao 121% do PNB.

Na segunda etapa de 1987-90 modificouse a mistura impostos directos/indirectos sen afectar ao volume total da recadación, realizouse unha profunda reforma da Administración Tributaria, ao tempo que se reducieron os gastos correntes e algo os de capital. Os resultados foron espectaculares debido ao éxito da reforma tributaria e as altas taxas de crecemento (máis do 5%), de xeito que en 1990 o déficit público era do 1,9% e a débeda baiou ao 105% do PNB.

A partir deste punto de inflexión tentáronse preservar os logros acadados e ir reducindo a débeda a menor ritmo, pero sen pausas pola recesión europea dos anos 90. Pois ben, tales obxectivos estánse a cumplir pontualmente outorgando unha alta credibilidade á política económica irlandesa.

Mozo parado nunha rúa de Dublin. A. IGLESIAS

'Irlanda cumple tres das catro condicións necesarias para integrar a UEM'

A situación de Irlanda supón un xarro de auga fría para os que só ven males e desgracias no capitalismo e na UE. Donges sinala como Irlanda soupo utilizar os fondos de cohesión para infraestruturas axeitadas á realidade produtiva en lugar dos dispéndios, tipo Expo e AVE españoles. Os irlandeses foron capaces de aforrar na abundancia para ter na escasez, manteñen os niveis de benestar social e xa superan a España na aportación ao PIB per cápita. ♦

O Cúmio de Mallorca foi de feito a capitulación da UE fronte á nova Alemaña. Kohl despede a Chirac ao termo da xuntanza.

O ABALO DOS PAÍSES PERIFÉRICOS CONTRA MAASTRICHT E O SOÑO DOGMÁTICO DE BOYER

X.F. PÉREZ OIA

Unhas valentes declaracions de Miguel Boyer, nas que se confesa de volta dun *soño dogmático* sobre o obxectivo da moeda única, conmoven a leitores de prensa e teleadictos. Boyer cípase dun ensoño que o levara a dúbida, entre outras causas, da utilidade dos tipos de cambio para a política económica: as paridades varia-beis contra o mercado único.

Agora ataca ao tratado de Maastricht e a sua *utopia monetaria* á que se chegou por motivos políticos. O adáxio di que é de sabíos cambiar de opinión e, neste senso, Boyer demostra que amais de docto goza dunha reserva de valor enviabil porque fora el, nos seus tempos de ministro, e o seu sucesor Carlos Solchaga, quen propiciaran duras políticas de corte monetarista que en boa parte procuraban satisfacer as condicóns da utopia hoxe recusada. Nun mundo que mal reconoce os seus erros, e no que a auto-crítica serve as más das veces de trampolín hipócrita para atinxir novos dividendos de notoriedade, a actitude de Boyer debe ser louvada sen reservas.

Os que nos opuxéramos ao tratado de Maastricht foramos alcumados de irreais ou de incompetentes na nosa profisión de economistas (como por exemplo Fuentes Quintana) e as nosas opiniões receberon esa forma de censura governante eficaz, constituída polo silencio. Exemplo: as opiniões do que isto escrebe só foran acollidas en duas publicacións galegas: o número 16 de *Análise Empresarial* e en *A Nosa Terra*.

A metáfora do *soño dogmático* á que fai alusión Boyer, lévanos lóxicamente a interrogarnos sobre as causas que puideron interromper aquela madora lamentábel. Poderíamos pensar que, coma nun soño do común, o tempo e certa reflexión consciente baseada en leituras de calidez (ás que Boyer ten afeción, segundo me consta) e a observación da realidade puideran inducir este cambio. É posibel

que sexa así, pero sen ter a pretensión esaxerada de deitar nun diván de psicanalista ao noso arrepentido ministro, compre ir más alá e preguntarnos sobre o por que das causas posibles de que Boyer e outros economistas cambiaron a sua previamente indiscutible posición.

Boyer mesmo indícanos con claridade a razón dun bruido político que rentea o balbordo e que pudo producir abraio a certos economistas e políticos. Non é un soño dogmático senón algo más grave e se cadra incurábel como o delírio onírico dunha megalomanía: a que toma a forma dunha obsesión incurábel (da que o próprio Boyer nos fala) de sentarse como parceiro da Alemaña. Eis a "trampa política que os políticos non dan evitado e que ten un prezo económico moi elevado".

Poucos políticos parecen tan afectados por esta teima coma os compañeiros de partido e Governo de Miguel Boyer. O seu contorsionismo ideo-lóxico e mediático chega a extremos de andrómena cómica.

Por exemplo, ter apresentado a *non resolución* da reunión informal de Mallorca coma un éxito e non coma o que foi na realidade: un refexo das contradiccións e da falla de consenso que se manifestaron na mesma xuntanza. De a pouco (Decembro de 1995), pasaban revista aos acordos da Conferencia de Madrid (cerimónias de baptismo do Euro, determinación irrevocabel dos tipos de cambio dos países participantes na Unión Monetaria en Xaneiro do 99 e começo de circulación do Euro en Xaneiro do 2002) coma unha galeiría de éxitos do presidente do Governo, responsable máximo da convocatoria, e non como o que foi na realidade: unha capitulación dos asistentes aos desexos e pretensions da nova e poderosa Alemaña.

Eis a expresión documental da emergente e nova relación de forzas da Europa. A cada aparece más claro, para quien non queira cegarse, que a Europa comunitaria está a procurar unha estratéxia de integración diferenciada (como sinala J. Pisani-Ferry nun recente número de *Politique Étrangère*), ben se chame xeometria variabel, círcos concéntricos, esquemas diferenciados ou como queiran.

— — — — —
'Ao estratosférico listón establecido en Maastricht só poderan achegarse a comezos do 98, Alemaña, França e os países do Benelux'

A política monetaria do sistema dos bancos centrais vai estar dominada polo Bundesbank e o *Pacto pola Estabilidade* acarreará cos ideais, intereses e ideoloxía dos raposeiros e conservadores xerentes da política económica da Alemaña. O que non aparece con claridade é a lista de países que van participar na moeda única e que decisión tomará a este respecto o Consello, nos comezos de 1998.

MAASTRICHT NA ESTRATÓSFERA

A teima dos dirixentes do noso Estado por pertencer a este núcleo central darálle mellor a un megalómano con pulsións suicidas se temos en conta que

o que sobrancia da nosa situación é a taxa de paro máis alta da Unión Europea. O Governo central non pode permitirse un novo período de deflacionismo competitivo con máis que probabeis e arrepiantes custos sociais. Na mellor das hipóteses, ao estratosférico listón establecido en Maastricht só poderán achegarse a comezos do 98, Alemaña, França e os países do Benelux. Os sufridos povos do Estado español corren o alto risco de emprenderen unha vía de sacrificios enormes para derradeiramente non dar chegado ao final. Fora dos dividendos dunha política de prestíxio, os beneficios desta proposta son en extremo dubidosos.

Dentro da Europa son moitos os políticos e os economistas que están acordando dos seus *soños dogmáticos*. Á vista teñen a esmagadora realidade da perda dos vellos equilibrios, consecuencia do fundamento do *socialismo real* e do conseguiente e novo peso específico da Alemaña, que non para de medrar. A proposta de Theo Waigel, ministro de finanzas alemán (sucesor mellorado do sinistro Strauss), protagonista arrogante da Conferencia de Madrid, de instituir en cada país membro un *Consello Nacional da Débeda Pública*, que non estaría lexitimo por un mecanismo eleitoral, afondaría o grave déficit democrático da UE. A soberania democrática, xa minguada pola autonomía dos bancos centrais, tería un atranco maior para a consecución dunha política fiscal activa.

As ideas económicas de Waigel, próximas á direita estadounidense na sua teima polo equilibrio orzamentario, poderían "afundir Europa na recesión cando está a sair da sua pior recesión en cincuenta anos", como afirmaban no *Financial Times* os profesores B. Eichengreen, J. Von Hagen e I. Harden. Moitos economistas recomendán un xiro na política da Unión Monetaria despois de verlle as orellas ao lobo ao lobo por causa destas directrices xermánicas. De a pouco sinalaba *The Economist* que corremos o perigo de termos unha *Europa alemá*, non dunha *Alemaña europea* (13.1.96).

Por razóns históricas e xeopolíticas, os intereses de Estado alemán trasladáronse cara o Leste (Polonia, Chéquia, Eslováquia e Hungria) en detrimento das relacións cos países do Sul. Este cadre de intercambios preferentes definirse ainda máis a medio e longo prazo.

E unha pinga de optimismo para rematar: o irreísmo voluntario e xermano-céntrico dos Acordos de Madrid e as enormes reticencias con que os asinaron moitos países da Unión, poderían propiciar unha reagrupación dos países periféricos, en situación de inferioridade relativa, nunha reconsideración global da Europa de Maastricht. A actual presidencia de Italia -un país que tivo que aturar os despectivos comentarios de Waigel- podería levedar este descontento, no de hoxe tácito e lapado.

Conservar armas monetarias e fiscais, de fasquia tradicional, para tratar os problemas críticos de crecemento e emprego, é unha opción dos países periféricos. Ademais contra máis mellor a aplicación de moitos dos absurdos criterios de Maastricht, preferentemente até as Calendas Gregas! Libremos aos nosos dirixentes políticos das ratoeiras que eles mesmos prepararan!

Os atrancos da Unión Monetaria que adopta suliñar a prensa económica especializada (por exemplo no número 2454 do 10.1.96 de *Problemes Éconómiques*), son complexos e múltiples. Entre eles salienta a probabilidade de novas tormentas monetarias dirixidas contra os países de moedas febles. O trasfondo político e xeopolítico no que toman corpo estas dificultades son unha interrogante moi más grave para o noso futuro. Pensemos na política como fai Boyer, pero sen retrasos e sen nos durmir!♦

XOSÉ FERNANDO PÉREZ OIA é economista, ex-funcionario da ONU responsable na Comisión Económica para Europa da sección de Países do Sul da Europa.

CÁMBIOS NO LESTE

"O ano pasado medramos un 12,2%. Os traballadores están contentos co cambio"

"Algúns en Occidente preferirían que estivesemos 50 anos más atrasados"

PROCESOS DE PAZ

A intención de Arafat de integrar a todas as organizacións divide aos israelís

Tras o seu triunfo nas primeiras eleccións palestinas, Yasser Arafat, declarou a sua intención de criar un Estado onde houbese cabida para todos os palestinos. Concretamente, falou do "dereito a moverse con liberdade", referíndose á morea de exiliados que ainda non voltaron a sua terra. Despois de que acada o 85% dos votos nuns comicios, o pasado 21 de Xaneiro, nos que se rexistrrou unha alta participación, perto dun 70% da povoación, produciuse un achegamento de posturas entre as diferentes organizacións palestinas. Incluso as que que se opuxeran ao proceso de paz con Israel, laíronse de non ter participado nunhas eleccións, que non coidaban ian ser tan masivas.

Pero en Israel semella non caer tan ben a idea de que os exiliados volten a sua terra. Marcados polo dominio que o Estado israelí exerceu durante décadas sobre o povo palestino, as opinións ainda non reflecten un cambio de situación. O anunciado regreso de Georges Habash, líder da Frente Popular para a Liberación de Palestina, e de Nayef Hawatmeh, líder da Frente Democrática para a Liberación de Palestina, divide as posturas israelís sobre o proceso de paz. Estes dous homes, no exilio, queren estar presentes, con todos os protagonistas da diáspora, na sesión do Consello Nacional Palestino que, con toda probabilidade, celebra-se en Marzo.

Cando dentro da propia organización Hamas, debátense posturas de achegamento a Arafat, que estarán representadas no Consello, e o eterno opositor a calquera negociación con Israel, Hawatmeh, volta a Palestina, o conflito xurde en Israel. Posturas contrarias ao retorno destes exiliados chegan até o Governo de Simon Peres. Lembrando as actividades na guerrilla palestina de Nayef Hawatmeh, os grupos ultradereitistas quentan ánimos e ameazan. A construción dun Estado para todos os palestinos non é assimilada polos israelís, en parte porque estes seguen detentando o poder nas fronteiras de Gaza e Cisxordánia ou, incluso, o fixeron co exército nas mesas electorais de Xerusalén. No meidamente, os ultradereitistas de Likud ameazan, tanto a Peres como a Arafat, de retornar á violencia se se permite o retorno dos activistas palestinos.♦

Liu Nai Li e Fu Xushan

'Co 7% da terra cultivable do mundo damos de comer ao 25% da povoación do planeta'

"Algunxs en Occidente pretenden frear o desenrollo chino difundindo falsos rumores", opinan Fu Xushan, subxefe do Departamento de Relacións Internacionais da Federación Nacional de Sindicatos de China e Liu Nai Li, responsabel da sección de Latinoamérica e países hispanos da mesma central. Ambos cren que "o cambio chino beneficia aos traballadores" e que a lei

■ M.V.

Cal é o seu papel aquí, como representantes sindicais chinos?

China está en fase de cambios e a aceleración da circulación de capitais estase a producir en todo o mundo. Os capitalistas queren gañar máis diñeiro e para iso optaron por debilitar o sindicalismo, xunto coas conquistas logradas polo mesmo ao longo de décadas. Temos, polo tanto, interés en aprender da experiencia sindical que existe aquí.

En China os traballadores tamén están a perder dereitos, como consecuencia deses mesmos cambios.

Ocurre o contrario. Gracias á reforma e á apertura económica, o país acadou unha taxa media de crecemento anual do 9,4%. Os salarios dos traballadores urbanos aumentaron a un ritmo do 6,5% anual nos últimos 16 anos e os dos campesiños acadaron unha media de incremento do 8,24%. Os traballadores están satisfeitos dos cambios.

Pero as condicións de traballo non son boas.

O 15 de Xaneiro do ano pasado foi aprobada unha nova lei laboral que vai ampliar as garantías e os dereitos dos traballadores. Esta lei establece, por exemplo, a obligatoriedade de crear sindicatos e de levar a cabo a negociación colectiva en todas as empresas mixtas e privadas. Isto tamén é válido para as de titularidade pública. Ao longo dos tres últimos lustros, nos que se viñeron levando a cabo as reformas, os sindicatos participaron na elaboración das leis laborais, más que en calquer outra época. Non só non perderon dereitos, senón que agora teñen más garantias.

Sen embargo, en varias empresas mixtas chegou a haber accidentes graves, por fallos nas condicións de seguridade.

Somos conscientes de que o capital extranxeiro ven a China co fin de gañar cartos. Por iso se deron estos casos. Os sindicatos conseguiron xa que o goberno promulgase leis de protección neste tipo de empresas. O 75% das mesmas contan xa con organización sindical dentro da fábrica. O traballo para o sindicalismo chino aumentou de certo.

O seu país é acusado de competir grácticas ao traballo arreio e sen horários.

laboral, aprobada o 15 de Xaneiro do pasado ano, impedirá que se sigan cometendo irregularidades nas empresas de capital exterior. Esta semana visitaron Galiza convidados pola CIG, tendo oportunidade de visitar Bazán, Imenos e Pescanova, entre outras empresas, así como de entrevistarse co Presidente do Consello Galego de Relacións Laborais.

A partir de Maio, a xornada laboral será de 40 horas semanais e as horas extra pagaranse a parte.

Campañas occidentais contra China

A que cren que se debe a proliferación de informaciones negativas sobre China nos últimos meses?

China logrou un desenvolvemento moi grande. Os chinos vivimos mellor. Iso é ben coñecido fora. Pero hai xente que se nega a recoñecer este éxito. Na actualidade está tendo lugar unha campaña que ten o obxectivo de restrinxir as nosas posibilidades de desenrollo. Fabricaron moitos rumores, a maioria dos cales ten pouco que ver coa realidade. Pero non é extraño. Hai moitos anos que o veñen facendo. Gostarian de que China fose cincuenta anos máis atrasada ca eles. O que non nega que en China existan problemas reais.

Sen embargo, o cambio chino foi até agora saudado en Occidente.

Se cadra iso ten que ver con esa nova estratexia para aillar a China e frear os nosos negócios co exterior. Pero non hai moita

xente que crea iso. Empresarios e homes de Estado de todas partes seguen a visitar China. O ano pasado crecimos un 12,2%. Se fose como eles din non poderíamos resolver a alimentación de 1.200 millóns de persoas. Temos o 7% da terra cultivable do mundo e con iso alimentamos a unha cuarta parte da povoación do planeta.

Se cadra Occidente tomou medo a unha invasión de produtos fabricados no seu país?

Agora exportamos máis, pero tamén importamos moito. A nosa balanza está equilibrada, cunha leve tendéncia ao superavit. As nosas exportacións acadaron os 280.000 millóns de dólares e contamos con 70.000 millóns en reserva. Hai quince anos ocupábamos o posto 37 do comércio internacional. Hoxe estamos no once.

Os Estados Unidos están a piñes de romper o tratado preferente.

Nos Estados Unidos sempre aparecen grupos partidarios desa decisión e de que o Tratado sexa utilizado para chantaxeámos. Pero, a realidade é que ese acordo beneficia ás duas partes, por iso cremos que vai continuar.♦

PROCESOS DE PAZ

O IRA, en contra, pede a Londres que "cesen as manobras dilatórias"

Major propón unha asemblea autonómica no Ulster para evitar negociar a soberanía

■ H.V.

O pasado Miércoles 24, o Primeiro ministro británico, John Major, propuso a celebración dunhas eleccións no Ulster co obxecto de "pacificar Irlanda do Norte". A proposta de Major atopou unha imediata resposta de parte de todos os sectores interesados e particularmente do Sinn Féin, que considera que é unha "manobra dilatória" de Londres para impedir a negociación da soberanía e apresentar o problema como un simples enfrentamento entre comunidades.

A proposta de John Major conseguiu que o proceso de paz dese vários pasos atrás. O Goberno irlandés, por boca do seu ministro de Asuntos Exteriores, Dick Spring, acusou aos británicos de tentar a división de todos os sectores comprometidos co proceso de paz. O Sinn Féin entende que a pretensión de Londres é a de forzar a elección dunha cámara de representantes e diluir a ensaiada tentativa de iniciar conversas de paz sen condicións previas. Para o líder nacionalista irlandés Gerry Adams, no mes de Febreiro todos os partidos políticos deben sentarse a negociar sen criar un organismo que acumule fun-

JOE BOATMAN

ciones legislativas ou administrativas que leve a un calellón sen saída ao proceso de paz, como sucedeu coa Asemblea autonómica que foi disolta en 1967 e que desembocou na ocupación do Ulster por parte do Exército británico. Para o Sinn Féin, unha cámara legislativa non faría más que agravar os enfrentamentos coas comunidades foráneas instaladas na Illa.

Tradicionalmente o Reino Unido recorreu á consulta popular nos procesos de descolonización do Império Británico, en lugar de proceder a unha negociación política que desembocaría na soberanía total de Irlanda.

procedentes da metrópoli a contíto foi un obstáculo na descolonización e a orixe de conflitos. O obxectivo sempre foi o mesmo, converter o problema colonial nun conflito entre povoacións que habitaban o mesmo territorio. Agora, os irlandeses temen unha manobra semellante e o enfrentamento cos unionistas, de orixe británica, en lugar de proceder a unha negociación política que desembocaría na soberanía total de Irlanda.

Gerry Adams e o Sinn Féin pretenden a intervención norteamericana e da comunidade internacional para forzar a Londres a concluir un proceso co-

mezado hai dezoito meses e estancado na actualidade. Desde Washington non se comprende a atitude de Major, de modo que a diplomacia británica está a desplegar unha grande actividade para acudar apoios con vistas a conquistar un aval para a estratéxia da consulta.

Os unionistas a prol de Major

Quen mostrou o seu apoio ao novo plano de Londres foron os unionistas, que ven na operación unha oportunidade de facer perdurar o seu poder no Norte de Irlanda e de dinamitar o proceso de paz.

"A aportación dos unionistas e os Tories [do Partido Conservador] ao proceso de paz é atopar novos métodos para non facer nada e dizer que non", editorializaba o rotativo nacionalista *An Phoblacht*, referíndose aos obstáculos e mecanismos dilatórios empregados para evitar a pacificación do Ulster. "Na visita de John Major a Dublin antes do Nadal ten sido un exemplo máis abonda o semanario. El non dixo nada sobre o proceso de paz, excepto repetir as condicións previas que escoitamos machaconamente durante todo o pasado ano".

Londres insiste en exixir a entrega das armas por parte do IRA, pero mesmo a comisión *Mitchell*, que elabora propostas concretas para a consecución da paz, recomendou ao goberno británico que renunciase a semellantes peticións. O IRA xa deu un paso á frente cando decidiu unha trégua unilateral que facilitase comenzar o proceso de paz.

Mientras o Sinn Féin e o IRA manteñen a paz, os unionistas e os grupos paramilitares do seu entorno continúan as hostilidades, ainda que o seu obxectivo non é a forza de Gerry Adams, senón o Exército de Liberación Nacional de Irlanda (INLA), fracción separada do IRA, e a sua frente política, o Partido Republicano Irlandés Socialista, que non se sumou ao alto o fogo. Precisamente o Martes 30 de Xaneiro era asasinado a mans dos paramilitares unionistas Gino Gallagher, membro dese Partido Republicano Irlandés Socialista.♦

SÓ OS CAPITALISTAS LEN A MARX

MANUEL VIEGA

Popper, o teórico do relativismo e da impossibilidade de prever os fenómenos históricos, parece ser o actual sustituto de Marx na vanguarda das ideas. Con este sociólogo, recentemente finado, na maleira, con Max Weber, o definidor do liderazgo carismático e de certa ética supuestamente propensa a criar capitalistas, más un complemento de Duverger e a sua teoría dos partidos políticos, un xa pode acudir a congresos, universidades e tertulias radiofónicas. Resulta demasiado vulgar recurrir a Fukuyama, cujo único mérito foi o de refutar algo de cada un dos anteriores e presentar o resultado encadrado nas librerías dos aeroportos.

Sen embargo e, ainda que o pareza, non son estas as leituras que seguen os verdadeiros capitáns de empresa hoxe. Desde que o capitalismo tivo lucidez suficiente como para desouvir aos seus membros más radicais e poñer no poder a Roosevelt, na biblioteca do Congreso nunca faltan as obras de Marx e, incluso, de Lenin. Un dos síntomas dessa lucidez foi, por exemplo, a relación que os Rockefellers mantiveron con Diego Rivera, o pintor e comunista mexicano, a quem mercaron en 1931 os debuxos do desfile do 1º de Maio en Moscova.

Georges Kennan, o teórico do império norteamericano nos últimos cincuenta anos, moito menos coñecido que Kissinger, pero

máis influente e decisivo, puxo en letras de informe oficial e confidencial o que o líder da revolución bolchevique enunciara anos antes: "O imperialismo é a fase superior do capitalismo". Kennan foi más preciso, pero igual de claro: "onde haxa unha empresa norteamericana está en xogo a seguridad dos Estados Unidos". A Kennan débese, senón a primeira, si unha das teorizaciones más níndas, do imperialismo deste século: a división do mundo en áreas de prioridade, en función dos seus recursos, e do interés que estes poñesen ter para os Estados Unidos. Cada modificación política que ocorre nunha destas rexións afecta — decia Kennan — ao modo de vida norteamericano. Nun recente filme bélico comercial, un guionista poña a seguinte frase en boca dun militar estadounidense, dirixida a un pacifista: "Vostedes sempre nos critican, pero nós somos os que damos a cara para que poidan seguir vivendo así".

De modo similar, as conclusións obtidas por Marx, no século pasado, e a sua teori-

zación sobre a lucha de clases, foron ben assimiladas pola élite económica e adecuadas aos seus propios fins. Noam Chomsky ten afirmado que a burguesía norteamericana é a que posue a máis elevada conciencia de clase no mundo. Aqui sucede outro tanto e a ninguén extrañará ouvir que

"os empresarios non teñen ideoloxía, senón intereses" ou este outro coñecido aforismo: "á esquerda divídennas as ideas e á dereita únenna os intereses".

Onde quedaron, xa que logo, Popper e compañía? Pois el, xunto cos demais teóricos de moda, nutre o consumo masivo de ideoloxía, en canto a pauta teórica real dos gobiernos fica nunha zona de sombra, á que só teñen acceso uns poucos privilexiados más lúcidos e de confianza.

Daria que pensar, por exemplo, que os malabarismos parlamentarios de Itália rara vez teñan repercusión sobre a realidade do país ou que a enconada lucha ideolóxica entre republicanos e democratas nos Estados Unidos careza de conse-

cuencias sobre a súa política exterior. Os temas cruciais case nunca se debaten antes das eleccións. E, no colmo desta tendencia, a Unión Europea está a realizar-se de costas a Montesquieu. O poder lexislativo queda nunha ágora vacía.

Os pobres cairon neste engano. Cambioron o seu ouro por baratijas. Esquecen que un verdadeiro partido político nace sobre un mapa de recursos. O importante para Hitler non era a simboloxía, senón a parafernalia militar, senón o plano de desenvolvemento europeo dirixido desde Berlín. Por certo que, no mesmo, a península ibérica ocupaba un lugar secundario, dedicada preferentemente ao turismo e á produción forestal. Os pobres esqueceron que a batalla de Stalingrado se deu porque a cidade era a porta do petróleo do Cáucaso, non saben que a guerra de Angola ten moito que ver co petróleo de Cabinda, ignoran a existencia do Informe Carter e, na Galiza, quizás pensen que o domínio de Cacharro sobre Lugo ten raíces psicolóxicas ou é o fruto dun atavismo caciquil. Cacharro manda porque a Deputación é, por medios directos ou indirectos, o principal empregador nunha provincia sen apenas outros referentes económicos.

Velaí que as críticas ao determinismo non entoldasen, con todo, o importante papel da economía, sen a cal o debate político se convierte nunha casca mistificadora.♦

Promocións Culturais Galegas S.A.

EDITORA DE

A NOSA TERRA

ÚLTIMA SEMANA
AMPLIACIÓN DE CAPITAL

52.510.000

Un periódico para un país

Galiza ten futuro e os meios de comunicación propios tamén.

Co apoio xa de máis de 600 accionistas.

Cunha longa historia, con instalacións propias e unha editorial en marcha.

Coa tua participación cada dia.

Se vostede desexa ser ACCIONISTA pode ingresar o diñeiro da seguinte forma:

■ CONTADO:

Mediante cheque emitido a favor de
A NOSA TERRA

Mediante ingreso nas contas

2091—0501—61—3040038976 de Caixa

Galicia ou

40233801 de Caixa Vigo O.P. todas elas de
Vigo, especificando "Ampliación Capital Social
Promocións Culturais Galegas S.A. 5/1995" e
nome, endereço e NIF de quen o fai.

■ DOMICILIACION DO PAGAMENTO

ATÉ 6 MESES.

Contra o ingreso emitirase resgado provisório
até a entrega dos títulos.

Prezo de cada acción: 5.000 pta.

Os novos accionistas pagarán unha prima de
5.000 pta. polo que o prezo final de cada acción
será de 10.000 pta.

Pode recabar maior información no teléfono
(986) 43 38 30 ou ben nas oficinas de

A NOSA TERRA, sitas
na Rua do Príncipe 22 baixo, de Vigo.

POLA LIBERDADE
DE EXPRESIÓN
MERCAMOS ACCIÓNS
CONTRA A DISCRIMINACIÓN
DA XUNTA

Xosé M. Taboada Suárez (Chofer)

F. Xabier Camba Sanmartín (Ensinante)

Mª Cristina Díaz Sordo (Profesora)

Ramón Rocamonde Gómez (Profesor)

Filomena Lago Lago (Profesora)

Xosé Lois López García

Fidel Diéguez Diez

Carmen López López

Xoan Xosé Bua Lado

X. Carlos Cernadas Casal

Francisco Torrente Hortas

Xabier Costas Estévez

Carme Cao Villariño

Luis Rey Moure

Xosé M. Fernández Costas

Fco. Luís Vázquez Vizoso

Marina Vila González

Xosé Manuel Louzán Chas

Enrique Seoane Prado

Xosé Bermúdez Iglesias (Empresario)

Xosé Bermúdez Outón (Empresario)

Fco. Xabier Baños Campo (Mestre)

Xosé María Rodríguez Alves

Manuel Barreiro López

Santiago Glez. Avión (Profesor)

Esperanza García González

Agustín Acebras Núñez

Maria González Arranz

Mª Belén Arranz Núñez (Profesora)

Xosé M. Martínez González (Lcdo.)

Manuel Reboredo Tajes (Profesor)

Rafael A. Martínez Calzado

F. Xabier Míguez Santos

BOLETIN DE SUBSCRICIÓN DE ACCIÓNS

Sr. Director

Róolle que a partir desta data se sirvan atender con cargo á miña conta corrente/de aforro Nº os documentos
de cobro que serán apresentados por Promocións Culturais Galegas S.A. en conceito de compra de acciós da seguinte forma: mensalidades de pta.

Titular da conta

Nome
Apelidos
Profesión
Endereço
C.P.
Província

Teléfono

Cidade

N.I.F.

Banco/Caixa

Axencia Nº

Localidade

Província

Endereço

199.....

Asinatura do interesado:
..... a de

Uxío Díz Tilves
Xosé M. Outeiro García
Paulo Álvarez Lois
Tareixa Roca Sánchez (Profesora)
Luis García Soto (Profesor)

Carme Junyent

'O bilinguismo social non é posíbel e sempre é producto dunha imposición'

"A substitución lingüística tronza ás comunidades por dentro, por iso é importante coñecer como funcionan esos procesos para poder paralos", afirma Carme Junyent, profesora

de Lingüística Xeral (lingüística histórica e antropoloxía lingüística) na Universidade de Barcelona. A entrevista foi incluída na revista *Europe de les Nacions* do CIEMEN.

■ ORIOL RAMON

Vostede pertence ao denominado Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades.

Trátase dun grupo adicado á investigación de procesos de substitución co obxectivo de fornecer un marco teórico que permite, dunha banda, detectar os síntomas de substitución de maneira que os procesos podan ser detidos dantes de que sexa demasiado tarde, e, da outra, proponer un modelo alternativo de planificación lingüística que non se limita a unha soia lingua senón que se enmarca nun contexto xeral.

Vostede escribeu *Les llengües d'Africa* (1986), *Les llengües del món* (1989), *Vida i mort de les llengües* (1992) e *Las lenguas del mundo* (1993). Parece unha teima monográfica.

Son africanista pero semellante que é imposible selo e limitarse ás línguas prescindindo dos falantes, das condicións nas que viven esas línguas. E iso leva a unha chea de intereses como é a supervivencia das línguas, as attitudes dos falantes, as das persoas cara outras línguas...

Que se perde cando se perde unha lingua?

Moitas cousas. Hai unha visión dos lingüistas que me subleva, e é o feito que vexan as línguas como material de traballo. Escóitase moito o discurso de que cando unha lingua se perde perdense formas que xa non podemos recuperar. Para mí é algo moi más grave. De entrada paréceme evidente que as línguas desenvólvense como xeitos de adaptación ao medio; daquela se un colectivo a perde, perde un dos xeitos más importantes de se adaptar ao mesmo. Doutra banda tamén é un elemento de cohesión entre a comunidade e os seus antepasados. Se se perde unha lingua, de entrada perdese esa ligazón cos antepasados e coa identificación. E este elemento non é só unha cuestión de identificación lingüística senón que se refire tamén a unha percepción do mundo, duns valores. E de todo iso parece que non nos decatamos até que a lingua se perdeu. Mais penso que se temos en conta os efectos, que xa se están ollando, que ten a substitución lingüística, decatámonos de que cando se perde unha lingua, e sobretodo xa que estas cousas calcúlanse non en termos de perda senón de custe, pagaria a pena que al-

guén se puxese a calcular tanto costa perdela. De seguro que é moi mais caro.

Língua sen etiquetas

Gosta de definir que é unha língua?

Cando digo iso de que as línguas non existen, estoume a referir a aquelas unidades que chamamos o catalán, o español, o francés... e outras línguas. Iso supónse que son unidades tanto no espazo coma no tempo. E que dalgun xeito teñen principio e fin. Se nos pomos a buscar ese principio e ese final, sempre nos atopamos que as fronteiras realmente non existen, que é outro o que as puxo ali. Sexa un suceso histórico ou unha fronteira xeográfica tanto ten, poden ser muitos elementos os que conformen unha fronteira. Aquí xa temos unha tradición vella de facer confluir fronteiras extralingüísticas e lingüísticas, mais en zonas nas que non existe tanta tradición, é moi más fácil atopar continuos lingüísticos. Pero, quen determina onde comeza unha lingua e remata a outra, pode dar os argumentos que goste pero normalmente non é a xente, non ten conciencia dessa unidade. O que sabemos é con que nos entendemos e con que non pero o feito é que as fronteiras non existen e somos nós quen as poñemos. De feito hai algo fundamental: se es-

tas fronteiras se establecen, tería que haber algunha intre no que a comunicación entre xeneracións fose imposible, ou que houbese un corte meirande, e iso só se dá nos casos de substitución.

Na Europa a cada volta hai más lingüistas que se apontan á corrente de calificar as línguas, de etiquetá-las: lingua minoritaria, rexional, estatal.

A min iso paréce-me unha mostra das inxustizas lingüísticas. Sempre procuro non poner adjectivos. Parto do feito de que todas as línguas son iguais e adjectivalas é un xeito de criar xerarquías que, ademais de non ter fundamento, responde sempre a elementos extralingüísticos.

Falemos de língua e nación. Por que as nacións son banderas da língua e porque ás veces non se concebe a língua sen unha superestrutura política?

Respostar a iso é proponer unha solución para arranxar o mundo. Aquí hai unha serie de respuestas posibles. Como aqueles que dicen que a lingua é poder, e aqueles más vulgares que dicen que a lingua é un mercado. É evidente que se hai unha comunidade que se comunica, pode responder a diferentes colectivos, que non han ser exclusivamente nacións, poden ser comunidades relixiosas,

éticas, culturais, de calquier tipo. O caso é que teñen unha lingua que lles serve para comunicarse, non han coincidir necesariamente, pero que coincidan non deixa de ser natural porque a lingua desenvolveuse aló onde a xente a fala.

Hai políticos que fan bandeira sentimental pero nengun insiste moi no asunto de que a lingua

É a parte do bilinguismo fantástico

O bilinguismo dual que non funciona exemplarmente, talán. Preto é o povo noutras que os pode iso é do ha sempre. Tentou puidos dos co

'Hai moitas xogadas ambíguas e moitas trampas, como a de que o bilinguismo é algo fantástico'

'O catalán pode desaparecer coa xeneración que agora ten vinte anos'

A teoria de que as línguas nacen, medran e morren é unha teoria ecolingüística?

A min Xavier Folch encarregoume un libro que se titulaba *Vida i mort de les llengües*, e dixéñele que se había que escrebelo con ese título, precisaba un capítulo máis para dizer que as línguas non viven nin morren. Os que viven e morren son os falantes, e as línguas,

de feito, viven no lugar que sexa e coa forma que sexa dos falantes. O que sucede é que, a partir destas fronteiras, supónse que hai un nacemento, un crecemento e unha morte. Pero non. As línguas só morren cando os povos deixan de as falar e iso quer dizer que falan unha outra lingua. E neste caso si que morren sen apelación posible. Mais a diversidade das especies supón que contribúe á su-

pervivencia de todas. Iso non é aplicábel ás línguas porque iso non é unha cuestión biolóxica, mais todas as línguas do mundo forman parte deste ecosistema que é a diversidade lingüística do mundo, e todas son igualmente imprescindíbeis. Témome moito que diso decatarámonos todos cando non haxa xa nada que facer e teñan desaparecido case todas. Por iso podemos pensar tan-

to en termos lingüísticos. Nós si somos conscientes dos males que axeman ás línguas que consideramos probes, mas é sobretodo pola conciencia da diversidade, a información que temos das línguas.

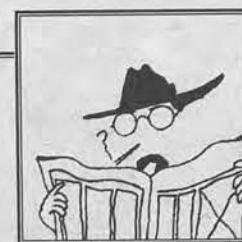
Cincuenta anos de vida para o catalán son demasiados anos?

Depende dos anos que viva a xente que agora ten uns vinte

anos. Se as cousas non mudan son a derradeira xeneración e catalanoparlantes. Se esta xeneración vive até os douscentos anos, podemoslle dar cento e vinte anos de vida.

Explíquelo porque quedo aglaiado!

Non vexo nengunha razón que faiga mudar as cousas, por tanto

Museu sindical

Andecha Astur recusa no seu xornal **PUXA** a proposta da UGT de converter as instalacións de Ensidesa nun museu da siderurxia. "Para Andecha Astur non hai dúbida que esta caste de proposicións revelan pouca seriedade nun sindicato que di estar defendendo a reindustrialización de Asturias e, coa mesma, non só consente o desmantelamento da siderurxia senón que por riba fai propostas que favorecen o desmantelamento. O más acaido que se podería facer coas instalacións que fiquen sen uso, sería desmantelalas, proceder á limpeza e descontaminación do solo e facer unha boa oferta de terreo industrial, ou no seu defeito procurarlle un destino forestal, ou de recuperación ecolóxica. Non é admisíbel que nos queiran dar museu por industria, tal como se fixo coa mineiría e como, se cadra, queren agora repeter coa siderurxia. Por este camiño, o sindicato de UGT está deixando ben claro que, lamentavelmente o que de certo está obsoleto é o próprio sindicato. Na sede social da UGT é onde deberían facer un museu no que poderian gardar os restos do que noutros tempos fora un sindicato comprometido cos traballadores de Asturias. Agora é só un cisma de liberados ociosos".♦

México impaciente

Jorge G. Castañeda, pregunta no semanario **NEWSWEEK** se a deportación do narco Juan García Abrego non será o derradeiro estalón que rache a corda do nacionalismo mexicano maltratado polos norteamericanos. "Entre os amigos de Zedillo hai quien pensa que a ferruxenta máquina da xustiza mexicana, amais dos xuices e policías corruptos, facian imposible xulgar a un delincuente tan rico e cheo de recursos coma García Abrego. Pero dentro da serie interminábel de concesións feitas a Washington na última decade, a México pode saltarle a válvula do orgullo nacional de xeito que se faga imposible a volta atrás. Con más ou menos vontade ou conciencia, o país leva anos entregando atributos de soberania e nacionalidade. O más recente, antes da entrega de Abrego, foi o do seu sistema de fixación de cambios e o da política monetaria, que pagaron o prezo da operación de resgate do peso. Antes foi o do NAFTA (acordo de libre comercio con Norteamérica e Canadá). Pero mesmo os anúncios semellan negar a identidade nacional.

KEMCHS / Uno Mas Uno

Cancún anúnciase como enclave caribeño, sen que se diga que é mexicano". Castañeda lembra que a relación de México co seu veciño do Norte está marcada "pol a perda de Texas en 1836 e California e o Suroeste en 1847; a invasión francesa en 1862; a ocupación norteamericana de Veracruz en 1914 e a operación de castigo de Pershing en 1916. Todo isto non fixo senón abrir o camiño a unha serie interminábel de escándalos, traiciones e trasacordos desde o ano 1970. O de García Abrego pode non ser más que unha anécdota na loita contra os contrabandistas de drogas, pero se cadra é o breque derradeiro que esfiaña a corda do orgullo nacional mexicano con consecuencias imprevisibles".♦

Europa vai ao xastre

Perry Anderson comenta na **LONDON REVIEW OF BOOKS** os tres acontecementos que ao seu ver están a cambiar a fasquia da Europa. "O primeiro é o Tratado de Maastricht. O seu eixo é o compromiso de establecer unha moeda única para 1999, coa excepción de británicos e daneses. Os gobiernos nacionais perderán con este consenso monetario o seu direito de emitir moeda e o de fixar paridades. Os xuros terán uns límites estreitos e vixiados, con fortes multas da Comisión para os Estados que transgredan as normas do Banco Central Europeu. O segundo é a reunificación alemá. O Mercado Común asentábase encol do equilibrio das duas nacións más poderosas do continente: França e Alemaña, pero esta balanza desprazouse nos oitenta despois de se demostrar que o Sistema Monetário Europeu tiña como fiel un Marco que se safaba de todos os cambios. Unha década despois Alemaña configúrase como poder hexemónico con oitenta millóns de habitantes e moi más peso específico ca nengun outro país da UE. O terceiro acontecemento é a restauración do capitalismo no Leste do Elba. Alemaña non só volve a ser a *Land der Mitte* senón que reduce a importancia do armamento nuclear de franceses e británicos. Despois está a intención dos países do antigo Pacto de Varsóvia de ingresar na UE. Con eles, a UE tería trinta Estados e cincocentos millóns de habitantes, case duas veces a dos Estados Unidos".♦

dalle poder ao povo e non a eles. E ademais hai moitas xogadas ambíguas e moitas trampas, como a de que o bilingüismo é algo fantástico. Non digo que non, pero denantes que o bilingüismo moi mellor o multilingüismo.

É a primeira vez que sinto que o bilingüismo pode ser algo fantástico!

O bilingüismo como feito individual pode ser fantástico, o que non funciona é o bilingüismo social que é moi diferente. Agora podería poñer unha chea de exemplos que non fosen o do catalán. O bilingüismo social sempre é froito dunha imposición. Un povo sincero non se pon a falar noutra lingua porque quixer, pois que os deseños da xente levaríos a moitas línguas, e a cada un pode apetecerlle unha diferente e iso é imposible socialmente. Candoo hai comunidades bilíngües sempre é froito dunha imposición. Tentei atopar exemplos e non puiden dar con nengun —en todos os tempos e en todo o mundo, até onde coñezo— no que se

manteña unha situación de bilingüismo social estable. Daquela, cando digo que pode ser fantástico, refírome a nivel individual. Pode ser para Felipe González marabilloso falar swapañol e francés, e iso é unha cuestión individual, pero ese non é asunto. O bilingüismo, o multilingüismo, ha ser froito da liberdade e nunca da imposición.

Que lingua perde nunha situación de bilingüismo: a que fala menos xente?

Ten moitos boletos para perder. Pero non creo que teña que ser así necesariamente. De feito perden ambas e duas. Agora poderíamos pornos sentimentais coas línguas dominantes. Non quero falar en termos de perdidas, senón de su-

postas gañancias. Cando unha lingua que se difunde adquire más falantes, supónse que gaña. Pero tamén xera unha comunidade de desarranxada, á que lle coutaron as suas arellas, a sua tradición, e han pasar xeneracións até que se produza unha integración real. Daquela, o que está absorbendo esta lingua —e hai que entendelo nun senso metafórico— é o poder, e a quem tenta absorber este poder son comunidades marxinistas. Quero dizer que se supón que é unha gañancia, e a mi paréce-me

unha perda. Mais valeria convivir cunha comunidade con conciencia lingüística e que defende a sua historia, porque é moi más arriquecedor.♦

penso que xa arribamos a un punto irreversible. Temos síntomas na estrutura da lingua: a xente está a perder a competencia de xeito espectacular, e xa non saben que perdemos a competencia. E, ademais, nótanse as interferencias en subsistemas completos da lingua. Desde os elementos referidos ao tempo, ao espazo, aos pronomes, ao sistema fonolóxico... pero aquí temos

síntomas graves. Polo que atinxo á base territorial a mi paréce-me que se está reducindo e fragmentando, e iso tampouco se atura. E ademais este proceso parece que está máis na base. Ou sexa que na escola e na administración pode estar a usarse máis o catalán, pero a vida corrente cada volta se utiliza menos. Non o sei, vexo moitos síntomas, portanto vexo que esta xeneración

que agora ten uns vinte anos e que pertence ás primeiras que van ser escolarizadas en catalán, tivo tempo de adquirir competencia porque ainda está en contacto con falantes competentes. Mais elas xa non son competentes e, portanto, reproducirán un modelo de lingua que será unha outra cosa. En todo caso non seguirá o cambio lingüístico natural dunha lingua.♦

Vivimos no mellor dos mundos posíbeis
(Felipe González)

Prémio *Bouza Brey*

Leo nas páxinas de cultura dun xornal galego a nova da suspensión indefinida do Premio Bouza Brey para poetas novos, nova que confirma un rumor que ultimamente viñamos escotando. E síntome con certa obriga, cando menos ética, de non ficar calado e escribir estas apresuradas liñas. Ao cabo, fun o poeta galardoado na I edición do 'Bouza Brey', aló polo ano 92.

Recordo con claridade o día que souben que premiaran o meu *Liques da memoria*. Aínda que soe un pouco estranxo, o certo é que foi un domingo á mañá ao mercar a prensa. Días despois, xa me foi comunicada oficialmente a concesión do 'Bouza Brey'. Houbo un acto de entrega de premios no Concello de Vilagarcía e marchei de alí ben contente coa promesa da súa pronta publicación (o punto 9 das bases facía referencia á súa edición). Mesmo falei con Miguel Anxo Fernán Vello, membro do jurado, para que fose Espiral Maior a que acollesese os libros premiados nas sucesivas edicións. E así foi na segunda e na terceira, mais non na primeira, e o meu libro publicouse sen se publicar. Explícoleme. Contra finais do 93, enteroume de que andaba por algúna biblioteca municipal un folleto (sic) que por fóra, nunha cartoliña, puña I Premio Bouza Brey de

Poesía e, se se abría, topábase un título, *Liques da memoria*, e un autor, un tal Rafa Vilhar (que viña ser eu). [Máis información sobre o suceso en Francisco Souto: "Palabra cómplice. *Liques da memoria* de Rafa Vilhar", A Nosa Terra, 5/12/1993]. En fin, resumindo, tiven un libro na rúa, sen o ter, xa que nin se distribuíu nin chegou as librerías. ¡A que más!

Corrixiuse este desatino para as edicións segunda e terceira, que nos regalaron dous marabillosos

**Eu viña lanzar
unha petición
pública para que
algún se faga
cargo dunha
nova
convocatoria**

VIGO: VILLARINO 0 - MAITE F. 1

NANINA SANTOS

A min, gostame que as mulleres ventilemos as nosas diferencias na ágora que está dominantemente ocupada por homes. Sobre todo cando o que se aíra son os "trapos suxos", os de "lavar na casa". Así a pelea entre Maite Fernández Piñeiro e Dolores Villarino no pleno de Vigo do 18 de Xaneiro.

Aludindo Maite aos impagos de impostos da Villarino, esta respondeu: "... Nós tamen sabemos cousas de vostede que non lle ha gostar que airemos, **dillo unha persoa que é nai de familia, con fillos e que vive co seu marido, e vostede xa me entende**".

Fai alusión Villarino a que Maite, por exemplo, é solteira e ten amantes? A que é lésbica e practica? A que a vida matrimonial non lle interesa ainda que teña algún marido agachado? A que non ten fillos? A que é muller de vida sexual promiscua? A que practica o sexo comercial? Vaille o sexo sado? Se non souberamos que siglas respalda cada unha pensariamos que Villarino, carca, de moral sexual conservadora e Maite unha pimpinela escarlata?

Pois poñamoslle as siglas e sigamos pensando exactamente eso. Villarino, do PSOE, carca. E, do PP, e de Maite, falarei outro dia. ♦

libros, *Flor de tan mal xardín*, de Isolda Santiago, e *Elevar as pálpebras*, de Yolanda Castaño, que tiveron acobillón na fermosa e coidada colección 'Espiral Maior'.

Con todo, a historia do meu *Liques da memoria* (historia que non saquei á luz coido que pola vergoña allea que sentía) foi o anónimo e eu entendín perfectamente, sen medias tintas, por onde ía isto do premio Bouza Brey. Teño para min que a súa convocatoria foi unha simple "movida" política, desa política politiquera e zapalleira que o único que entende por cultura é a festa do polbo. Así, de tal movida naceu o premio (era o ano en que se lle dedicaba a Fermín Bouza Brey o Día das Letras) e con tal movida fina. Oxalá que non para sempre.

Pois ao que eu viña non era a levantar un dedo acusador contra a desidia dos concellos convocantes (en todo caso, tam poco non se debe esquecer o dato), senón a lanzar unha petición pública para que algún (organismo ou entidade) se faga

cargo dunha nova convocatoria, e das que lle sigan, do Premio Bouza Brey para poetas novos e noveis, xa que xunto co Espiral Maior é o único que atende a premiar o esforzo dos poetas novos, mozos e mozas que si teñen moito que decir nun sistema literario coma o noso.

Só agardo que estas palabras (apresuradas escribía arriba) non sexan en van, malia ter a certeza de que non han ser as únicas que denuncian a non convocatoria do Bouza Brey e reclaman a súa existencia, ano si, ano tamén. ♦

RAFA VILLAR
(SANTIAGO DE COMPOSTELA)

A Coruña blues

Dende o "Colectivo Gondesende", queremos felicitar aos responsables do Concello da Coruña pola súa decidida adxpción ao movemento reintegracionista.

En contra da imaxe castelaniza-

dora e antigaleguista que se ten case sempre do concello coruñés, temos que dicir na defensa do mesmo, que a rotulación das rúas (por poñer un vago exemplo), non deixa lugar a dúbidas da intención reintegradora na verdadeira canle histórico-cultural por parte dos dirixentes deste concello. Temos abundantes exemplos deste reintegracionismo activo que se practica na Coruña, como por exemplo: "Travesía Rianjo", "Rúa Rio Jallas", "Avenida de Arteijo", etc... Temos que dicir, iso si, que aínda lles queda por mellorar e ir pulindo esas -grallas- ortográficas. Nós temos unha forte confianza en que o conseguirán. Pedimos paciencia e tempo.

**Temos
abundantes
exemplos deste
reintegracionism
o activo que se
practica na
Coruña, como
por exemplo:**

"Travesía
Rianjo", "Rúa
Rio Jallas"

Actitudes decididas e firmes como esta son as que precisa o noso país para chegar a normalizar a súa língua e cultura. Así, pois, as nosas felicitacións aos promotores desta idea, e tres hip-hip-hurras polo alcalde, verdadeiro fomentador desta iniciativa. ♦

COLECTIVO GONDESENDE

Carga policial

Os colectivos PACO (Personas Anti Proibicionistas de Compostela) e Casa Encantada, queremos aclarar os seguintes puntos referidos, tanto á concentración convocada o pasado Xoves 18 (véspera de San Canuto) na Praza da Quintana, como a maioria dos/as asistentes ao citado acto enfocado a buscar solucións alternativas ao Problema das drogas e ás súas implicacións.

Contradecindo a versión oficial, o único incidente produciuse cando un membro da Policia Nacional perdeu os estribos reaccionando violentamente contra os/as que ali manifestabamos pacificamente os nosos principios, producíndose a continuación a carga policial. Unha vez máis queda demostrada a eséncia e finalidade das supostas forzas de seguridade, e de cómo éstas empregan as case infinitas prerrogativas que lles otorga a Lei Coruera.

Lonxe de ser unha "Asociación de Porreiros", nas agrupacións mencionadas coinciden tanto persoas consumidoras de substancias proibidas, como aquelas que, abstendose, crean na pluralidade e na tolerancia.

**As nosas
reivindicacións,
parten do
fracaso das
políticas
proibicionistas
de determinadas
drogas**

As nosas reivindicacións, que parten do fracaso (para nós indudable) das políticas proibicionistas de determinadas drogas baseándose nunha xerarquización inxustificada de substancias, van en-

Neva en Candanchú.
Son as seis da tarde, unha hora menos en Canarias. O estado da neve é óptimo para a práctica do esquí. Son as seis e cinco da tarde, unha hora menos en Canarias. A España global. Sen embargo, ainda é posibel perguntarse: que importa aquí a hora de Canarias? E alí, acaso non teñen relóxio?

Haberá moeda
única, pero non hora única. Non se suprime os meridianos, nen os cambios de clima. Nota: pedirlle a Beiras que inclua no programa do BNG unha hora distinta. Así Galiza sairá nos noticieiros.

Nun xardín de
Amsterdam hai vacas e galiñas, no canto de ocas e pavos reais. Aquí os políticos queren parecerse a Europa, pero pobre do que propoña algo parecido.

A praza de touros de
Pontevedra vai ser cuberta. Chove demasiado no clásico tendido de sol.

A ALDEA GLOBAL

camiñadas a apertura dun debate tan necesario como inevitábel. Frente ao paternalismo e doble moral que podemos observar a diario nas campañas oficiais de "prevención" e "axuda" (puro terror psicolóxico) así como na actitude dos seus "responsábeis" (frecuentemente ancorada en prexuízos e descoñecemento), pensamos que únicamente unha información non mediatisada pode levar á valoración obxectiva do problema real. Así, propoñemos novas mobilizaciones (concentracións, xornadas de debate, campañas informativas...) abertas a todo tipo de colaboración ou suxerencia.♦

PACO-CASA ENCANTADA
(COMPOSTELA)

Boris,
O sanguinento

Vendo as duras imaxes que nos proporcionaron nestes días os medios de comunicación sobre a recente masacre levada a cabo por tropas rusas contra un grupo de milicianos chechenos, un non pode por menos que sentirse impotente ante tanta barbarie e violencia.

E tamén lamentábel ver como os foros internacionais de todo o mundo, incluindo as democracias, garantes de non sabemos moi ben qué liberdades, calan, miran para outro lado e intentan manterse á marxe como se nada estivese a suceder.

Nós perguntamos: como é posíbel que nos albores do século XXI se siga empregando con total impunidade a violencia como único xeito de negociación? Como é posíbel que se siga empregando a lei da xungla, onde quen ten a forza ten a razón, como único medio de poñer fin a conflitos coma este? Como é posíbel que persoas, que se consideran racionales, empreguen a lei da terra quemada para solucionar estes temas? Como é posíbel que países que van de garantes das liberdades e a democracia, negocien e avalen a este energumeno nos foros internacionais, por exemplo no Fondo Monetario Internacional, entre outros?, cando a política que leva a cabo con accións como esta en nada difire da que farián os ultranacionalistas.

As armas e a violencia só conducen a más violencia. O conflito xerado polo povo checheno volverá repetirse sobre as cinzas destes milicianos mortos, antes ou despois.

DANIEL

O IMPORTANTE NON É
QUE HAXA UN MINISTRO
GALEGO EN MADRID.
O IMPORTANTE
É O EQUIPO

As posíbeis solucións a conflitos coma este só se conseguem co diálogo, a negociación e incluso mediante un referéndum onde as minorías podan decidir libremente os seus destinos.

Hai demasiados povos chechenos no mundo. Até cando masacres como as ordenadas por dirigentes como Boris; *O sanguinento* van seguir sendo a tónica dominante?♦

XAQUIN PENAS PATIÑO

Carta a uma
provincianista

Contrariamente ao que se opina de maneira geral, não acho, minha cara amiga provincianista, que aspirar à dignificación dos signos de identidade de um país qualquier seja algo necesariamente reaccionário. Por quanto a personalidade individual não se edifica isoladamente, senão tomando em conta o contexto, a circunstancia, quer dizer, a personalidade colectiva. É o mesmo que dizer que ningúem, aos 27 anos de idade, tem já realmente a sua idade biológica: tem a do seu povo, de alguma maneira. Bom, polo que a min di respecto, até aquí tudo bem.

O problema vem quando chega cá a correr, de súbito, o vulto múltiplo do Fernando Pessoa com a sua personalidade multifacetada. Entón ficamos a saber que a "personalidade individual" que a modernidade en-

tronizou é simplesmente isso: "persona", máscara. E arredor da homogeneidade ficticia da personalidade é que encontramos um valado opaco que a cerca e a contém, que evita qualquer perigo de pluralidade interior, de disconformidade, de movimiento espontâneo, de imprevisibilidade afinal. O monoteísmo islâmico aplicado á identidade.

Dessa forma, para segurar o edificio da identidade monocorde, se inventam algumas cançonetas que garantem a nossa imediata e indubitada resposta quando com elas, por exemplo, tocam a armas: defesa dos lugares para botar as redes, do tecido industrial galego... por que é que ningúem diferencia os intereses dos marinheiros que vão para as costas canadienses ou irlandeses dos intereses dos armadores? E por que não se fala de que o tecido industrial galego são alguns desses hipermercados em que te contratam precariamente, pagam-te uma miseria —graças á qual ningúem se pode independizar até idades nas que já se podería andar a passear com os propios filhos— e afinal, nunca che renovam o contrato? Por

Para segurar o
edificio da
identidade
monocorde,
se inventam
algunas
cançonetas

que não se di o que "representam" os políticos profesionais na comédia da Democracia Representativa?...

Se estamos tão interessados na nossa propia identidade, não fujamos á hipótese de que a Nação também é heteronímica.

Como em Fernando Pessoa, también há muitas maneiras de definir as fronteiras, dinâmicas, dum Povo. Essa pluralidade enlouquecida e viva, que construi e destrui os signos da sua identidade, como uma Penélope eterna, noite após noite e em plena liberdade, é a minha Pátria. Ali onde um pode conceber que é galego, e português ao mesmo tempo, e até español —ou seja, que é ibérico... Creio que para ti, caríssima provincianista, talvez isto seja pecar moi altamente contra a tua Pátria de pedra; essa que se conquista chegando ao poder político, traçando para iso estrategias incontestáveis, e asegurando desde já um monolitismo cultural ao servicio cultural ao serviço de quatro salteadores, que nos conduza pola senda constitucional para o ideal provinciano da Auto-identificación.

Espero que algun dia se apague o teu medo. E aprendas a querer-me, a mim, a tua negación, o teu complementario.♦

PEDRO TOMÉ
(A CORUÑA)

Sobre oficio e arte

A Arte é um mundo artificial; com o mundo natural tem apenas a coincidência da oposición. São dous mundos opositos: um natural, espontâneo; outro artificial, construído. De comun entre ambos há apenas a vida. A sua oposición é assim como se a vida tivesse de vir um dia para decidir-se finalmente por qualquier dos dous. Entre Arte e Natureza não existe espécie nenhuma de concordância a não ser a disputa para o resultante vida. Esta disputa não faz afinal senão reforçar entre ambas o mais absoluto dos antagonismos. A Arte não só não copia a Natureza, como também apenas começa imediatamente depois de ter tomado conhecimento dos limites próprios do que é natural. O próprio da Arte é ir dianamente do que acontecerá. Porque o que aconteceu já foi escochado antes pola Arte. Mas, francamente, nós não devemos continuar a fazer estes merecidos louvores á Arte sem que primeiro digamos o que ela significa exactamente. Señao poderíades pensar que estamos elogiando precisamente essa opinión, é um conhecimento. Em geral, costuma-se chamar artista ao escritor, ao pintor, ao escultor, ao arquitecto, ao compositor de música, etc.

A oferta Escapada Galega, patrocinada pola Xunta e o concello de Vigo, intenta captar turismo de *calidade*, con ofertas **baratas**. Debe ser unha proposta para intelectuais.

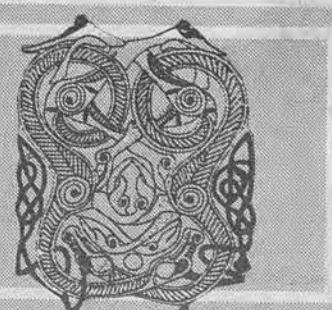
En Alemaña hai un atentado neo-fascista. Pero as autoridades avisán de que se cadra non son neo-fascistas. A policia investiga. Nunca se saben os resultados. O tema pasará de actualidade.

O desenvolvimento

económico, comercial e industrial de Galiza "é posíbel e está nas nosas máns", afirmou o máximo mandatário galego ante os estudantes lugueses da Escola de Empresariais. Fraga puxo como exemplo a seguir "o traballo realizado por povos como Suiza, Xapón, Hong Kong e outros países periféricos como o noso, nas últimas décadas". Pero, é Suiza un país periférico? Xapón tivo o adaxe de que nunca foi colonizado polos occidentais e Hong Kong é un enclave financeiro, un porto de tránsito, que de contado será absorvido por China. O mini-presidente galego debeu poñer como modelo o dos Estados Unidos que era un país periférico, en canto non se independizou de Inglaterra.

Dúenzas. Unha viaxe na noite

MARTIN CODAX, 11 VIGO - TELÉFONO 22 07 50

O retraso nas axudas á edición fixo descender a edición de libro galego en 1995

Os editores peden aumento do presupuesto de Cultura, dotación de bibliotecas e que cese a competencia desleal da Xunta

■ XAN CARBALLA

Un informe da Asociación de Editores sobre a situación editorial conclue que no ano 1995 descenderon o número de libros publicados en galego, un baremo que a Xunta mimaba nestes anos como indicador da sua política. O relatório dos editores reclama pontualidade nas axudas da Xunta porque o retraso de varios meses pon en dificuldades a empresas que pola sua dimensión e baixa capitalización non resisten ben a incertidume económica.

Do 1993 (1058 títulos) ao 1994 (933 títulos) xa comezara o devalo, pero as cifras ainda non pechadas do 1995 ainda rebaixaron unha chisca máis o número de títulos editados en galego, lingua que ocupa o 70% da actividade editorial realizada na Galiza. Con estes dados na man a Asociación Galega de Editores, que renovou a súa directiva o pasado 16 de Decembro, baixo a presidencia de Carlos Blanco (Ediciones do Cumio), levantou a súa voz para encender unha luz de alerta.

Carlos Blanco declara que os dous problemas centrais son relativos ás axudas e á edición institucional, "máis que aos cartos que se dan, que sempre son indirectos a meio de compra de libros, reclamamos sobre todo que se faga con pontualidade, de maneira que os editores podan planificar o ano, e non teñan que suportar despoxos unhas cargas intolerables. O ano pasado houbo retrasos de até 6 meses e iso non só afecta á estabilidade das empresas senón que impide que repercuta no abaratamento dos prezos ao público".

As axudas ao libro concéntranse basicamente nas consellerías de Cultura e de Educación (Política Lingüística), que dá apoio económico para proxectos didácticos, ainda que os editores peden atención tamén da Consellería de Industria e Comercio. As liñas de axudas en certo sentido condicionan a creación e os catálogos que moitas veces procuran adaptarse ás peculiaridades da axuda. A axuda principal é a de adquisición de exemplares que pode ser dun 10% da tirada sen superar os 300 exemplares, para libros de edición xeral, e de 500 exemplares ou 20% da tirada para os de adultos.

Os editores critican que desde 1994 se estableceu unha rebaixa do 5% para os libros de poesía, investigación e ensayo, ou que só se subvencionen as que superen un PVP de 3.750 pesetas, o que impide abordar grandes proxectos e non poder competir de nengun xeito coa edición institucional. A contia total destas axudas por título ten un tope de 450.000 pesetas e a Asociación Galega de Editores pide que se actualice cun incremento do 20%.

O problema que se crea nas axudas a libro é a discrecionalidade coa que pode aplicar a salvedade das convocatorias, "tendo en conta as limitaciones presupuestarias", o que ten provocado que nun ano de peche xeral da billa orzamentaria, a cultura, e os libros en particular, se teñan visto especialmente afectados.

A competencia desleal das instituciones

Extrapolando os datos do ISBN,

computados para 1993 e 1994, o valor da edición de libro galego en 1992 era de 6.033 millóns e no 1993 de 6.188 millóns. Do total destas cantidades a variación da edición privada e a institucional sofreu unha inversión completa, aumentando do 92 ao 93 a institucional nun 302% e a privada descendendo un 11,02%.

Para os editores este labor das institucións (basicamente da Xunta), é desleal. "chega a costar preocupantes —diznos Carlos Blanco— e non discutimos que sexa necesaria, pero estanse metendo en campos que non lle pertenecen. O informe que presentamos ao presidente da Xun-

ta fala de todo iso".

No relatório afírmase, "non podemos comprender que existan coleccións de creación literaria, tanto na Secretaría Xeral da presidencia, como na Consellería de Cultura; non podemos comprender como practicamente a maior parte da edición de Belas Artes estase producindo a cargo da Xunta de Galicia (tanto na Consellería de Presidencia, como na de Cultura —con 70 catálogos de arte contemporánea xa publicados); ou a publicación de textos históricos en bastantes consellerías e de materiais didácticos e educativos noutras tantas".

Xabier Senín, do servizo do libro da Dirección Xeral de Cultura, explica que este problema se palia coa coedición en convénio con algunas editoras, pero os editores galegos queren que ese sistema se xeneralice máis.

Neste capítulo institucional o informe tamén constata que dos 400 títulos editados polos servizos de publicacións das deputacións, un 62% deles estaban en castelán.

Poucas bibliotecas

A rede de bibliotecas galegas pasa por tantas mans e institucións que permite esluir a responsabilidade de todo o mundo. Ainda que todos reconócen que é unha asignatura pendente, ningún lle pon o axóxure ao problema. Para o presidente dos editores galegos esta é clave para o fomento da leitura, "nen campañas nin outros farrapos, aínda que sexan necesarias. Nas vilas e nas parroquias ten que haber bibliotecas, ben atendidas e ben dotadas. Para aí teñen que ir os libros que se mercan. A maiores pedimos receptividade nos programas das meios públicos. A Rádio Galega ainda se porta, pero na TVG libro galego anda extraviado. Nos xornais queremos falar cos directores para que deixen de tratar o libro como un producto excepcional que só ten acollida nos suplementos".♦

Carlos Blanco, Presidente da Asociación Galega de Editores.

Catálogo de problemas

Baixos índices de leitura, penúltima comunitáda autónoma na adquisición de libros, segundo informe do ministerio.

Lento e contraditório proceso de normalización lingüística, onde o galego segue a necesitar unha forte política de investimentos en medios económicos, humanos e de infraestrutura.

Auséncia de bibliotecas que cubran as necesidades da povoación

Escasa dotación bibliotecaria nos centros docentes non universitarios.

Poucos medios para eficaces campañas de animación á leitura

Dificultades de infraestrutura industrial para o sector editorial, que afectan especialmente ao libro (información custosa, distribución difícil e condicionada pola xeografía, formación de profesionais, impresión e encadernación insuficiente, limitación de medios nas empresas de artes gráficas).

Falta de recoñecemento das editoriais como empresas culturais

Altos custos de investimentos en relación ao mercado o que repercuten sobretodo na imposibilidade de acometer a edición de libros a cor e grande formato, a prezos competitivos.

Forte competencia, polo tanto, do grande mercado do libro en castelán.

Deficiente rede de librerías

Auséncia de promoción nos medios de comunicación de masas ♦

7 DIAS

■ Bibliotecas de ecoloxía para os escolares de Chantada

A Asociación Papaventos de Educación Ambiental de Chantada, está a desenvolver un programa de Eco-Bibliotecas escolares. Trátase de poñer á disposición dos alumnos e alumnas dos centros escolares un fondo de libros, con máis de catrocentos referencias medioambientais, entre revistas, libros e informes, que, ao longo dunha semana, poden ser lidos ou emprestados aos estudiantes. A finalidade está en que, através destas ferramentas de traballo, os escolares afonden no coñecemento e protección do medio ambiente. Esta biblioteca medioambiental é itinerante e pódese conquerir gratuitamente, por unha semana, poñéndose en contacto cos membros de Papavento, no número de teléfono 982-162582. Despois de pasar por Chantada en Xaneiro, visitará Guitiriz, Mugardos e Ares nos dous meses seguintes.

Para a Asociación Papaventos, esta medida tamén supón unha reivindicación ante as institucións educativas para a introducción de bibliografía medioambiental nas aulas. A leitura de materiais ecolóxicos pode ser unha boa via para a concienciación, segundo Papaventos.♦

■ Mancontro Visual na Coruña

A Asociación Cultural Caos organiza, durante todos os Xoves do mes de Febreiro, o *I Mancontro Visual*, coa exhibición dun total de vinte curtametraxes documentais e de ficción. Mestúranse obras de novos realizadores con outras de autores pioneiros, como pode ser

■ Críticas á Bienal na apertura dunha exposición en Pontevedra

Pola Cruz Vermella. Once artistas españoles, exposición inaugurada o 24 de Xaneiro, reune pinturas, esculturas e instalacións no Palacio da Deputación de Pontevedra, entre os que se atopan os galegos Xosé Freixanes, Antón Patiño e Manolo Paz ademais de Antonio Saura, Natividad Bermejo e Muntadas, entre outros.

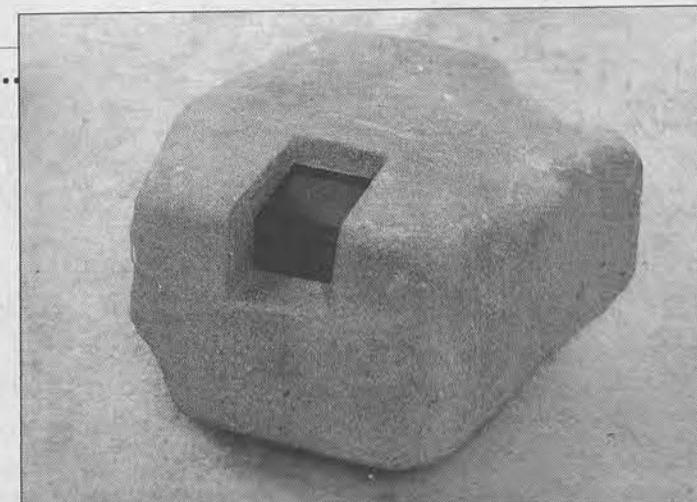
O dia da apertura, o organizador da mostra, Xosé Antón Castro, aproveitou para criticar os criterios cos que se está a levar a Bienal de Pontevedra desde 1989. Para Castro, as últimas edicións da Bienal, que se celebrará este ano de novo,

Mamasunción, de Chano Piñeiro. O *I Mancontro Audiovisual* celébrase no local do Café Jazz Moka, na Coruña, de nove á once da noite e contará coa presencia de diferentes especialistas no terreo audiovisual do país. Para comenzar, o dia 1 de Febreiro proxéctanse *Alegrias de Puerta Tierra*, de Virginia Curiá, *Por qué degeneré*, de Eduardo Soutullo, *Ave Fénix*, de Carlos Alberto Alonso e *Un café de ollos verdes*, de António Simón.♦

■ José Afonso, unha exposición itinerante pola Galiza

Comeza no Ateneo de Redondela unha mostra baixo o título de *José Afonso Andarilho: Poeta e Cantor*. A exposición comenzará o dia 2 de Febreiro, cun acto de inauguración ás oito e media da tarde, e se clausurará o dia 11, cunha charla da súa dona Zelia. Este homenaxe ao cantor portugués non se quedará só en Redondela; estará en Cangas do Morrazo, do dia 15 ao 30 de Febreiro, no Liceo de Porriño, no mes de Marzo e, na primeira quincena de Abril, na Asociación Cultural de Vigo.

José Afonso Andarilho: Poeta e

Contido II, de Manuel Paz.

respostan a un modelo conservador, que non recolle as vanguardas artísticas. Lembrou, asimismo, a década dos oitenta, na que el mesmo xunto con outros colaboradores protagonizaron unha primeira ruptura na sua concepción. Ante a presencia de Amado Ricón, responsable da Comisión de Cultura da Deputación, Castro, suxeriu que as últimas

edicións, organizadas por Carlos Valle, director do Museo de Pontevedra, eran "un engano ao estar amosando arte de hai trinta ou carenta anos". Xa, uns días antes, un grupo de artistas pontevedreses amosaran a Ricón a necesidade de levar a cabo unha segunda ruptura na Bienal, de acordo co protagonismo da cidade no arte actual.♦

José Afonso.

Cantor quer render homenaxe a este home, símbolo do compromiso en Portugal e estreitamente vinculado a Galiza. Deste xeito, lémbrese a súa vida como ensinante até a gravación do seu primeiro disco, en 1958. Á volta dunha estancia de tres anos en Mozambique, foi expulsado do ensino oficial en Portugal. Foi entón, en 1967, cando a súa vida orientouse ao canto e a actividade social e política, dinamizando asociacións populares. Despois do 25 de Abril de 1974, adicouse,

plenamente, a cantar á liberdade e á solidariedade.♦

■ 850 millóns, presupuesto para a Fundación Barrié

Aprobado pola Xunta do Patronato da *Fundación Barrié de la Maza*, o orzamento co que conta para o ano 1996 é de 854.534.198 pesetas.

Investigación, educación e recuperación do patrimonio son as tres liñas más importantes de inversión. A fundación ten previsto adicar douscientos millóns de pesetas a bolsas de estudio, entre as que destacan as que se outorgan a fillos de emigrantes.♦

■ Morreu Posada-Curros

O pasado dia 26 de Xaneiro faleceu en Vigo aos 96 anos de idade, o escritor, profesor e xornalista Xosé Posada-Curros. Iniciárase no xornalismo nos anos 20 no *Pueblo Gallego de Portela Valladares*, xornal no que que continúa após a guerra. Posada é autor dunha obra diversa e o pasado ano o Centro Dramático recriou no teatro a súa peza *Canción Galega*, co novo título de *nin me abandonarás nunca*, que será proximamente emitida pola TVG.♦

■ Os carnés de conducir, por fin en galego

As xefaturas provinciais de Tráfico decidiron, a finais de Decembro, comezar a expedir os carnés de conducir nunha versión bilingüe, despois de ter que atender a varias reclamacións. A campaña para reivindicar a expedición deste documento en galego comezou en Maio do pasado ano da man de *A Mesa pola Normalización Lingüística*. Várias dereas de persoas fixeron esta petición en Tráfico e só receberon o carné en castellano polo que apresentaron recursos ordinarios nas xefaturas. No mes de Decembro, comenzaron a expedirse todos os carnés en galego e castellano. A Mesa emprendeu a campaña despois de que o Tribunal Superior de Xustiza de Cataluña fallara a favor dun solicitante do carné en catalán, ao que lle fora negado reiteradamente.

A Mesa considera un éxito o feito de non ter chegado aos tribunais na Galiza. Desde as xefaturas de Tráfico, sempre se alegaba que os programas cos que se expedían os carnés só están preparados para o castellano. Agora argumentan que xa están en disposición de expedir documentos nas duas línguas. O certo é que, nas normativas comunitarias, está contemplada a versión bilingüe do permiso de conducir.♦

Radio Tarifa, unha música ponte entre África e Europa

Actuan o 8 e 9 de Febreiro en Santiago e Lugo

Despois de ter xirado por medio mundo, *Radio Tarifa* veñen pola Galiza a presentar a súa música. O seu traballo vai máis alá da música andaluza; é unha mestura de folclóres españoles con raíces árabes. A incorporación de músicos de diferentes nacionalidades fai que o seu disco sexa calificado coma ponte entre diferentes etnias e culturas. Levaron por Europa unha música de mestizaxe que triunfou en todos os festivais. A Santiago e Lugo veñen co motivo do V Centenario da Universi-

sidade de Santiago de Compostela.

A conxunción de instrumentos medievais, como os cromornos, tradicionais como o bansuri e a guitarra flamenca e, modernos, como o saxofón e o contrabaixo, fai dos concertos de *Radio Tarifa*, un tempo de trasvase de fronteiras. No se busca o son puro; todo é mestura de ritmos e instrumentos. O grupo naceu a finais dos oitenta e o seu cerne constituírono Faín Sánchez, investigador da música medieval e

árabe, Benjamín Escoriza, cantaor granadino e Vicent Molino, un francés especialista en frautas árabes. Agora, oito persoas máis o bailarín Joaquín Ruiz suben ao escenario baixo o nome de *Radio Tarifa*.

Ademais de ser unha emisora de rádio, o nome de Tarifa foi escollido pola súa significación xeográfica. "Tarifa é un pouco fronteira, terra de ninguén e, sobre todo, balcón do mediterráneo", dix. O seu primeiro disco chámase *Rum-*

ba argelina e xa foi presentado en varios festivais, entre os que se poden reseñar o *Womex'94*, de Berlín e o Festival de Jazz de Niza. "Non somos un grupo de flamenco, somos un grupo de música popular: tomamos folclores españoles, música antiga árabe e xudeo-española", comentan os membros do grupo. Nas suas actuacións, apréciase como outra fonte principal a música magrebí.

Os compoñentes de *Radio Tarifa*,

de procedencia desde arxentina até sudanesa, crean nunha Europa non excluyente, que se enriqueza coa aportación doutras culturas. Asimismo, reivindican a difusión da música africana ante a colonización musical anglosaxona e non teñen papas na boca para calificar de inulta a sociedade occidental, que da as costas a toda influencia que non sexa a dominante. O seu directo é, ante todo, espectáculo e tenta introducir ao público en músicas e danzas descoñecidas.♦

Leituras

Vende más o autor que a obra (ou iso é o que os editores cren)

Pódese comprender que os editores de *Así se hizo la transición* resalten, en caracteres moito más grosos que o próprio título, o nome da televisiva autora: Victoria Prego. Non cabe estar tan seguro de que resulta máis atractivo, se o título *Miedo a los cincuenta* ou o nome de Erika Jong. O tamaño da letra indica que a editorial apostou pola celebridade da autora, gañada en obras anteriores. Cando se trata de elaborar a capa da última novela de Márquez ou Cela non pode haber dúbidas. Mércease "o último de García Marquez" ou "o novo libro de Camilo José Cela". O próprio nome é unha garantía, maior que a crítica de novedades ou que a entrevista entre vista (vália o chocalleiro xogo de palabras) na segunda cadea, en canto papá non volta a poñer as cousas no seu sitio ou señá no partido de fútbol.

Algunos dos editores galegos pronúncianse ultimamente e con claridade polo predominio do autor sobre a obra. Así o demostran os carteis que editan para pendurar no trinque das librarías. É resulto certo no caso de algúns. Por exemplo, Suso de Toro, de quen os xóvenes piden "o último libro" directamente, sen coñecer o título. Pero máis increíbel resulta que iso suceda con Manuel Lorenzo González ou, en castelán, con Lourdes Ortiz, que tamén son cabeceiras de cartel.

Poucos autores clásicos se deixan

Mario Benedetti pode representar o modelo de escritor pouco dado a exhibirse.

rian fotografiar así: como un *top-model* das letras, en fasquia narcisista e fitando á cámara con ollos que parecen dizer: "Le-me" ou "mira que interesante son". A maioria deles ruborizarse, diría que o importante era a literatura, a *Obra*, con maiúsculas, e non os seus bigodes. Outros tempos.

A prácidez que alguns expresan ante a cámara contrasta co drama sobre o que ás veces trata a obra

ria humana, a tensión ambiental, o suspense, que caracterizan ás grandes e mesmo ás pequenas novelas, quedan desmentidos por esa imaxe de sosego de quen acaba de ser pai.

En todo caso, compraría non esquecer que hai autores de rostro apenas coñecido e mesmo enormes leitores que apenas se fixan en quen escrebeu o que están a ler e iso non lles resta sensibilidade e capacidade para discriminar. Len atraídos polo tema, engadidos polo estilo dun parrafo seleccionado ao chou ou aconsellados pola mellor publicidade de todos os tempos: a boca a boca.

Para rematar, velaí unha recomendación: *O salário do medo*, espléndida novela, de acertado título e cujo autor non logro recordar. ♦

M.V.

A memoria do amado *Poesía última* de Lois M. Pereiro

Todos sabemos que, un día ou outro, nos involucrarán nunha batalla na que entregar o corpo e o tempo. Somos conscientes de que nela loitaremos, espidos de ardides ou estratexias, fronte a un poder que nos sobrepasa e que se erixe en gañador antes de comenzar a lide. Malia esta evidencia, empeñámonos en negar ese instante e fuximos, desde o enmascaramento eufemístico, dun termo en si doloroso e arrepiante: a morte. Pero, en *Poesía última de amor e enfermidade*⁽¹⁾, Lois Pereiro obríganos a romper cos tabúes e abrenos os ollos cara unha certeza de cumprimento inmediato.

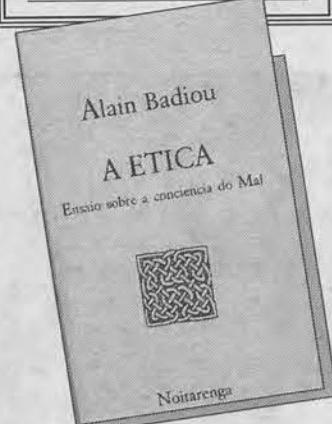
Saber que está un á morte e o corpo é unha paisaxe de batalla: unha carnicería no cerebro

é debatirse nunha loita desgarradora entre o impulso vital que nos guía cara adiante e un corpo que non responde ás órdes e se estanca no presente. O desexo de seguir bebendo a vida a sorbos longos, de zugarlle ata a médula más escura, fracasa na colonización que, membro a membro, vai facendo a morte no corpo do eu poético. A perda das facultades físicas esquécese na ganancia dessa brillante lucidez que só vai ligada á asunción serena do propio final.

Xa non sinto aquela dor immóbil que antes habitaba as miñas noites, despertando a unha das horas más escuras
sendo consciente de que o día seguinte non me traería nada moi distinto do fracaso que me ía derredendo c o lume do inferno no que vivía.

Nada hai de hipocresía, mentira

conta-de libros

A ética de Alan Badiou, ao galego

Noitarenga ven de publicar *A ética. Ensaio sobre a conciencia do Mal*, de Alain Badiou. O libro, o máis importante na obra de Badiou tras escribir *Teoria do suxeito*, percorre os diferentes significados da ética na Filosofía para centrarse na sua función na actualidade. Se en *Teoria do suxeito*, Badiou xa adiantaba algunos principios éticos do suxeito, neste ensaio, escrito en 1993, a ética é analizada e criticada polo uso que fan dela os intelectuais do noso tempo. Alain Badiou esboza de paradoxas o concepto até chegar a unha teoría do Mal. ♦

Recuperar unha peza do primeiro Álvaro Cunqueiro

En 1932, Álvaro Cunqueiro publica na revista *Yunque, Rua 26. Diálogo limiar*, un texto que ten pasado inadvertido e que agora recupera Ediciones Laiuento, na sua serie de Teatro. A peza, moi breve e que representa o diálogo entre dous homes, nunca foi catalogada como teatral, en parte polo seu carácter de prólogo, cuestión que reabilita Teresa López. No texto, recóllese a influencia do Valle-Inclán deses anos. ♦

Unha achegamento á acuicultura na Galiza

O resultado das 2ª Xornadas de Medio Marino e Acuicultura, que se celebrou en Sada hai tres anos, recóllese no libro *Acuicultura marína en Galicia*, que publica Edicións do Castro. O libro contén unha introducción á acuicultura, que se xustifica pola importancia do sector no país, co mexillón como producto máis significativo, ao ser Galiza o primeiro produtor do mundo. Tamén se recollen estudos sobre o rodaballo, salmón e os moluscos. ♦

David Otero escribe sobre Ferro Couselo

Galaxia edita a primeira biografía sobre Xesús Ferro Couselo, homenaxeado este ano no Día das Letras Galegas pola sua labor como investigador e antropólogo, nomeadamente ao fronte do Museo de Ourense. O encargado de reconstruir a súa vida é David Otero, especializado na literatura infantil e xuvenil, que, con *A vida de Xesús Ferro Couselo*, acha a os estudantes de Secundaria, a biografía e obra do profesor ourensán. ♦

UNIVERSITARIA
HISTORIA CRÍTICA DA LITERATURA MEDIEVAL

TROBADORES E XOGRARES
Contexto histórico
António Resende de Oliveira
XERAIS

TROBADORES E XOGRARES
António Resende de Oliveira

NA MESMA COLECCIÓN

UNIVERSITARIA
HISTORIA CRÍTICA DA LITERATURA MEDIEVAL

A CANTIGA DE AMOR
Vicente Beltrán
XERAIS

A CANTIGA DE AMOR
Vicente Beltrán

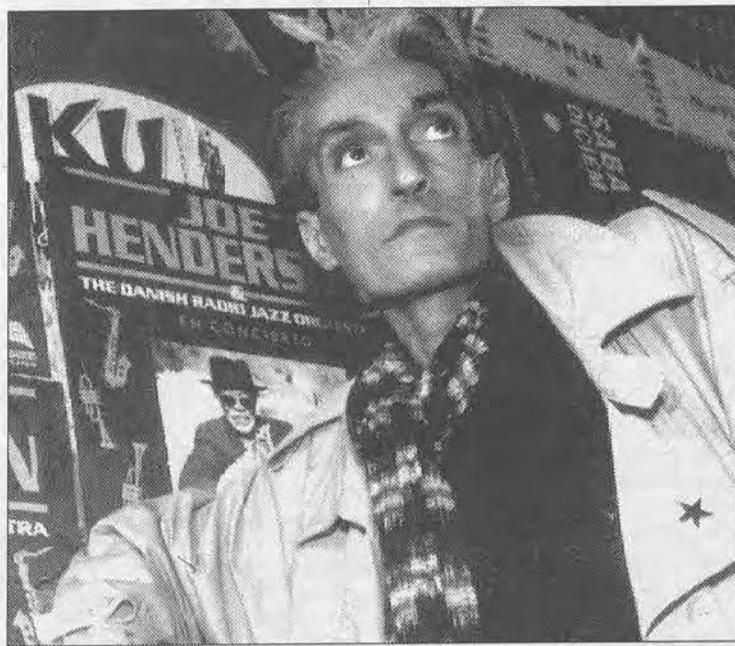
UNIVERSITARIA
HISTORIA CRÍTICA DA LITERATURA MEDIEVAL

AS CANTIGAS DE ESCARNIO
Giulia Lanciani, Giuseppe Tavani
XERAIS

AS CANTIGAS DE ESCARNIO
Giulia Lanciani, Giuseppe Tavani

Leituras

Lois Pereiro.

A. PANARO

ou ocultación nos versos de Lois Pereiro que, xa desde o título do poemario, nos anticipa o que ofrece. Non hai lugar para o engano: amor e morte viven nos poemas. Amor habitado na comunión coa muller, percibido nos seres que o amaron e devolto á vida a través da mesma morte. E morte entendida como transference da propia enerxía, xa esgotada, a novos seres nun ciclo vital, creador e destructor, irrompible desde a orixe dos tempos. Non hai fin nin comezo, só estados transitorios que se repiten continuamente, transmigracións que poden chegar a ser buscadas polo propio eu poético como medio de perpetuarse na memoria dos seres queridos:

Preferiria que herdase o que ainda tiña antes de apostar vida, morte e alma nunha única partida que perdín; e cando o executor venía cobrar a débeda, dareille a alma e a morte, deixándolle a ela a vida que non utilicei, e que ainda segue intacta. Así estaría con ella dalgún xeito: no seu corpo por riba desta terra, e o meu debaixo dela.

Non se buscan culpables para esta situación irresoluble, senón que, firmemente aferrado ás conviccións más profundas da solidariedade e o altruismo —“Desprezando o meu corpo en conta atrás, abrome e derramo a miña vida nese amor feroz, calado, sen destino”-, o eu poético regala todo o que posúe e xa non precisa. Ofrecerelle a “ela” unha vida non gasta da implica, dalgún xeito, pervivir no seu corpo sen dor, nin enfermidade, sobre o tempo e o esquecemento. Pois tamén ela o güiou, nos momentos más duros, cara a saída do inferno.

Na viaxe nocturna que emprendemos polo interior dun corpo diferente un acto de amor é un fluido urxente de suor bágoas e esperma contra o medo

A oscilación entre un inferno-enfermidade que o leva pola dor e o ceo da ternura que lle permite urdir estratexias contra a morte, deriva nun xogo constante por roubarlle a Caronte unhas horas, enganalo para que a barca parta sen pasaxeiro á espera dunha nova viaxe. Pero o engano non é posible e sábese que todo son ensaios do mutis irremediable

Unha estación no inferno, outra no ceo temporalmente amable e despedazo, e ó final sempre a tristre pulcritude doutro ensaio xeral do soño eterno.

Non hai lugar para o engano: amor e morte viven nos poemas.

TERESA SEARA

Os parámetros que miden o esforzo de sobrevivir pertenecen ó ámbito criptico da medicina, pois, só a través da súa terminología podemos saber o prezo en substancias vitais que conleva cada desexo, os hematies a pagar por cada paso e como as bagas provocan un sosocego n'arcótico. O eu evalúa o tempo que lle custa cada acto que realiza pero sabe que os esforzos que dedica a tramar sabotaxes amorosos non son un derroche pois só a través deles é posible —“esquecer que a vida esbarra a contraodio polo gume da morte o seu coitelo/ do que día tras día todos nos esforzamos por salvar”-. E a morte, inimigo aleiñoso que ataca a traición, vai chegando, cruel e calada, para coutar as ás do eu poético. Vén enmascarada baixo a apariencia letal dun virus

—“Virá calada, oculta e con nocturnidade, chegando desde abaixo a través do colchón/ entre as derivacións intuídas e temidas/ dunha vírica rebeldía interna”, pero o eu descifra a súa verdadeira esencia. Sabe que non é senón a vida que se recicla, madrasta asasina que dirixe o coitelo contra as súas propias criaturas para, nutrindo delas, acadar novos azos.

No devalo do seu ciclo o eu ofrece a aqueles que o amaron un alento solidario para legáelles, perante a dor da súa morte, a paz do consolo. Despóxase das súas pertenzas e gárdalas nesa memoria-baul que as custodiará ata un novo regreso, pois é no recordo dos seres que amou onde deixa a súa pegada más fonda e cálida. E, finalmente, enfróntase á morte vestido só cos seus ideais, lonxe dos sopores narcóticos, reivindicando, como último desexo, mirar fronte a fronte ó tempo que se esvae

Que a vida non me sorprenda xamais desprevenido calado e neutral e que un segundo antes de renderme vaia tamén comigo a imaxe do que fun cando era outro

(1) Ed. Positivas, Santiago, 1995

Un amor
como
non hai
outro igual
Felpudo maldito

Proposta por Francia para o Oscar á mellor película estranxeira deste ano, nominada para cinco prémios Cesar da cinematografía francesa de 1996 e tamén nominada para o Globo de Ouro como a mellor película estranxeira desta temporda, *Felpudo maldito* (*Gazon Maudit*) é unha obra orixinal, desenfadada, fresca e simpática que dirixida, interpretada, escrita e adaptada por Josiane Balasko, está a ofrecer uns magníficos resultados de taquilla e a amosar, máis unha vez, que a consigna da “boca a orella” é a maneira mais revolucionaria de combatir, cando a película o merece, o silencio interestrado dos grandes medios.

Por riba de todo sobresae o enorme talento dunha Victoria Abril no momento máis álxido da sua carreira

E este é o caso desta fita producida en réxime de coproducción e con apoios da Unión Europea que sen apenas cobertura publicitaria previa está enchendo

as salas onde se proxecta. “Gazon maldito”, opera prima da sua realizadora Josiane Balasko, é unha comédia, achegada ao vodevil, onde por riba de todo sobresae o enorme talento dunha Victoria Abril no momento máis álxido da sua carreira e que merenda co seu traballo aos demás compañeiros de reparto. Balasko parte dun enredo amoroso formulado estruturalmente como un “menagé a trois”, pero onde

se trastoca e distorsiona o paradigma clásico: non é un home que comparte ou busca os amores de duas mulleres, ou unha muller obxecto do desexo de dous homes, senón que, pola contra, é unha muller que debe repartir (complementar?) os seus afectos e amores entre un home (o seu marido) e unha muller (a sua amiga). Só por esta variación premeditada da norma e da convención cinematográfica —que provocará ao longo do filme moitas circunstancias e situaciones escasamente olladas nas pantallas— a fita de Balasko merecería contemplarse con atención e entrega por parte do espectador, entrega e atención que, ao meo juizo, non debería ceder diante dos errores que indubidablemente a película amosa e que terían nunha certa desvertebración do guión, nun final collido polos

pelos e prescindíbel (sobre todo Bosé) e nun traballo interpretativo da Balasko inseguro e feble (amén da elección dessa personaxe de muller de innecesario esteriotipo hombruno) algunos dos seus momentos más evidentes.

Con todo a película suporta todos os embates que se lle poidan facer e esta historia dunha emigrante española, ama de casa eficaz de tintes conservadores (Victoria Abril/Loli) casada cun francés adúltero e en perpétuo celo (Alain Chabat/Laurent), por certo único personaxe da fita que evoluciona internamente no relato) que comparte os seus amores e desexos cunha muller lesbiana, é do mellorío que se pode ollar hoxe nas carteiras galegas. *

CELSO X. LÓPEZ-PAZOS

Cinema

Victoria Abril.

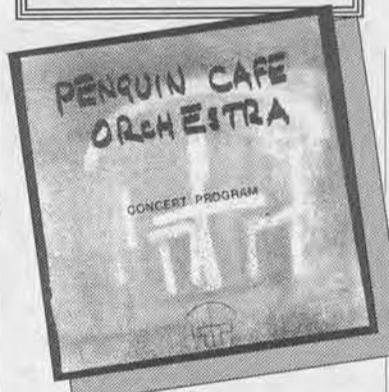
Fusión
equilibrada

*Penguin Cafe
Orchestra:
Concert program*

Qué cousa vén sendo a *Penguin Cafe Orchestra*? Un grupo de cámara, más ou menos clásico; un fato de músicos que debecen polo son que din latinoamericano; unha formación que unhas veces soa jazz, outras rock. Todo iso, e sobre todo un son persoal coma colectivo: nada menos que dez músicos, hábiles no manexo do seu instrumental, que abrangue *corda*, —violin, viola, violonchelo—, *vento* —oboe, corno inglés, trombón—, dentro destas familias algunha curiosidade coma o *ukelele*...

Sería tópico abordar na consideración da *Penguin* coma grupo único, atípico, etc., xa que de cousas novas andamos servidos últimamente, pero no caso do grupo británico hai algo inusual nas formacións da *nova era*: o seu son natural, sen sofisticacións. Todo o que soa está á vista, mesmo o teléfono que nas súas actuacións en directo aporta a nota curiosa, ao menos iso foi o que pudimos ver na actuación do grupo en Vigo, en

Música

Xaneiro de 1994, cun Simon Jeffes —pingüino maior— dirixindo a formación e dirixíndose ao público nun meritório idioma galego. A *Penguin* toca como se estivese na sá de estar da casa de cadaquén, e a súa música soa viviana, resulta doada de escoitar, xa que de tanto empacho vía eclecticismo musical, da cun equilibrio máis que dixerible, cunha fusión que os converte en mesmo nun grupo desconcertante, xa que o ovíntico-espactador pode concluír perguntándose verbo do seu discurso artístico; ata qué punto son lúdicos

Tanto
empacho
vía
eclecticismo
musical, da
cun
equilibrio
máis que
dixerible

e/ou concertistas disciplinados? Seguramente non hai lideiro entre tales consideracións, e a *Penguin* acadou nesa fórmula intermédia a xenialidade da sinxeza.

Concert Program, a súa nova entrega, é un duplo CD que reproduce temas xa coñecidos de outros discos do próprio grupo, tales coma o versiónado “Música para un armonio atopado”, cécais a súa composición más coñecida. Pero desta vez a Orquestra do Café Pinguino —tradución fiável do seu verdadeiro nome— elabora un discurso instrumental máis melódico, acougado —por qué non?— distendido, e se queren seguir na procura dunha máis atinada semántica musical, ante todo, concertístico. Iso non lles impede comenzar o disco 2 da gravación a ritmo de Dixieland-jazz e amosar a súa faciana de vacilona *bing-band*. Outro detalle simpático son os títulos dos temas: “Música de máquina de discos sureña”, “Tensión Superficial —onde as árbores tocan o ceo—”, “Campos de feixóns”...

Cómprase que haxa máis grupos como este; isto é, que reúnan a seu carón afeizoados procedentes dos conservatorios e eso que se di público en xeral. Abofé que as parroquias musicais deixarán de ocupar compostamentos estancos. *

X.M.E.

SOBRE A MEMORIA DA TRANSICIÓN

BIEITO ALONSO FERNANDEZ

Estimados lectores e lectoras permítanme, antes de nada, unha congratulación íntima: a Historia, así con maiúscula, é un "best-seller".

Reinan entre nós e sen trazas de crises imprevistas, fascículos, folletos, vídeos, libros-de-consumo-rápido-pararelax-na-sauna, e outras alegorías da cultura do consumo. Tal será a dimensión deste éxito que historiadores sesudos, como Javier Tusell, aproveitan a capacidade mediática dos nosos telespectadores para establecer unha fonda corrente de comunicación intelectual co grande público: a venda por prazos dunha inescusable enciclopedia da arte.

Pero o meu abraio sobre as imprevistas potencialidades do "oficio" - que eu interpreto como antecesora dun meirande estímulo - ainda coñece maiores cotas: un rigoroso historiador ourensán, ben que de raíz aragonesa, despraza do primeiro posto popular nas listas para o Congreso a un ocurrente personaxe, graciosamente alcumado coma "o señor catro por cento".

Definitivamente o mundo está ós nosos pés.

¿Será, entón, que tamaña transformación é debida ós indiscutibles méritos dalgúns dos historiadores e historiadoras más relevantes? ¿Ou, tal vez -disimúlenme un leve aceno de dúbida- será que a Historia está a ser utilizada como coartada para xustificar, se capa de cientifismo, un determinado modelo político e social?.

É posible que non teña unha resposta definitiva para interrogantes de tanta enxundia, pero non quixera desaproveitar a ocasión para expresar certas consideracións en voz alta:

De entre elas salienta, polo seu calado, a sospeitosa proliferación de **estudos históricos** sobre a chamada "Transición española".

Non quixera eu contribuir desde estas páxinas a sementar calquera sombra de dúbida sobre a relevancia e trascendencia de tal proceso, pero resulta cando menos asombrosa a coincidencia case absoluta entre determinados investigadores da Historia na magnificación do protagonismo da Monarquía, no aplauso unánime á política de renuncias practicada por algúna organización da esquerda estatal, no ensalzamento da moderación, capacidade de adaptación e pragmatismo dos grupos e personalidades directamente vencelladas ó franquismo, na marginalidade das nacións históricas na evolución política, etc, etc, etc.

O círculo de xiz trazado arredor da "transición", e nacido baixo o apriorismo da súa inevitabilidade, aliméntase a coto cos testemuños e memorias dos **protagonistas** más directos. O emprego de tales fontes, avaliadas polos "profesionais", garante de xeito fidedigno a veracidade do proceso e, algo que resulta fundamental, reforza o seu carácter de único posible e, xa que logo, inevitable.

O PAPEL DE GALICIA

Porén, existe outro aspecto no que resulta más dolorosa a coincidencia: o papel xogado polos galegos

De esquerda á dereita, Ramón Otero Pedrayo, Manuel Puente, Antón Alonso Ríos, Ramón Suárez Picallo e Rodolfo Prada en Buenos Aires.

e polas galegas, ou se queremos expresalo doutro xeito, o papel xogado polas organizacións políticas, sociais e culturais deste país, nacionalistas ou non, no tal proceso de "transición". E digo que resulta especialmente dolorosa porque, malia o que podan opinar os seus protagonistas directos, o dicame dos eruditos non deixa de ser traumático: en Galicia ninguén semellou pular pola democracia e pola liberdade durante esa etapa.

Para toda esa caterva de profesionais da Historia resulta que en Galicia non houbo calquier actuación que contribuíse, ben que fose de xeito modesto, á desaparición do franquismo. Simplemente, **Galicia non existiu**. Houbo bascos e cataláns antifranquistas, loitadores pola liberdade no interior e no exilio. Pero galegos, o que se di galegos, non houbo.

'Para certa caterva de profesionais da Historia resulta que en Galicia non houbo aportacións, ben que fosen modestas, á desaparición do franquismo'

Resultaba evidente que o exilio republicano estaba derrotado, carecía de alternativas; era inmobiliista e estático, en suma. Pero, dentro diso, aínda había categorías: Tarradellas e a súa máquina de escribir foron recibidos pol o rei de España, Leizaola -de algo lle habían valer os contactos de Aguirre coa CIA- gouzou de estatuto significado. Todos gaban e non paran as súas aportacións para a consolidación da reforma e do estado autonómico.

Polo que toca ó noso aporte, vexan vostedes: a Castelao, xa morto, aínda houbo que sometelo a un viacrucis semiclandestino, Alonso Ríos bateu contra un tren de cerceas e Suárez Picallo non go-

zou, precisamente, das louvanzas das multitudes. Dos demais nin mención.

Os que tiñan que defendelos aquí baixaron a orella e agora aparecen epígonos que descubren, escandalizados, que o exilio galeguista eran catro e mal arranxados. É mágoa que tanta intransixencia se

deite para con nós propios e que a análise rigorosa só veña a reafirmar outro lugar común ben coñecido: o asiduo e cabal pragmatismo de bascos e cataláns

Polo demais, fóra do país, as cousas están bastante claras. Nos medios de comunicación estatais e nos centros difusores de opinión, o nacionalismo galego do exilio non vende, ou polo menos non vende como historia seria e científica. Resulta más axeitado para

un programa de Lobatón, con emigrantes chochos e descrebrados, con historias patéticas de traumas e néboas, coa miserável historia de tópicos e prejuizos. É o muro que se pecha.

Porén, un panorama tal, de vez en cando, coñece certas novidades. Por veces, o muro ábrese, aparecen fendas que rachan a uniformidade e un certo aire de normalidade invade o páraro. Este é o caso dun artigo ben recente do escritor Manolo Rivas⁽¹⁾. Se deixamos á parte o feito de atribuirse en exclusiva a recuperación de certos persoeiros do galeguismo —digo eu que, ó mellor, conviña deixar claro en Madrid que hai moitos investigadores e investigadoras, galegos, a traballar e a divulgar na nosa historia contemporánea- e un

ton de malditismo que pode estar ben para Mohicania pero que non axuda a superar aquello dos "galeguinos" sen sorte, pois digo que o traballo de Rivas é estimulante.

Consegue filtrar elementos ideológicos que mesmo poderíamos tildar de revolucionarios, más que nada polo lugar onde se dán, a saber: que Galicia tén unha bandeira propia —azul e branca-, que houbo exilados e, por enriba, nacionalistas, que organizaron un entrando institucional -o Consello de Galiza- e que certos protagonistas da "transición" por estes pagos foron camisas verdes da Falanxe que xa procederan á sua reciclaxe particular.

E pouco más. Tan só unha reflexión final ó fío das palabras dun historiador. Dicía Jacques Le Goff⁽²⁾ que a maioría das sociedades consideran o pasado como un modelo para o presente e preguntábase cal é a parte de innovación que esas sociedades están dispostas a admitir na súa vinculación co pasado. De seren fiables algunas enquisas, parece que a "deificación" da

transición obtén bos dividendos ideolóxicos e que boa parte dos ciadáns e ciadáns salouca por aqueles tempos de represión selectiva e de crise económica xeralizada.

Tampouco parece que a cota de novedade admitida sexa moi contundente: véxase, senón, o ascenso e decadencia daquela **posmodernidade**, tan breve na súa vixencia como reaccionaria nos seus postulados. Con todo, por baixo da codia da autocoplacencia, outras tendencias sociais semellan abrollar. Tan só haberá que reparar na faciana dalgúns cando vexan deputados e deputadas nacionalistas, galegos claro está, na Carrera de San Xerome. Entón, comprobaremos a utilidade definitiva da coartada e o grao de innovación que Galicia chegará deixa Madrid.♦

(1) *El País*, 29 de Xaneiro de 1996.
(2) Jacques Le Goff, *Histoire et mémoire*, Gallimard, 1988.

BIEITO ALONSO FERNANDEZ é historiador e autor de *Antón Alonso Ríos Crónica dunha fidelidade*. (Laiovenzo, 1994)

Precísase Director Comercial para Editorial

Enviar datos
ao Aptdo. 2096
de Santiago

Reserva absoluta

REFLEXIÓNS ACERCA DOS 'MITOS GALEGUISTAS' (e II) MITOLOXIA ANTINACIONALISTA (e IV)

ANSELMO LOPEZ CARREIRA

Vou comentar hoxe, por fin, os tres momentos da Historia de Galicia contra os que preferentemente se dirixe a campaña supuestamente desmitificadora do artigo citado no número anterior: celtismo, suevos e o último tercio do s. XV (que abarca ós *irmandiños*, a Pardo de Cela e ós Reis Católicos).

PRIMEIRO. No tocante ó *celtismo* a posición dos nosos historiadores do século XIX non se apartou un ápice da corrente historiográfica dominante naquel momento, cando se procuraba fundamentar as reivindicacións nacionais (en plena reestructuración de Europa) en factores culturais ou étnicos. É anacrónico observalos desde a perspectiva que o *etnicismo* adquiriu a partir dos anos 30, como é absurdo valorar a música de Wagner desde o nazismo.

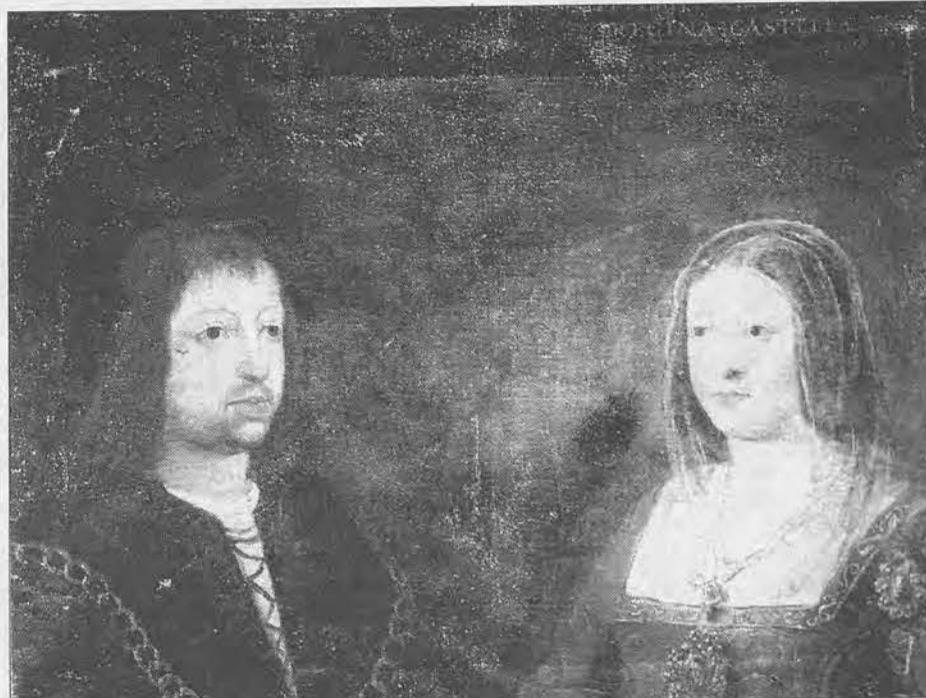
Alén disto cómpre sinalar que, aceptando a evidencia que hoxe temos de que a cultura castrexa nace da aportación de elementos mediterráneos e centroeuropeos sobre unha base humana autóctona, non se invalida a lexitimidade de falar de *celtismo*, se é que os elementos do *Ferro* introducidos desde Centroeuropa admiten tal denominación cultural, da mesma maneira exactamente que hai unha serie de países considerados *latinos*, ainda sendo evidente que a súa base poboacional é (en todas partes menos en Italia) prelatina e que a súa relación co campo estritamente latino é en ocasións tenue ou lonxana, como no caso de Francia e non digamos xa o de Latinoamérica, onde o termo é francamente abusivo, porque miren vostedes que latinos poden ser o candomblé brasileiro ou os vecíos do Titicaca. E sen embargo, a pesar de tan manifesta inexactitud, a *latinidad* é pregoada a todos os niveis -con innegable aproveitamento ideológico- sen que ningún reclame rigor semántico.

•••••
'En Galicia o mundo urbano foi o más perjudicado pola derrota irmandiña e a posterior instauración da nova orde do Reis Católicos'

En Galicia a filoloxía (moi subestimada como fonte histórica) hai tempo que puxo ó descuberto a abundancia de termos celtas e dá a entender que a esa rama debeu pertencer a lingua aquí falada en época prehistórica. Pretender que isto non é significativo carece de sentido, pero o colmo da insensatez consiste en querelo explicar como un efecto máis da presencia *romana!*, como alguém ten feito xa. Asistimos agora ó intento espetáneo de sustituir os devanceiros celtas (demasiado diferenciadores e *ruralizantes*) polos romanos (asimilables e *urbanitas*).

Saber con que ponla cultural entroncaban os habitantes dos castros non é algo supérfluo; constitúe unha pregunta tan lícita como calquera das demais que se lle plantearán á Historia. Pensar nos *celtas* non é en principio ningún disparate nin se está a recrear un tipo *racial* determinado. É algo tan normal como identificar un ámbito *latino* ou *anglosaxón*. E se tal terminoloxía non é válida, non o será para ninguén.

SEGUNDO. Sobre o período suevo de Galicia tense extendido un manto de esquecemento ou ben unha valoración moi negativa, por iso é natural que algúns historiadores fixesen fincapé na súa recuperación e cabal valoración, máxime cando en realidade se dispón de fontes dabondo (textuais, arqueoloxicas, numismáticas), quitando un longo

Retrato dos Reis Católicos de pintor anónimo. período entre o ano 465 e 550, que non impide a restitución da importancia dos anos precedentes e, sobre todo, dos posteriores. Non houbo idealización ningunha niso, senón, de novo, un esforzo encomiable de recuperación histórica.

O Reino Suevo existiu de feito desde o ano 410 e foi, polo tanto, o primeiro instaurado territorialmente en Europa occidental, sobre o solar do caducio Imperio Romano. Non hai motivo para minimizar esta realidad. Da mesma maneira que non se pode ignorar que a súa conversión á relixión da poboación galaico-romana, no 448, foi igualmente o primeiro paso deste tipo, o cal non é intrascendente, nin agota o seu significado no nivel relixioso, senón que refexa a integración operada entre a minoría detentadora do novo poder militar por un lado e polo outro a masa da poboación e as súas vellas institucions.

A partir do ano 550, coa chegada de Martíño de Dumio e baixo os reis Teodomiro e Miro, produciuse un florecemento político e cultural no que se asentaron as bases de instituciones político-administrativas de gran futuro (dióceses e comarcas, Concilios, formas monárquicas medievais) e desde a escola do mosteiro de Dumio, deuse á luz unha notable literatura.

¿Onde está a mitificación? Nos inicios do medievo afondan as raíces das pobos europeas, individualizados en medio de convulsions, é que 175 anos de existencia independente non habían de marcar a xénesis histórica de Galicia?

Por fin, os *irmandiños*, o mariscal Pardo de Cela e os Reis Católicos poden ser sucentamente analizados nunha secuencia; é máis, só así se entenden cabalmente, pois falamos dun período cronolóxico de vinte anos.

O movemento irmandiño non foi unha *revolta*, termo que se define como *subleva-*

ción, insurrección, ou *motín*, -cando a todas luces é obvio que non se limitou a iso- ou como unha *rebelión contra a autoridade establecida* -cousa que tampoco foi, senón incluso todo o contrario, pois foi a nobreza quem adoptou un posicionamento *ilexítimo*. Polo contrario, axústase perfectamente ó que se entende por *revolución*, ou sexa un movemento destinado a *modificar a política ou as institucións*, unha *transformación profunda*. Foi unha revolución polo significado implícito das transformacións a que abría paso e polo ámbito físico que abrangueu, o máis completo do seu tempo (todo un Reino). Por outra parte o termo tense aplicado a acontecimentos de amplitude xeográfica moi reducida (a da Comuna ou a de Asturias) ou de menor profundidade social (a de 1868 en España, por exemplo), merecentes de tal categoría porque trastocaron (ou intentárono) as relacións de poder.

Non se pode pedir ós protagonistas da Revolución Irmandiña unha análise social propia do s. XX. Moi poucas no mundo o serían entón. Pero o movemento das Irmandades, que recolle a longa tradición medieval de loita urbana contra o señorío aristocrático en favor da autonomía do poder municipal burgués (constitutionalmente acollido á soberanía monárquica), durante o tempo en que triunfou alterou de forma radical (que non quere dicir necesariamente violenta) o poder político en Galicia e, polo tanto, a estructura completa da pirámide social.

Fracasou finalmente no intento. Vinte anos despois asentouse a autoridade do Estado Moderno de Isabel (e Fernando), que logrou efectivamente eliminar toda oposición interna (pacificación, entendem algúns, pero en todo caso dabondo contrarrestada polo notable aumento das guerras exteriores). Mais isto nada ten que ver co proxecto monárquico de Enrique IV que as Irmandades apoian en 1466. A nova forma de Estado era resultado da reorganización interna do señorío mesmo, que aseguraba a concentración do poder político en

mans do sector máis forte da oligarquía aristocrática, constituído por unha nobreza predominantemente castelá-andaluza (os *Grandes de España*) e a alta xerarquia eclesiástica.

Se a análise histórica se limita ás formas xurdidas, a confusión está servida.

En Galicia o mundo urbano foi o más perjudicado pola derrota irmandiña e a posterior instauración da nova orde dos Reis Católicos: as cidades languidecen e as institucións municipais fican inertes, convertidas en prebendas da fidalgua rendista. Pero o colapso foi máis amplio. En realidade tan só a Igrexa, encabezada pola mitra compostelá, saiu claramente beneficiada. Así pois en Galicia as consecuencias acadaron a trascendencia dun fracaso nacional.

Aquí é onde debe ser valorada a figura histórica de Pardo de Cela. Non na súa dimensión particular, nin a base de xuízos de valor construídos anacronicamente desde as nosas posicións ideolóxicas. Claro está que se comportou en todo momento como un membro representativo da nobreza, e que como tal se opuxo sañudamente ás Irmandades. Pero é que para completar o seu perfil sociolóxico non se pode obviar o feito (social) de que era *galego*, o que neses momentos colocába nunha determinadas coordinadas dialécticas, polas que resultou ser o paradigma de todo un sector igualmente agredido polos designios políticos do novo Estado, e no momento en que el se lle opón (por intereses de clase, desde logo) está obxectivamente coincidindo cos intereses colectivos do país, globalmente perjudicados.

Desde o punto de vista da Historia ten que primar a interpretación social sobre as consideracións éticas individuais. Por exemplo: tampoco os *irmandiños* tiñan por que ser persoalmente uns santos varóns, e defenderon igualmente intereses materiais de clase, que non eran os de *todo o pobo* nin moito menos os dos sectores máis desposuídos, senón os dunha élite burguesa, que sen embargo nese momento encarna unha alternativa social progresista. Frente a eles Pardo de Cela foi manifestamente reaccionario. Pero vinte anos despois o debate presentase nouros términos: ou a hegemonia social permanece en mans da aristocracia galega (e o país resolve as súas propias contradiccións) ou é transferida á oligarquía aristocrática foránea (pasado, toda Galicia, a ocupar un papel subalterno). A interrupción da dinámica propia paralizou a nosa Historia e sumiu a Galicia entera nun marasmo do que ainda hoxe non saímos.

•••••
'Desde o punto de vista da Historia ten que primar a interpretación social sobre as consideracións éticas individuais'

Nesa concuntura os Reis Católicos encabezaron a construcción do Estado Moderno e Pardo de Cela encarnou a oposición ó sometemento. Pagouno coa cabeza, que ós ollos da Historia tamén ten o seu mérito.♦

NOTA: no número anterior escribo o nome de Menéndez Pidal onde quería poñer o de Menéndez Pelayo, pois ainda que aquel ten feito algúns excursos por esa época, foi este último o que tratou o tema priscilianista por extenso, nas cén interesantes páxinas -pese ó seu recoñecido integrismo- que lle dedica na *Historia de los heterodoxos españoles*.

O presidente de Promocións Culturais propón que a obra gráfica de Castelao sexa patrimonio galego

Na presentación dos álbunes de guerra no aniversario do seu nacemento

■ C.V.

O presidente do consello de administración de Promocións Culturais Galegas, empresa editora de *A Nosa Terra*, Cesáreo Sánchez Iglesias, presentou a conveniencia de que o legado criativo de Castelao sexa declarado patrimonio galego acolléndose á nova Lei do Patrimonio Cultural que ven de aprobar por unanimidade o Parlamento. A proposta, entendida como unha reivindicación, tivo lugar na presentación, o dia no que se cumpria o 110 aniversario do nacemento de Castelao, dos seus álbunes de guerra -*Galiza Mártir, Atila en Galiza e Milicianos*- agrupados por vez primeira nunha edición que ven de tirar do prelo Edicións A Nosa Terra. Para Cesáreo Sánchez esta medida evitaria os grandes custos que suponen a edición da obra do persoero nacionalista e permitiría a divulgación en "edicións populares con prezos populares como o está a facer *A Nosa Terra*".

A edición supón unha "homenaxe a Castelao e a todos os que sofriron a represión e o exilio" e, nomeadamente, ás figuras vencelladas ao proxecto xornalístico de *A Nosa Terra*. -Vítor Casas, Anxel Casal e Alexandre Bóveda entre outros- ao que o mesmo Castelao estivo sempre ligado como lembrara o director Alfonso Eiré quen destacou o papel do xornal á hora de "tentar recuperar a nosa memoria histórica". Eiré puxo en tea de xuízo a existencia de liberdade de expresión, "non estamos no tempo no que o goberno Arias proibia publicar as estampas de Castelao" pero engadiu que "hoxe hai outros xeitos de exercer a censura" polos mesmos que impedian que a obra de Daniel Castelao se coñecese e que agora están no goberno de Galiza.

O historiador Xusto G. Beramendi calificou a obra gráfica de Castelao que agora de ven de ser editada de "demócrata radical, antifeixista e nacionalista" dándolle un alcance

De esquerda a dereita, Alfonso Eiré, director de *A Nosa Terra*, Pablo Porta, Isaac Diaz Pardo, Xusto G. Beramendi e Cesáreo Sánchez Iglesias.

A. PANARO

universal ao facer unha denuncia que se podería aplicar tanto ao franquismo como ao nazismo ou ao fascismo. Para o autor de *O nacionalismo galego* os debuxos de Castelao constituen unha denuncia dos problemas do povo, das masacres sofridas polas clases traballadoras e disto o autor fai responsábel "a un axente esóxeno, o Estado, e tamén a axentes endóxenos como o cacique co que a sua supón unha postura social moi avanzada".

Castelao, que segundo o historiador nace á política no comezo dos anos trinta, oporase á direita galeguista e apostará decididamente por unha opción progresista deixando, me-

diante o legado histórico que é o *Sempre en Galiza* como referente para todo o movemento de reivindicación nacional, "situando ao nacionalismo galego en coordenadas de esquerda democrática". Despois do corte experimentado polas atrocidades da guerra reflectidas nas estampas, o nacionalismo da posguerra na Galiza agromará, para Beramendi, "atípico, sen direita, case sen centro, case exclusivamente de esquerdas" nunha sorte de unión de nacionalismo e progresismo social herdada directamente de Castelao. E as estampas de guerra suponían, para o investigador Pablo Porta, un exemplo que racha con calquier posibilidade de parcelación da figura de Castelao xa

que con elas o autor está a producir "imaxes ideoloxicamente útiles".

Reminiscencias na universidade

O fausto paraninfo da Facultade de Historia en Compostela onde se celebrou o acto deuille pé a Isaac Diaz Pardo para reclamar a toda unha chea de investigadores universitarios a busca dos orixinais do *Album Nós*, antecedente dos tres álbunes de guerra onde se debuxa a persitente "opresión caciúil sobre o noso povo". Diaz Pardo permitiu ironizar sobre os magnos descubrimientos realizados polos científicos mentres unha obra de tal importan-

cia para a cultura e a identidade galega continue a estar en paradeiro descoñecido sen que se invistan esforzos en encontra-la. O marco deuille tamén bos argumentos para denunciar o esquecemento do legado dos que morreron nas mans dos feixistas denunciados por Castelao. As suas costas continuaba a estar un escudo imperialista, "un reposteiro que se dirixe ás lexións españolas que nos tiveron cautivos" como el definiu e que supuxo unha chamada de atención na Universidade Galega contra os símbolos que perpetuan unha época, non para esquecer pero nunca para conmemorar da banda dos que exerceron a violencia sobre o povo galego. ♦

A Nasa fai reconto da sua travesia cultural

A sá edita os novos singles do Rock Parrulo e un anuario de actividades

■ ARANTXA ESTÉVEZ

Coa segunda entrega do *Rock Parrulo*, un novo fanzine de *Cardeñal Parrulo* e unha memoria de actividades do pasado ano, a sá Nasa afronta un novo ano, marcado pola multidisciplinariedade artística. Desde a súa apertura, a Nave de Servizos Artísticos distingue por ter cabida para todo tipo de espectáculos. Marcando as diferencias, a maioría dos artistas que pasan pola sá compostelana móvense nos circuitos alternativos. Outros, más consolidados, ven neste espazo un foro adecuado para os seus traballos ao ser concebido exclusivamente para representacións artísticas, potenciando o contacto co público.

O atractivo da Nasa reside no seu programa e na súa concepción de sá de espectáculos. A variedade de ofertas fixo que varios miles de persoas pasaran pola Nasa no período comprendido entre Novem-

bro de 1994 e o mesmo mes de 1995. Segundo o balanço dos seus responsables, a ocupación media da sá superou o 50%, o que se pode considerar un éxito ao tratarse de espectáculos non comerciais. Teatro, música, literatura, baile, pintura ou cabaret son os protagonistas das noites da Nasa que, malia non ser unha discoteca, leva xa gravados intres inesquecibles de troula e de comuniñación entre artistas e público.

A música atopou na Nasa unha sá de concertos cun aforo medio, necesario cando hai que medirse entre macrodiscotecas e pequenos pubs, onde non entran cen persoas. Deste xeito, grupos como *Negrín Gorriak* ou *Mano Negra* ofreceron o seu repertorio cun aforo cheo ao 100%. Pero tamén é o cenário para os pequenos grupos de Santiago de Compostela, abrindose, ultimamente, aos que non pertenecen ao ámeto local. Os singles de promoción, que agora chegan á segunda edición; recollen temas musicais de moitos

dos grupos que participan no *Rock Parrulo*, convocado anualmente, durante varios días, para dar a coñecer a novos músicos.

Xenreira, Embrace me ocean, Fulsome, Redullos son algúns dos grupos que pasaron pola sá e que aparecen na compilación de 1994-1995, gravado no próprio estudio da Nasa, Mamotret. Pero, ademais da música, esta Nave lembra moitas noites de poesía, de teatro e de cabaret. Ali, puidose ver ao solitario Albert Plá cos seus temas proibidos; a *Compañía de María*, na que María Pujalte, finalista nos *Goya*, e María Bouzas pónense a peluca e, simplemente, provocan; o espectáculo transexual criado por Carlos Blanco; o desplegue da mexicana Astrid Hadad ou as estreas da célula base da sá, o grupo de teatro *Chévere*.

Espacios artísticos abertos
Miguel García, Xosé Sendón, Xe-

sús Ron e Fran Pérez son os comandantes da Nasa e, ademais, os integrantes do grupo de teatro *Chévere*. A súa última peza foi *Annus Horribilis. Picola Opera Portábil*, coa que xiraron pola Galiza e por fora dela, grácias a un acordo de colaboración con outros grupos teatrais do Estado. Por esa relación con outras pequenas compañías, puidérone disfrutar as actuacións de grupos de Euskadi, Andalucía ou Madrid ademais das que viñeron de Alemania ou Inglaterra e comprobar as táboas dos que nunca pasan polos grandes teatros.

Portugal tamén merece un punto e aparte na Nasa; o mes de Abril é o seu. "A Nasa faxeou unha sonda a Portugal. Contabamos que era a Nasa, onde estaba e como funcionaba, e de paso, invitabamos a artistas, grupos e asociacións que desenvolvesen o seu traballo de forma independente a establecer un primeiro contacto. Dous meses despois a sonda re-

gresou sobrecargada de información e iniciamos a organización dun programa de intercambio artístico e cultural, aberto e plural, que servise de mostra do que está a acontecer nestes momentos en Portugal a nivel criativo", din. As novas expresións artísticas portuguesas teñen o seu programa próprio na Nasa, *Portugal & Cia*.

A Nave de Servizos Artísticos comeza este ano cunha traxectoria definida (pola variedade e independencia) e cun espazo consolidado a través dun novo concepto de arte. Colectivos e asociacións organizan festas tradicionais no mesmo espacio no que se amosan as instalacións artísticas más innovadoras; as *ultranoites* que reunen a artistas noveis os Sábados deixan paso a un mercadillo de segunda mão os Domingos pola mañán. Como din os seus responsables, é unha nave aberta a todas as artes. Que ninguén, por falla de currículum, tope coa porta fechada. *

A LITERATURA GALEGA A DEBATE

LER, LER

XOSÉ M. EIRÉ

(I)

Ler é pensar. En cada palabra estamos participando de un (s) pensamento (s) que aceptamos, rexeitamos ou simplesmente agregamos ao noso mundo cognoscitivo particular sen enxuazalo criticamente pero que quizais más adiante poderá sermos útil. Dependendo da atitude do leitor será un coñecemento selectivo ou acumulativo, tamén se pode acumular seleccionando. Todo isto sábeo moi ben quen controla os *mass media*. Cumpriría unha persoa dotada de corazón e cerebro de aceiro inoxidábel para que permaneza impasible fronte a semellante bombardeo publicitario. Da mesma maneira, quen imaxina algúen que lea o xornal de cima a cabo? Ningún. Sábese que de moitas noticias só os títulos serán lidos cando se pasa a folla e nunca saberán se o contido se corresponde co anunciado. E estas noticias non son menos importantes, ao contrario: o leitor que assimila pasivamente é moi fácil de manipular.

Entendidos e más autorizados haberá que esta breve pincelada completen axeitadamente no marco do seu correspondente cadro. De momento, a nós vainos valendo para precisar o lugar onde se configura o *status do leitor*, do destinatario da palabra escrita. Pode parecer, e así é, moi arriscado concretar algo por definición tan abstracto, mais pensemos que á abstracción do concepto *destinatario* chégase a partir da existencia comprobada de que hai *suxertos que len*.

Se centramos a atención non só na actividad comun senón tamén, e con semellante intensidade, nos individuos que a realizan, entón estaremos no camiño certo para fotografar ese status. Impórtanos sobretodo se vemos ese problema no fondo do debate que nestas páginas se está a manter. Porque opinar se a literatura galega é así, así ou debe ser así demas-

tra un inequívoco interese na figura do leitor. Para qué se escribe?, para ler. E é bastante natural que o escritor se preocupe por quen o le, algo se lles debe aos confidentes e para seguir contando con eles é bon telos contentos. Para iso nada hai mellor que seleccionar temáticas que lles interesen. De onde se infire que o tema non está só en función dos intereses do autor, tamén contan, e non despreciablemente, os do destinatario. Evidentemente é libre de mudar a mensaxe, tamén mudará a forma (lembremos o dito nos números 698, 699 e 703) e posibelmente mude tamén de destinatario.

(II)

E é que sabemos moi pouco do leitor. Nen sequer podemos chegar a imaxinar cantos son. Hai quen di 1.000 ou 2.000, serán 250-500 por provincia? Pero sen embargo pódense chegar ás 10.000 ou 15.000 vendas ao caboalguns anos. Se temos en conta a povoación estudiantil galega pode parecer que os alumnos nos toman o pelo. Quedemos en 10.000, é o mesmo leitor que compra dez veces o mesmo libro? Con qué frecuencia se le? Esta pregunta pode alterar moito as cifras finais.

E en tanta parquedad atopamos quen vive de escribir. Só vende (n) el/elles?

(III)

Porque un retrato robot do leitor galego apenas nos mostra más que as necesidades de máis urgente reparación. Todos sabemos que

o leitor-tipo galego conoce máis da historia de calquera país europeu que do seu próprio. Que sabe máis do Bronx que do milagre do Cebreiro. Que se extasia coas aventuras de Indiana Jones e os nomes de Pedro Madruga, María Castaño ou Inés de Castro ouvimos mencionar alguma vez. Que ve e escucha telexornais até a saciedade e non é quen de explicar por qué a frota pesqueira galega pasou de ser unha potencia mundial a esta posterización aldraxante.

Por iso é precisa unha literatura que, sen menoscabo de valores estéticos, subsane as carências que conleva o sermos un povo colonizado. É necesario que nos escribamos a nosa propia historia. É preciso que contemos a memoria de nós, sobretodo para coñecemento de xeracións futuras. Esta situación política *normal e estable* propicia o asulamento da nosa idiosincrácia, e da escrita que o transmite ao convencernos de que estamos nunha situación inmellorable —falsa realidade porque de isto ao desexábel hai máis treito do que levamos andado— e entón, se non saímos adiante, é a causa da nosa propia incapacidade, que non damos feito nada máis mellor. Sábia mentira que nos cega.

O curioso é que non estamos sós. Lembrese o dito por Manuel Veiga no número 695. Por moi grandes que queiran aparentar, outras literaturas colonizadoras alboroxan no mesmo problema.

(IV)

Literatura comprometida ou literatura non comprometida? É este un problema de *política literaria* ou é un problema literario per se? De ambas e duas posturas apareceron e aparecerán animadores e detractores que con ardor defendan as suas posiciones. E esta paixón non deixa de emocionar á vez que xustifica un debate no que ninguén falou por falar, sobretodo porque esta preocupación faixa patente fóra de colóquios, charlas, congresos... onde a situación é creada, é forzada. Gáñase en espontaneidade, frescura.

Pero, falando da maior ou menor ideologización desexábel na literatura, é preciso advertir que a sua adecuación varia en función do status cultural e socialmente comprometido do leitor. Buscar esa adecuación é certamente difícil para o escritor por moi sensible que este sexa. Antóllasenos que só coa existencia de *orientadores literarios* efecti-

vos poderá chegarse a unha animación á literatura, que tantos cartos leva consumidos inutilmente, de proveito porque é preciso coñecer ao leitor para non errar na prescripción. Todos precisamos quen nos oriente na selección, sobre todo cando somos neófitos ou leitores ocasionais, afeccionados simples, e non temos os suficientes recursos para, nós mesmos, efectuar a selección.

Despois do dito é óbvio que consideramos imprescindible a literatura socialmente comprometida.

(V)

Ora ben, unha literatura que queira ser rica non debe nunca auto limitarse na temática a na intención —lembremos o dito nos números 698, 699 e 703 a cerca de tema a intención. Xosé Ramón Pena advertiu (número 708) do acontecido coa literatura folclórica-paisaxista ou coa social-patriótica, e poderían engadir algunas etiquetas más sen que faltara razón, pero houbo quen se fugou da rede e grácias a eles hoxe non temos unha literatura realmente débil. Por sorte houbo quen preferiu o que en Suso de Toro se parcebo (número 694) como literatura de autor. Literatura de autor que non moi menos é un fenómeno recente. Dende a más tenra infancia da nosa literatura podemos observar a existencia de aqueles que quixeron plasmar a sua individualidade fóra do monolitismo convencional. E unha das riquezas dessa escrita consiste en mostrar a persoa nua de convencionalismos doctrinarios.

(VI)

Imos saindo do leitor e entrando na leitura. Continuemos.

Non cremos que ninguén menosprece ou queira excluir nenguna destas posibilidades de facer literatura. E todos somos libres de expresar preferencias ou necesidades. *Dispararemos contra nós mesmos* no momento en que nos autoexcluimos porque determinada tendencia non vai con nós. Nunca unha tendencia, por moi maioritaria que sexa, debe aglutinar todas as voces.

E saibamos que calquera reducionismo leva inevitabilmente á pobreza, que non só de caldo ou coca-cola vive o home.

(VII)

Non será que esta nosa literatura se nos fai

demasiado grande e non podemos apreixala como estabamos habituados a facer hai vinte anos? Controlamos unha parcela pero ignoramos o que rexitamos. Será iso o que nos desacouga e por iso falamos de crise, de cambio; nos 90 —a típica crise de final de século á que por primeira vez chegamos a tempo. Porque hoxe son "normais" as traducciones para galego, a literatura detectivesca, a fantástica, a histórica, o xoguetón cómico, a crónica, a literatura infantil e de insituto, a de aventuras, o ensaio... todas elas vanse abrindo camiño con maior ou menor fortuna, pero fano e iso é bon. Certo: *non me toquen os subxéneros*, pero pensar que estamos condenados a escrever só determinados subxéneros *levarános ás muletas*.

E tan perigoso sería inferir de aquí que a literatura galega funciona con normalidade. Inxénuo aquél que crea iso desde o momento en que empregamos unha lingua discriminada polas leis que debían reabilitala. Pero non insistamos en algo tan óbvio e que no D.O.G. se explicita tan ben. Porqué é tan necesario falar da autodiscriminación que Manuel Veiga (número 704) apontou xa chega ben que nos discriminan desde fóra para que nos autodiscriminemos nós tamén.

Millán Otero (número 701) non anda descamulado cando predi a eclosión nos 90 (que xa comezou, por certo) do ensaio histórico e literario. E ten razón porque esas reflexións son imprescindíveis, a *metaliteratura* non pode nunca faltar en literatura que se preza. O que seria catastrófico é que a literatura galega se reducise a iso. Ramón Piñeiro tería gañada unha batalla despois de morto.

(VIII)

Á marxe. Que nos queiran moralistas, folclóricos, étnicos —se é que as tres acepcións conviven harmoniosas— é un problema dos demás e non ten porqué condicionar o desenvolvimento interno da nosa escrita. E moi menos a "prensa importante", "os papeis de Madrid", van ensinarnos cómo facer as cousas. Nos casos en que eses "papeis importantes" non están asinados por galegos —que escriben tendo en conta o destinatario, naturalmente presentan visións oportunistas e severamente ocas da nosa literatura. Convenzámónos: para Madrid existe unha *literatura española* pero non unhas literaturas españolas.

(IX)

Á marxe: ten razón, e dóenos moito, Darío Xohán Cabana cando (nº 709) advierte moita mala uva nesta polémica. Millán Otero (nº 701) defénde a como exercicio de intelixencia. Non quixeramos pensar que a discrepancia levava á acritude e esta a...

"Todos precisamos quen nos oriente na selección, sobre todo cando somos neófitos ou leitores ocasionais, afeccionados simples"

(X)

Á marxe: e sen ironía, que o querido profesor recepta que ainda me cómpre aprender para expresarme así. Concordo plenamente co uso que Xosé Ramón Pena prescribe para a bibliografía. Non porque as nosas ideas sexan refutadas por nomes de renome adquirir selo de acertadas. Eles tamén foron capaces de errar e non hai maior estupidez que continuar os errores dos demás. Ademais sempre é agraciado a espontaneidade e sinceridade non disfarzada das pedantes confirmacións que non din nada novo.♦

Manuel Poppe

'Os escritores son irresponsábeis ao colaborar co mercado'

■ NAIR ALEXANDRA/JL

Hai unha crise de creación no Portugal dos hipermercados. Así pensa o portugués Manuel Poppe, que recebeu o Grande Prémio do Coto e da Crónica do 94, co libro *Novas crónicas italianas*.

Como ve o estado da literatura portuguesa agora?

Hai algúns portugueses que escriben libros que non teñen interese nengun, porque son un mero acumular páxinas. Colaboran cun fenómeno grave na sociedade do fin deste século que é o de proporcionar ás persoas os meios para alienarse. Penso na expresión do José Gomes Ferreira, *chupar o cerebro por unha palliña*. Os escritores colaboran cunha completa irresponsabilidade. En vez de interrogaren a realidade en que se moven, na medida en que un escritor o pode facer, fan brincos de prosa, que despois, máis ou menos, encontran venda e son colocados no mercado.

Cre que se alimentan os calotes, hoxe, máis do que en calquer outra época?

Con certeza absoluta. Hai moi pouco tempo, un editor, grande amigo meu, diciame: "Están a venderse moito menos os autores portugueses". Eu respondílle que tiña unha certa culpa niso. Os editores, através da publicidade e os medios de comunicación, através das suas páxinas, empoleiraron a escritores que non valen nada ou moi pouco. As persoas fórsonse deixando enganar.

Entón, a culpa é dos editores?

A culpa é dunha crise de creación. E dun seguismo que leva ao escritor a recuperar, no sentido negativo, un aspecto da literatura portuguesa: o culto do formalismo e da prosa, e ficar por el, no canto de usar o don (que un ten ou non ten) para interrogar a condición humana, as relacións cos outros.

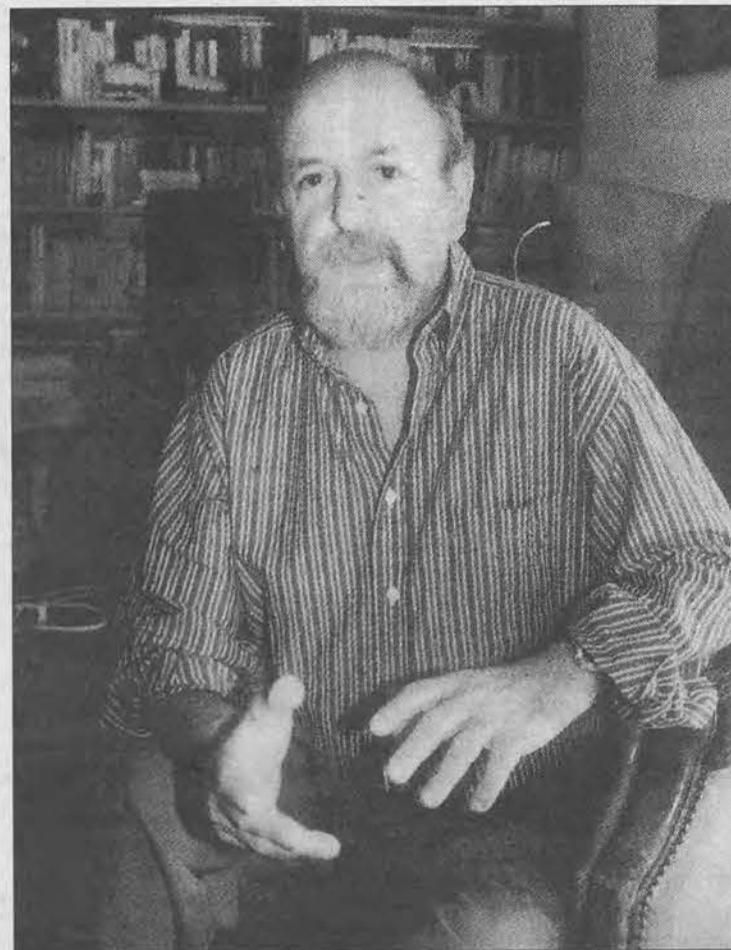
Universidade e crítica

A que se debe isto? Porque, tendo sido restablecida a democracia hai vinte anos, e, a cada con maior circulación de ideas e de obras literarias de varios países, con maior acceso ás universidades e á cultura letrada (polo menos despois do 25 de Abril), sería de supor que houbesen un caldo de cultura onde as persoas tivesen maiores posibilidades de criaren.

Eu nunca coidei que a novela ou a poesía se aprendan nas universidades. Pero, o feito de a crítica estar hoxe en mans dos universitarios perjudica a creación literaria.

De que forma?

Moi simples: porque os universitarios teñen que apresentar traballos para os seus concursos, para o seu curriculum e para a súa promoción. E calquer cousa lles serve.

JOÃO RIBEIRO / J.L.

Tamén louban cousas que non valen nada. Teñen que escriber sobre un autor. E fan traballos neo-académicos, no pior sentido da palabra. O vello crítico impresionista, o grande crítico, desapareceu. Isto é unha cazola na que o escritor escribe para os colegas, se o estimaren, para os universitarios que precisan de material para presentaren traballos e, eventualmente, para os editores que tamén precisan vender. Os editores deben estar alixidos. Pero, ao mesmo tempo, deben ter percibido que, se a televisión portuguesa chegou ao punto ao que chegou, e se as séries americanas e as telenovelas portuguesas son o que son, tamén se pode facer en literatura unha ensalada paupérrima, onde haxa pseudo-sentimentos e erotismo de andar por casa, mais que vai ocupando ás persoas. E no momento no que o mercado aceita o producto, este multiplicase (non gosto dessa palabra, porque corresponde á figura que detesto más, a do xestor, ligado a outra cousa detestable, o neo-liberalismo).

A censura

Si, pero cando hai unha migalha falaba das universidades e da circulación de ideas, referiame ao aumento de sentido crítico.

Sen dúbida. Simplemente, vinte anos non son nada. É difícil amadurecer só neste período. Vai perguntarme: a produción literaria era mellor antes do 25 de Abril?...

Ia perguntarille iso mesmo!

Si, con certeza. Pero non era a censura a que a beneficiaba. Era o con-

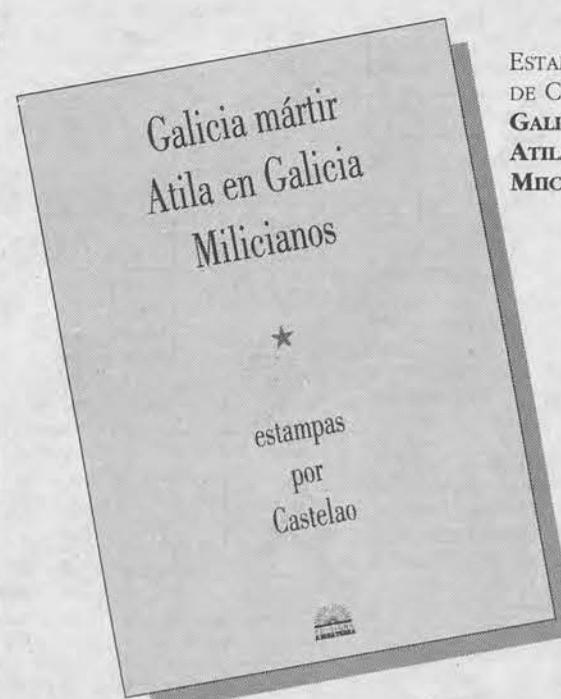
flito que había. Había unha loita entre o intelectual e o réxime, que, probablemente, até, tornaría máis apaixonante o traballo de un intelectual. Despois do 25 de Abril pasouse a dicir cousas que non se decian, pero naturalmente, mais tamén se abriu unha facilidade. E, despois, é preciso non esquecer que axiña Portugal se tornou un país consumista de cuarto grau. Ou sexa: estamos nunha sociedade mediocre, de hipermercado. Non estou a dicir que fose mellor antes do 25 de Abril. Digo que se facía mellor. E máis: a grande interrogación que se podería facer sobre o salazarismo e sobre o marcelinismo sería sobre aquilo que os escritores non poideron escribir. Ese é o grande crimen do fascismo. Houbo cousas que o Régio, o Joao Gaspar Simões, o Miguel Torga, o José Cardoso Pires, o Soeiro Pereira Gomes ou o Branquinho da Fonseca non escriberon e que poderían ter escrito. Houbo unha castación brutal.

Moitas veces interior e inconsiente.

A autocensura é a pior de todas. É cando desisto de falar dunha cousa, porque xa sei que non me deixan dicir o que estou a pensar. Pero o drama é unha crise de creación e unha facilidade. A televisión portuguesa está a facer hoxe progra-

mas que nen as televisións de cuarta categoría en Itália presentarian! Partiuise do seguinte: o importante é vender e perdeuse unha exixencia ética. É o neo-liberalismo, a idea de que a persoa existe como máquina.♦

NOVIDADES

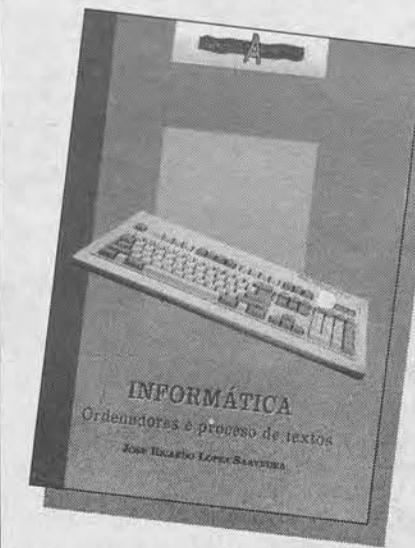
ESTAMPAS
DE CASTELAO
GALICIA MARTIR
ATILA EN GALICIA
MILICIANOS

A NOSA NATUREZA
ORIXES E EVOLUCIÓN I
ORIXES E EVOLUCIÓN II

A EVOLUCIÓN IDEOLÓXICA DE
M. CURROS ENRÍQUEZ
de Francisco Rodríguez

INFORMATICA:
ORDENADORES
E PROCESO DE TEXTOS
de J. Ricardo López Saavedra

EDICIONES
A NOSA TERRA

Convocatorias

Curuxa do humor
O Museo do Humor de Fene convoca douravolta a *Curuxa do Humor*, un premio con vertentes literaria, grafica e fotografica. No apartado literario podes usar prosa ou verso, sempre que os textos anden entre os dous e seis folios mecanografados a dobre espazo só por unha cara (hai que remeser seis copias e o orixinal). Para o concurso grafico admiten calquier tecnica (branco e negro, cor, unha ou varias viñetas, etc) sobre cartolina cunhas dimensións mínimas de 21x30 cm. A sección fotográfica tamén permite calquier técnica, ainda que nun tamaño mínimo de 18x24 cm. Para participar hai que facer os envíos baixo lema e plica (onde han figura nome, enderezo, DNI, teléfono e más unha breve currícula). Recollen traballos até o 30 de Marzo no: Museo do Humor. Premio Curuxa. Fonte do Campo 20-22. 15500 Fene. A Coruña. O museo establece un único premio por categoría de 100.000 pta. e más a *Curuxa do Humor*, unha peza deseñada por Francisco Pérez Porto e dada por Cerámicas do Castro. A *Curuxa* tamén ofrece outros premios clasificados como especiais, entre os que destaca o dotado con 100.000 pta. e *Curuxa*, aberto aos medios, xornalistas ou escritores destacados pola sua tarefa a prol do humor ou a presenza da clave humorística na súa obra. Outros premios especiais son a *Curuxa de honra* destinada a persoas ou institucións cunha clara traxectoria humorística, e a *Curuxa de barro* para os sexitos defensores de accións ou valores vergonhosos no crítico do Museo. O fallo darase o 28 de Abril no decorso das Xornadas do Humor. Maior información no teléfono do propio museo: (981) 34 24 00 ou 34 14 51.

O humor na escola
Iste premio acolle os traballos humorísticos dos menores de 18 anos, sexan gráficos ou escritos. Os traballos escritos poden vir en prosa ou verso, e han de respetar unha extensión mínima de 1 folio e máxima de 3 en letra clarin ou a máquina (ainda que hai que entregar duas copias e más o orixinal). No tocante aos debuxos, teñen que estar feitos sobre cartolina, cunhas dimensións entre os 20x20 e os 50x70 cm., cunha ou varias viñetas en calquier técnica. Para concursar hai que remitir os traballos xunto aos dados persoais, e antes do 30 de Marzo ao: Museo do Humor. O humor na escola. Fonte do Campo, 20-22. 15500 Fene. A Coruña. Hai tres premios por apartado, literario e gráfico, de 20.000, 15.000, e 10.000 pta. O xurado fará pública a súa escolma o 28 de Abril durante as Xornadas do Humor, que van celebrar na Casa da Cultura de Fene. Para máis información chamar ao Museo: (981) 34 24 00/34 14 51.

Prémio de poesía e relato curto para ensinanzas meias
O Instituto de Bacharelato Francisco Aguiar de Betanzos, convoca o seu séptimo concurso de poesía e relato curto, aberto a todos os alumnos de Ensinanzas meias de Galiza. A extensión máxima

para a categoría de relato curto é de 10 folios mecanografados a dobre espazo, mentres que os poemas non poden exceder os 100 versos, tamén mecanografados a dobre espazo. Hai dous premios para cada apartado, 60.000 e 25.000 pta., amais de dous accésitos de 10.000 pta. A entrega ten que ser baixo lema e plica, antes do 31 de Marzo, no Instituto de Bacharelato Francisco Aguiar: Avenida da Coruña. 15300 Betanzos. Maior información no (981) 77 24 51/77 07 63.

Agresión e violencia na Infancia e Xuventude

A Fundación Paideia da Coruña, programa duas xornadas (os días 16 e 17 de Febrero) de achegamento e estudo da agresión e violencia do neno e do xove, tanto sobre eles como cara outros. A convocatoria vai pensada para os profesionais que traballan na infancia e xuventude: saude, educación, servicios sociais, menores, xustiza, etc. A estrutura das xornadas recolle discursos, debates e unha exposición sobre a violencia exercida sobre o neno. Cinco ponentes encárganse das charlas, Federico Menéndez Osorio (siquiatra infantil da unidade de saude mental do hospital materno-infantil Teresita Hererra da Coruña), Jorge Barudi (neurosiquiatra e sicoterapeuta, responsable do programa preventivo do maltrato infantil da clínica universitaria de St. Luc en Bélgica), Jaume Fúnez Artiaga (sicólogo), Luís Martín (médico e presidente da Federación de Asociaciones para a Prevención do Maltrato infantil de Madrid) e Antonio Linares (mestre de instituto en Málaga). A matrícula

(6.000 pta) pode formalizarse no local da Fundación: Praza de María Pita, 17. A Coruña. Maior información nos teléfonos (981) 22 67 77 e 22 39 27.

Prémio literario Ánxel Fole

A Fundación Caixa Galicia e o xornal *El Progreso* convocan a décima edición do certame Ánxel Fole (prémio único de 1.000.000 pta.), desta volta adicado á figura e obra de Aureliano José Pereira da Riva. Os traballos han de ser inéditos cunha extensión máxima de 100 folios mecanografados a dobre espazo por unha soa cara. A entrega ten que ser por cuadriplicado e baixo plica antes do 31 de Marzo de 1996 en calquier departamento de Obra social da Caixa Galicia. O teléfono de Obra social de Caixa Galicia en Lugo é: (982) 22 40 12.

Concurso nacional de poesía O Facho

A agrupación cultural O Facho convoca a décimo-oitava edición do *Concurso Nacional de Poesía*, aberto a todos os que non teñan publicado ningún libro de poesía a título individual. Os traballos (tema libre, inéditos, sen limitación na extensión anque cun máximo de 5 poemas por concursante) han de chegar mecanografados a dobre espazo, por triplicado, baixo lema e plica, antes do 28 de Febrero de 1996, á Agrupación cultural O Facho: Federico Tápia, 12-1º. Apartado de Correos 46. A Coruña. O prémio é único de 40.000 pta.♦

Teatro

A culpa foi de Mozart, cos monicreques de Kukas.

A culpa foi de Mozart
Os Monicreques de Kukas presentan *A culpa foi de Mozart*, os días 1 e 2 de Febrero no Teatro Principal de Santiago.

Sursum corda
Por Coroza Teatro o Sábado 10 de Febrero ás 11 da noite no Café Real de Moaña.

Zeppelin Nº 7
Matarile Teatro estrea *Zeppelin Nº 7* en catro sesións, do 7 ao 10 de Febrero, ás 10 da noite, na sala Galán de

Santiago. O Venres 2 fai un ensaio aberto ao público na mesma sala.

Annus horribilis
Também titulada *Piccola ópera portátil*, producción de Chévere Teatro en cartel os días 8, 9, 10, 15, 16 e 17 de Febrero na NASA de Compostela.

Retablo de la avaricia, la luxuria y la muerte
Teatro de la Abadía pon en cena a pesa de Valle-Inclán os días 3 e 4 de Febrero no Centro cultural Caixavigo.♦

O escudo de Galiza, deseñado por Castelao, agora en insignia.
Solicita a cantidad que desexes ao apartado 1371, 36200 de Vigo.

ENVIA O IMPORTE TOTAL EN SELOS DE CORREOS

P.V. P. 200 PTA UNIDADE

axenda

O trinque

Festas

Co Domingo Fareleiro comezou o Antroido. Segue co Domingo Corredoiro ou dos Cichotos. Ben logo chega o Domingo

Lambedoiro, o Xoves de Comadres e outras tantas oportunidades de importunar aos apoltronados, vestir de crego ou de Garda Civil, facer de muller se es home e rir de tanta cirimónia como hai neste mundo.♦

Anúncios de balde

■ Siareiros galegos (Asamblea de peñas futbolísticas de Galiza) estamos a realizar unha campaña de recollida de sinaturas para conquistar a creación dunha selección galega de fútbol. Desexamos que a campaña chegue a todos os recunchos do noso país e por iso precisamos da vosa axuda. Escrébenos ao Apartado de Correos 1007. 15080 A Coruña. E mandaremos os impresos nos que recoller as sinaturas. Siareiros galegos por unha selección galega. Xa!!!

■ Compro quota de carne. (988) 21 34 37.

■ Oferta de discos e cassettes. Música oriental. (986) 41 34 96.

■ Tesouros do Libro de Cipriani. Pessoas que se dediquen a procura de ditos tesouros, e queirán un colaborador ou sócio com experiencia e equipamento; para confechar próximo més de Junho. Escrevan para Carlos Rodrigues. Mouquim. 3850 Albá-Velha. Portugal.

■ Morrerás esganado, fanzine feito na Galiza. Mais de 20 páginas, artigos, entrevistas e banda deseñada. Personas: Reimundo Patiño. Música: Negu Gorriak, Néboa, Herederos da Crus, Doctor Explosión. Cómico: Toni Payá, Miguelanxo Prado, Alberto Breccia, Suehiro Garo ou Ediciones Zinco. Pedidos a: David F. Maio. Polígono de Elviña 2ª fase, bloco 12, 9-8 direita. 15008 A Coruña.

■ Preténdese facer unha revista alternativa e xove na que collería todo tipo de cousas: artigos (insubmisión, arte, literatura...) debuxos, poemas, etc. Está aberta a toda a mocidade e precisamos da vosa colaboración para levala adiante. Enviade o que quiera-

des. Todo valerá. Apartado de Correos 318. 36080 Pontevedra.

■ A Assemblea Reintegracionista Bonaval, pom á tua disposición todos os números do seu boletim *Constantinopla* (7 números) polo preço de 500 pta. También podes conseguir calquier número solto, por 100 pta. Se estiveses interessada/o escríbe-nos ao Apartado dos Correos 850 de Compostela, adxuntando o importe correspondente em selos de 25 pta.

■ Alungam-se apartamentos-estudo em Vigo. Lavadora, soleado, calefacom, agua quente, banheira, gastos de comunidade incluidos. 35.000 pta. Na rua Esperanto, 2, 1º D e 2º G. Tf. (986) 41 51 36.

■ Limpeza de eidos e montes, repovoacións (frutais, castaneiros, etc), tratamentos silvícolas. Orzamentos sem compromiso, experiencia no sector florestal. Chamar de 14 a 15 e de 21 a 23 h. ao (982) 26 69 42.

■ A Palo Seko, grupo de punk e hard core forte, teñen novo traballo: *Kaña burra del Henares*. Meiga Alternativa distribúe ao preço de CD=1.500 pta., LP=1.000 pta., K7=900 pta. Pídeo contra reembolso a: Meiga Alternativa: Apartado 1.386. 15007 A Coruña.

■ A Confederación Intersindical Galega, por medio do seu departamento de Migración, organiza un taller de introducción á percusión en Vigo, impartido polo músico brasileiro Sarga. Información en Gregorio Espino 47-baixo. Teléfono (986) 26 30 00.

■ Véndense sofás de 3 e 2 prazas en bon estado. Moi baratos. (986) 29 66 44.♦

Portugal

Exposiciones

EN LISBOA:

Colección Cobra, até o 14 de Marzo no Culturgest (teléfono 07-351-1-797 51 55). Ven do museo Stedelijk de Amsterdam, que reconstitui a breve vida do grupo Cobra (activo entre 1948 e 1951). Alexandre Pomar fala da mostra no Expresso do 20 de Xaneiro: "Em paralelo com a afirmación da 2ª Escola de París e a academización da sua abstracción lírica, o Grupo Cobra, através das contribucións trazidas de culturas artísticas periféricas (nórdicas, holandesas e belgas) e de uma converxencia de vontades experimentalistas (a "Internacional dos Artistas Experimentais") serviu de agente indisciplinador de um período atravesado por um subterraneo cruzamento de inquietudes onde se encontram a valorización das expresividades marginais (populares, das crianças e dos loucos), contribucións surrealistas e atitudes antiformalistas, preocupacións sociais e a defesa da expresión libre e pessoal contra os vários impasses programáticos do tempo". Greenhouse Display mostra colectiva artellada ao redor da ecoloxía na que participan 23 artistas novos. Aberta até o 8 de Febrero na Estufa Fria. Onde mora o Franklin? reune até o 31 de Marzo no Museu Nacional de Etnología case unha centena de esculturas realizadas entre 1964 e 1968, normalmente dispersas entre vários colecionadores. Franklin Martins Ribeiro, oriundo dunha familia de canteiros de Esposende, integra xunto Rosa Ramalho, Mistério e Quintino Vilas Boas, o grupo dos "Quatro artistas populares do Norte: barristas e imaxinarios" que

Jardin, de Corneille –Grupo Cobra–.

Ernesto Sousas apresentou en Maio de 1964 na libraría Divulgação de Lisboa.

Teatro

EN LISBOA

Mão cheia de nada de Irene Lisboa, con cenografia de João Brites interpretada por Adelaida João e Antónia Terrinha. Até o 30 de Marzo na Sala Estrela 60 (07-351-1-395 32 89). O ensaio de Jean Anouilh, unha comedia negra onde se prova que o crimen compensa ás veces, interpretada polo Novo Grupo nunha versión de João Lourenço e Vera San Payo Lemos. Pódese ver até Marzo no Teatro Aberto (07-351-1-797 09 69). Deus, Pátria, María, de María do Ceo Ricardo, interpretado polo grupo Cassafaz e dirixido por Miguel Abreu. Espectáculo en torno á figura de D. María, a fiel governanta de Salazar. O texto centra a acción no 9 de Xuño de 1958, o día despois das seudo-eleccións nas que o xeneral Humberto Delgado tentou unha oposición. Até o 25 de Febreiro no Teatro María Matos (07-351-1-849 70 07).♦

Exposiciones

Gravado en Vigo

A sala Irmalecos de Vigo (Centro comercial Camélia), ofrece até o 8 de Febreiro unha mostra colectiva de gravadores que traballan en Vigo. Exponen Raimundo Orozco, Mª Victoria Fernández Novoa, Maite López Mejide, Ignacio Xesto, Andrés Conde, Rosa Elvira Caamaño, Xosé Anxo Xesteira, Javier Sousa, Leonardo Trial e Jorge Costa. Abre todos os días de 10 da mañá a 9,30 da noite.

Manuel Uhía e Xulio Rodríguez

Exponen cadros até o 13 de Febreiro na Nova Sala Caixavigo. Os dous pintores amosan a súa obra xuntos porque, segundo o tríptico da mostra "O que os vencella é o eido e un tempo comun, a abstracción plástica, e a idea omnipresente de afondar nos novos xeitos, e abrir outros vieiros no mundo da pintura. O demais é a afirmación da súa personalidade, e o tratamento singular que cada un deles fai coa materia, óleo, artillo ou pastel". Abre de Luns a Sábado de 18,30 a 20,30 h. Domingos e festivos da 12 a 14 h.

Somos diferentes

SOMOS iguais

Mostra fotográfica encadrada na campaña institucional europea contra a xenofobia e o racismo, nada no cíuio de Viena onde se reuniron xefes de estado e de goberno dos estados membros do Consello de Europa. Recolle aspectos da vida cotiá dos indios peruanos ou de comunidades asiáticas, entre outras. Os organizadores non da consideración de racismo á persecución que fai a Garda Civil das pateras de inmigrantes africanos no estreito. Fica aberta na Casa da Xuventude de Noia até o 29 de Febreiro.

Paisaxes e figuras

Os cadros de Alfonso Albacete van do abstracto ao figurativo, con telas hibridas que recollen as duas lingüaxes. Espón até o 16 de Marzo na galería Marisa Marimón de Ourense.

González Lagares

Mais de 50 obras, todo un percorrido pola traxectoria de Francisco González Lagares desde o ano 1974 en que empezou a expoñer. En palabras de Francisco Pablos, "Lagares é un neocubista, especialmente interesado na paisaxe e o bodegón (...). O seu, por riba da descripción representativa, é o clima.

axenda

Agradecemos que envíades as informaciones das actividades: exposiciones, fanzines, anuncios de balde, música... como dia tope até o 10 de Febreiro.

Luns a través do Fax (986) 22 31 01 ou por correo

Retrato de Eugenio Granell por Díaz Niese, 1944.

E un creador de atmósferas". Até o 29 de Febreiro no Museo do Povo Galego en Santiago.

Antolóxica de Tàpies

O Auditório de Galiza (Santiago), acolle un percorrido, de 1959 a 1995, pola obra do artista Antoni Tàpies

A era dos insectos

A Aula de Cultura de Caixa Ourense (en Ourense) garda unha mostra de miles de insectos e arácnidos mortos e vivos. Abre até o 15 de Febreiro de 17,30 a 21,30 h.

Ecobiblioteca

O colectivo ecoloxista de Chantada Papaventos pon a disposición dos centros de ensino a súa Ecobiblioteca con máis de 400 títulos comprometidos coa defensa medioambiental. Os centros interesados en acoller a mostra durante uns días poden pedila no (982) 16 25 82.

Pola Cruz Vermella

A Deputación Provincial de Pontevedra garda obra de 11 artistas na mostra Pola Cruz Vermella. Exponen: Evaristo Bellotti, Natividad Bermejo, Xosé Manuel Broto, Xosé Freixanes, Luis Gordillo, Eva Lootz, Antoni Mundadas, Antón Patiño, Manolo Paz, Aitana Saura e Soledad Sevilla. Aberta até o 24 de Xaneiro.

Gallaecia fulget

A Universidade de Santiago organiza unha mostra co gallo do seu quinto centenario, dividida en cinco locais de Compostela: A Xénese 1495-

1767, no Colégio de Fonseca; O Debate que abranxe do 1767 até o Século XX, na Igrexa e no claustro da Universidade; O Presente sobre o tempo que vai do 1900 até hoxe; e outros dous apartados titulados A Nostalgia (na Casa da Troia) e O Futuro (na Casa da Conga). Abre de Martes a Sábado de 10,30 a 13,30 e de 15,30 a 20 h. Domingos de 11 a 19 h. Para concertar visitas en grupo ou pedir algúna información chamar ao (981) 56 31 00, extensión 1099.

O entroido

Fotografías na Casa das Artes de Vigo.

Páginas coordinadas por
IAGO LUCA

Actividades

O sistema litoral e a pesca na UE

A Asociación Cultural Vigo mantén desde primeiros de Xaneiro unha escomela de debates baixo o epígrafe Ecoloxía, economía, recursos e sociedad, que celebran os Xoves ás 8 do serán no local da Federación de Asociaciones de Viciños (Praza da Princesa). O dia 1 de Febreiro M. Anxo Murado (do Instituto de Investigación Mariñas, CSIC) fala da costa galega na charla O sistema litoral: mitos e camiños. Na deradeira sesión, o vindeiro Xoves 8, Xabier Paz (Instituto de Investigación Mariñas) ofrecerá claves sobre a Pesca galega na Unidade Europea: un desencontro estratéxico.♦

Guichi a Guichi

Pinturas e esculturas de Pablo Peixe Otero na Casa da Xuventude de Ourense.

Escultura contemporánea

A mostra Unha visión. Escultura contemporánea recolle pezas realizadas ao longo de todo o século. Aberta no Centro Multifuncional de Ourense.

Antolóxica

de Pedro Solveira

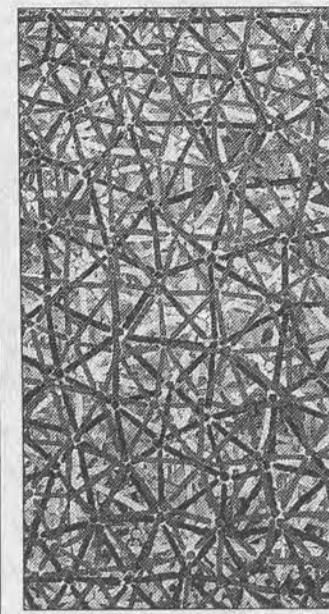
O espazo Grandes artistas galegos do Centro cultural Caixavigo, ocupado do 11 de Xaneiro ao 11 de Febreiro unha mostra antolóxica do artista vigués Pedro Solveira (1932). Os recursos expresionistas do ferro colocan a obra de Solveira nun espazo de avangarda entre a pintura e a escultura.

O retrato no século XX

Aberta no Museo Provincial de Lugo.

Museo de Belas Artes

O museo da Coruña acolle unha serie de mostras de carácter permanente. Tintoretto, Brueghel e Rubens, entre outros, representan os séculos XVI e XVII nas salas 1, 2 e 3. Os séculos XVIII e XIX ocupan a sala 4, e as salas 5 e 6 adícanse á pintura galega de finais XIX, ou a Xeración doente, integrada por Jenaro Carrero, Parada Justel, Joaquín Vamonde e más do fillo de Rosalía de Castro, Ovidio Murguía. O grupo rompedor do anos 30, continuador das reivindicacións nacionalistas da xeración Nós, Os Novos, e en particular os cadros de Maside e Colmeiro ilustran a pintura dos anos trinta no Museo. Rematan a mostra os cadros abstractos de Molézum, Caruncho, Mampaso e Lastra, todos nados no redor dos anos 20 na Coruña, e a Muller con sombreiro de Picasso. Unha colección de pezas de Sargadelos (Sala B) e unha mostra de gravados de Goya (Sala A) completan a oferta.

A. Albacete na M. Marimón de Ourense

Eugenio Granell.

Inventario do planeta. Mostra retrospectiva do grande pintor surrealista e escritor galego Eugenio Granell. Aberta até o 19 de Febreiro no Pazo de Bendaña en Compostela, con pezas de museus e coleccións privadas de todas as etapas do artista. Abre de 10 a 13 h., e de 16 a 20 h., agás Martes que pecha.

Félix González-Torres

Obra da última década en distintos formatos. Desde fotos do nazi Klaus Barbie ou Kurt Waldheim recibindo comisión do Papa, a valos de publicidade contra a discriminación sexual. Abre até o 3 de Marzo no Centro Galego de Arte Contemporánea en Santiago.

Colección Laxeiro

A Casa das Artes de Vigo, garda a colección Laxeiro do concello. Unha morea de obras de várias épocas do grande pintor. Pódese visitar de Luns a Venres de 11 a 14 e de 17 a 21,30 h.♦

Manuel Uhía e Xulio Rodríguez expoñen na Nova Sala de Caixa Vigo.

Cinema

Ivan o terríbel

A Asociación de Solidariedade entre os Povos Máximo Gorki con sede en Vigo, celebra o centenario do cinema cun ciclo dedicado ao cineasta soviético Serguei Mijailovich, que comezou a primeiros de Xaneiro. Neste ciclo ainda queda por pasar Ivan o terríbel, o Luns 5 de Febreiro, ás 7 do serán no local da asociación: Marqués de Valadares 14, 1º-oficina 5. Entrada de balde.

Pegadas de luz

O Centro Galego de Artes da Imaxe (Durán Loriga, 10. A Coruña) celebra o centenario do cinema cunha serie de filmes españoles realizados desde os anos 30 até a actualidade, que proxecta por orde cronolóxica. Os máis próximos son A torre dos sete chepudos (1944) de Edgar Neville, que pasan o Martes 6 de Febreiro; e Ceo negro (1951) de Manuel Mur Oti, para o Martes 13. As sesións comezan ás 20,15 h. e custan 200 pta., 100 pta. con Carné Xove.♦

Música

Skornabois

Rock bravo para o Sábado 3 de Febreiro ás 11 da noite no pub Brevis de Arzúa.

Os DelTonos

En concerto o dia 3 de Febreiro, ás 12 da noite no Playa Club, na Coruña.

Afraid to speak in public

Grupo catalán baseado no trash, o funk e o rock a un tempo, cun directo arrojado. Anda de xira por Galiza a primeira semana de Febreiro: o Xoves 1 ás 10 da noite actuan na Factoría de Compostela xunto Fame Neghra, o Venres 2 ás 11,30 na sala Kristal de Ferrol, o Sábado 3 ás 11 no Planta Baixa de Vigo, e o Domingo 4 ás 7,30 da tarde no Aturuxo de Bueu.

Sinfónica de Galiza

Venres 9 de Febreiro no Centro cultural Caixavigo. Dirixe Víctor Pablo Pérez.

Milladoiro.

reza con Frank Peter Zimmermann solista no violino.

Radio Tarifa

Ritmos africanos e andaluces basean o repertorio de Radio Tarifa. Actua o Xoves 8 ás 9 da noite no Pácio de Congresos de Santiago, e o Venres 9 á mesma hora no Auditorio Gustavo Freire de Lugo.

Luís Pastor

En concerto o Sábado 3 de Febreiro ás 11 da noite no Café Liceum do Porriño.

Siniestro Total

O Venres 2 de Febreiro na sala Fun Chi 2 de Guarda. A entrada custa 1.300 pta. anticipada, e 1.800 pta. na billeteira. Á venda en Vigo (Disco 3), A Guarda (pub Oscar), Baiona (cafeteria Anunciada) e Porriño (perquería Ricardo).

Milladoiro

Actuan no Auditorio de Galiza (Santiago), Mércores 7 e Xoves 8.♦

Relaciones

■ Desexaria intercambiar correspondencia para facer amigos e obter axuda humanitaria. Escrever a: Jorge Armás Carballo. Apartado 5316, Camagüey 3. 70300 Cuba.

■ Desexaria intercambiar correspondencia para facer amigos e obter axuda humanitaria. Nancy Álvarez Cruz. Jaime 53 E, Avellaneda e San Fernando, Camagüey - 1. 70.100 Cuba.

■ Mozo de 25 anos e pais galegos, que siente soledade, quixera conocer moza de 20 a 32 anos que se sinte soa coma miña. Chamar ao teléfono (94) 490 21 42, a partir das 10 da noite ou escribir a Alberto Seoane Abucide. La Economía, 17-4 Izq. 48902 Baracaldo (Biscaya). Bicos.

■ Desexo facer amizade por carta con mulleres de entre 18 e 35 anos. Góstame sair cos amigos, pasalo ben, os rallos, etc. Teño 28 anos. Escrebede a: Adolfo Blanco Rodríguez. Avenida dos Mallos, 9-3º Esquerda. 15007 A Coruña.♦

Sabonis

'Na NBA non existen as equipas, cada un vai ao seu'

■ J.I. SATRUSTEGUI / X.C.

Alguns non van nen no avión co resto da equipa e o adestrador pouco pode facer porque os contratos poden más ca nada". A estas conclusións sobre as peculiaridades do baloncesto profesional americano chega o lituano Arvydas Sabonis, que chegou aos Estados Unidos cos Portland, a equipa privada dun multimillonario

"Os xogadores son moi bons, pero hai que facer unha equipa", esta máxima coa que Arsénio Iglesias desembarcou no Real Madrid de fútbol non reza igual en todas partes. O considerado por moitos o xogo conxunto por exceléncia, o baloncesto, ten na idolatrada liga comercial americana o seu paroxiso. O pivot lituano de 2.24 metros, coa humanidade dun David que chora ao despedirse e o xénio dun Goliat embaixo dos taboleiros, tivo que se adaptar a un país no que negócios e deporte son irmáns siameses.

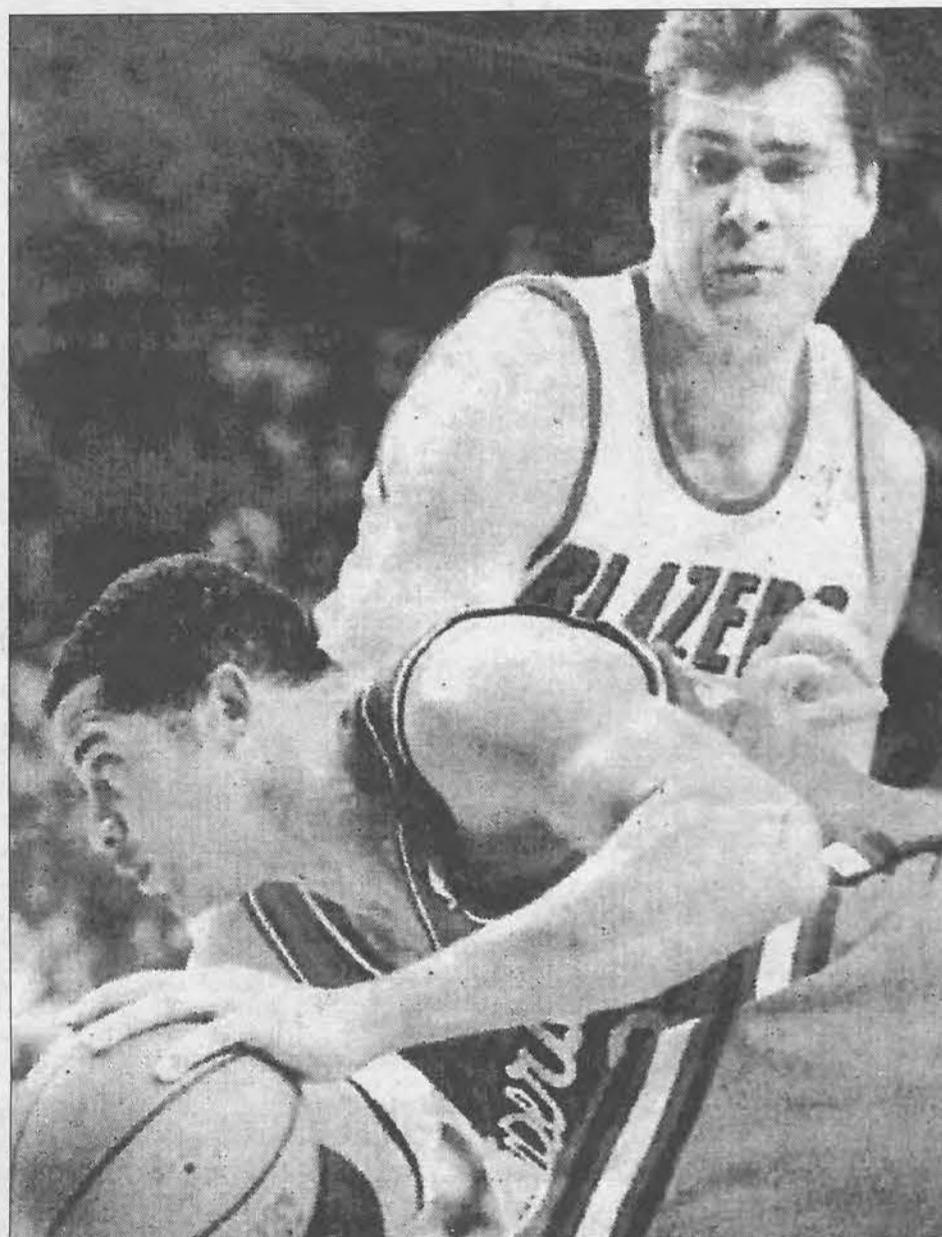
"Aqui cada un vai ao seu. Non pensan como equipa apesar de que o adestrador fai contínuas referencias a este aspecto. Non cha pasan nunca. Hoxe xogueime unha tripla porque levaba tres ataques subindo e baixando e non me pasaban a pelota. Así que me incomodei e o primeiro balón que pille nas mans lanceineo. Aqui os xogadores son moi chupóns e egoistas. Só pensan nas suas estatísticas, nos seus puntos, no que poden afectar ás renovacións dos seus contratos. Mais isto pasa na miña equipa e en todas as demais e os entrenaadores nada poden facer para evitalo".

Sabonis acrescenta esta opinión cunha anécdota, "o base titular, Strickland, passou a noite de Ano Vello na casa e non viu cando debía. O entrenador castigou-no e deixouno no banco, pero cando passaron uns minutos xa o puxo. O poder dos xogadores é tan grande que fan o que lles peta da gana".

Caprichos e costumes

Os Portland viaxan nun avión privado que cambiaron recentemente porque o presidente encaprichouse cun novo avión e entregou o seu "vello modelo" para a equipa. "Coñezo casos de xogadores que van pola sua conta, por aquello que digo do individualismo. Algun mesmo facendeira de limousine e de irs aos mellores restaurantes, mentres os outros esperan polo menu do hotel".

Sabonis tamén fala dos costumes gastronómicos, "non comprendo como os compañeiros se poñen a comer hamburguesas e sal-

chichas dentro do mesmo pavillón. Ademais as canchas están rodeadas dunha montaxe comercial enorme que tamén condiciona o xogo. Os partidos duran máis porque teñen que vender camisetas, hamburguesas e todo tipo de mercadería que deixa unha parte importante de ingresos ás equipas".

Valora tamén como vai a liga e a sua actuación, "xogo entre 20 e 25 minutos por partido. Coido que estou en condicións de facelo 30, ainda que o entrenador quer coidarme, penso que de máis. Cree que estou pior do que realmente estou. Non xogo de titular, mais nos momentos importantes do segundo e cuarto tempo sempre estou na pista. Non me impresiono

nou nengun xogador nen fixen o ridículo con ninguén. Teríame gostado xogar co Pat Ewing en Nova Iorque, pero lesionouse. Do máis destacábel que tiven foi con Rajda, que está moi ben. Os dous fixemos un grande partido e até os xornalistas começaron a dizer que nos puxeramos dacordo para destacar".

Sabonis non esquece Lituánia, "gostaríame rematar como baloncestista no Zalgiris Kaunas, a miña equipa de sempre e da que sou presidente. Aquí remato contrato con 34 anos, e xogarei até os 40 no Zalgiris. Pero só xogar, nada de entrenar. Faria por pasar o tempo entretido". ♦

TRES EN RAIA

Arsenio

■ VÍCTOR F. FREIXANES

Non lle chaman "o sabio de Villanueva" coma a algún outro, nin "mister látigo", nin "o rapsoda", alcumes coñecidos na profesión. Arsenio, na prensa especializada (preferentemente madrileña), é "o bruxo de Arteijo", ou tamén "o raposo", axecando seguido na escalaera os movementos do inimigo. Velaquí, unha vez máis, o estereotipo. Nunca somos o que somos, senón o que parecemos, ou o que os outros queren que sexamos. "Qué facemos agora, mister". "Deixa a ver". Manolo Rivas adicoulle un conto. Dixen unha vez que os coruñeses habían de botalo de menos. Agora está en Madrid, exercendo de xubilado e dando leccións a máis de catro. Os rapazos do Bernabeu, coa simplicidade dos poucos anos, manifestábanse hai poucos días nas portas do estadio: "No queremos abuelos". Que saberán eles, malpocados. Díxolle á familia antes de sair: "Metede a cea no forno e non me esperedes a pé. Esta noite teño un traballío. Volverei tarde". ♦

VOLVER AO REGO

Os Gal, é dicer o Estado funcionando á marxe da sua propia lei, recollen as simpatías de certa parte da povoación, sobre todo en Madrid. Nada extraño. Os *pieds noirs*, ex-colonos franceses que viviran en África a corpo de rei, seguen votando de xeito masivo á extrema dereita.

Os Gal gañan simpatías porque todas as guerras xeren ódio e propaganda. España está a cada máis de coitelos afiados. Quen sabe onde pararán as ánsias de vinganza e exterminio? No Gal? Na pena de morte? No cal vivo no que pretendían soterrar a Segundo Morey, unha vez xa que a autoridade competente sabía que era a vítima equivocada? Nas unllas arrincadas aos xóvenes Lasa e Zabala? No asasinato do pediatra e dirixente de HB, Santi Brouard, ás portas da sua consulta?

Frente a cada televisor abereba un lobo. A ver que se fai cando a Unión Europea manda negociar, como en Irlanda. Quizá contra-programación? ♦

MINHÓ EXPRESSO

VIAGENS
SAIDA DO OPORTO

OFERTA en VOOS

— IDA E VOLTA —

BUENOS AIRES	112.000 Pta.
SANTIAGO DE CHILE	115.000 Pta.
RIO / SÃO PAULO	102.000 Pta.
NEW YORK	72.000 Pta.
TORONTO	72.900 Pta.
FRANKFURT	55.500 Pta.
AMSTERDAM	56.000 Pta.
LONDRES	36.000 Pta.
PARIS	29.000 Pta.

MILAN	56.000 Pta.
XENEZBRA	42.500 Pta.
OSLO	76.700 Pta.

—SÓ IDA—

BUENOS AIRES	69.000 Pta.
RIO / SÃO PAULO	75.500 Pta.
AMSTERDAM	36.900 Pta.
PARIS	16.700 Pta.

Transporte ao Aeroporto. Tamén para viaxes a Londres e Amsterdam

TEFL. (07 - 35151) 82 48 93 - FAX 23 798 — VALENÇA DO MINHO

